

TÚY HỒNG

THỜ
DÀI

truyện

thời mới xuất bản

THỜ DÀI

THỜI DÀI CỦA TÚY HỒNG DO
THỜI MỚI XUẤT BẢN ĐÌNH
CƯỜNG VÀ TRỊNH CUNG
VẼ MAU BỊA NGOÀI NHỮNG
BẢN THƯỜNG CÓ IN THÊM
100 BẢN ĐẶC BIỆT DÀNH
RIÊNG CHO TÁC GIẢ.

BẢN SỐ _____

TÁC GIẢ GIỮ BẢN QUYỀN

THỜ DÀI

Tập truyện của TÚY HỒNG

THỜI MỚI XUẤT BẢN

CÙNG MỘT TÁC GIẢ

THỜ DÀI (1964)

THIỆT THA (sẽ in)

NHÌN XUỐNG (sẽ in)

thở dài

NẾU bọn học trò hiểu mình thì những bài luận văn của chúng đừng kéo dài ra nữa. Lốp đề thất mà hầu hết bài nào cũng giăng đầy bốn trang giấy học trò. Nói mãi là thời buổi bây giờ con người chỉ chọn thứ văn chương ngắn ngắn mà chúng không tin. Những câu què, câu gãy mình vừa gạch vừa rên, thêm mấy cái lỗi chính tả nữa, thật là ngứa ngáy khó chịu.

Tôi tưởng là mình cao tay lắm rồi khi trị chúng, nói với chúng như thế này :

— Thân Trọng Khanh ! Cô dận mấy lần rồi mà suốt bài luận chỉ đếm được hai cái chấm, thật là một bài văn nghệt thờ, thác loạn. Đây này, các em nghe một câu văn, chỉ một câu thôi. Viêm !

đứng lên bịt mũi Khanh lại. Tất cả lớp hãy nín thở, cô nín thở với các em. Khanh hãy đọc to lên, không cho thở, nếu đọc dứt câu mà chúng ta nín thở được thì lần sau được tiếp tục viết dài...

Xấp luận dày bằng cả công phu lương tâm nhà giáo, chấm lai rai cả tuần. Thật là đau mắt, nhức đầu, mỏi lưng, chán đời. Tôi xếp tên những học trò yếu xuống cuối xấp để níu mình ngồi chấm lâu hơn như hồi còn bé thường chôn những miếng ăn ngon trong đáy chén.

Trên trời trăng tròn một vòng, đẹp và trong như học trò tôi thường tả trong bài luận. Muỗi chích rất hai bàn chân nhét dưới gầm bàn. Tôi chịu khó chấm cho đến bài của Quốc Viêm.

Bài của Viêm lạc đề. Ý tưởng hần tung tăng chạy chơi ngoài đề tài. Cô giáo bảo « hãy tả một cơn mưa giông và nói cảm tưởng » mà hần gạt cả mưa gió ra ngoài hết tuy bài làm có go ngắn lại !

« Trời nắng chang chang, cây cối đứng sững ra như nghe bài hát suy tôn. Bỗng dưng mây đen từ mùa đông năm ngoái trở về trợn xám bầu trời. Gió ào ào thổi lên hất tung cát bụi vào mắt... Rồi mưa.

« Trong nhà, em vừa vẽ tranh tô màu vừa nhìn xa gần. Em cảm thấy buồn hình như có vài giọt mưa đang khóc nhẹ trong lòng em. Bỗng từ ngoài ngõ, một cô gái nhỏ, nhỏ bằng em gái của em, cúi đầu chạy vào

đụt mưa dưới mái hiên. Nàng đứng cách em không đầy hai thước. Đầu tóc búp bê Nhật bản vươn ngoài cửa sổ. Em nảy ra ý vẽ một đầu tóc con gái nhỏ. Cô kiêu mầu nôn nao nhìn từng giọt mưa. Em hoà ba ly nước màu: màu tím, màu đỏ, màu nâu... Rồi vung tay chấm phá. Càng vẽ càng lúng túng. Vẽ tay vẽ chân thì rất dễ. Cái đầu người ta không thể cắt ra được mà đặt lên giấy đề đồ. Em cứ ham hồ vẽ nhưng càng vẽ càng tức. Nồi xung, em xếp hết giấy tờ lại, đập hai tay xuống bàn thật mạnh và hét toáng :

— Ta thèm muốn một cái đầu con gái .

«Đầu tóc hung nhỏ quay ngay lại, hai hạt mắt đen nhãn lồng cuống quýt chạy tròn và chụp nhún em rồi đậu trên những ly nước màu. Vụt một cái cô em phóng thân ra ngoài trời mưa như con sê non. Em ngần ngơ tìm hiểu. Thôi chết ! cô bé nghe lời nói tàn bạo của em rồi hốt hoảng nhận lầm ba ly nước màu ra những thứ khác. Cô em dám cho rằng ly nước màu tím là thuốc độc, ly nước đỏ là màu máu, máu nóng và ly màu nâu phải là rượu. Chắc nàng yên trí rằng em đang say, say rượu, say máu và say giết. Có thể mới bỏ em mà chạy chứ. Gan đàn bà ! Đàn bà ai cũng tội cả !

« Mưa tạnh. Em vội chạy ra vườn xem lại cảnh vật. Mọi thứ đều tươi mát vì mới tắm. Một con rắn mới thấy tạnh mưa mò đi kiếm ăn dưới gốc thanh trà. Bống lão mèo đen xông ra chực vồ. Em hoảng hốt lấy đá ném mèo giải thoát cho rắn mới. Rắn thoát chết

chạy về hướng đông nam, đề em đứng tần ngần mơ màng những chuyện trả ân huyên bí...»

Tôi thở thật kêu. Không biết ngã nào mà cho điềm nữa. Thật là ly kỳ hấp dẫn. Thường ngày Viêm viết được, lâu lâu mới điềm lên một lần; hẳn biết tính mình hay cười.

Bài luận của Quốc Viêm là con người của hẳn. Nhìn Viêm ngồi nghe giảng bài tôi thương hẳn triệt đề. Hai mắt xoay đủ mọi chiều, hẳn còn nghe bằng mắt và bằng đầu. Nhìn hai lỗ tâm hồn ấy, mình dò được lối diễn xuất của mình có vào sâu tầm hiểu biết của học sinh không. Mỗi lần tan lớp, Viêm tiễn tôi ra cửa bằng hai hạt mắt đen quyến luyến. Đã bao lần hai chấm sao nhỏ ấy chong sáng một thời quá vãng của tôi. Tôi thấy lại cái nhìn của anh Khôi, tôi gặp lại lũ bạn vui nhộn.

ANH Khôi ! Hề em ngồi lâu thì tê một chân. Mỗi lần như thế, em ngồi đề lên bàn chân khốn khổ ấy, sợ máu đi qua đau đớn thấu gân, da, thịt. Nhưng anh lại rút chân em ra thật dài, anh lấy tay vỗ nhẹ vào bàn chân và vuốt từ đầu gối trở

xuống. Bàn tay anh đầy máu di chuyển điều hoà trong thân thể em. Em nhắm nhúm mắt lại để anh đau đớn với em.

Anh Khôi chần dặt một bầy em nhỏ. Những ngày tản cư sống không biết sợ. Đạn reo veo véo nhưng không một viên nào đến gần chúng tôi cả. Tây đồ bộ là công việc của họ, không can dự chi đến phần vui của chúng tôi cả. Chú tôi có rủ thêm mấy gia đình bạn về lánh nạn ở nhà thờ. Bảy tám gia đình sống chung đồn được một bầy trẻ nhỏ. Tôi mười sáu tuổi chần nhưng vẫn còn nguyên con nít đại khờ, suốt ngày rong chơi phờ phạc cả người, quên nhìn xuống bộ ngực đã trưởng thành. Các cha mẹ sợ con em thất học nên rước anh Khôi về dạy chữ, dạy hát và làm trọng tài cho những xích mích gây gổ của tuổi thơ. Thầy giáo dạy học và dỗ em nhỏ. Gần ba chục trẻ, ở những lớp vỡ lòng anh Khôi lãnh thêm phần việc vú em. Chúng tôi bám lưng anh sát nút, anh đặt ra nhiều câu chuyện đời xưa nay khiến lũ trẻ mê man quên quấy rầy cha mẹ. Chính phủ, hoàng đế đều thua, anh Khôi là nhất hết cả. Anh bảo sau này tôi sẽ làm cô giáo nên thường buộc tôi phải đứng lên giữa sân tìm nghĩ một cái gì kể trước đám đông. Bao giờ tôi cũng kể chuyện đời xưa, chữ quốc ngữ người Pháp mới đặt ra sau này, nhưng trong chuyện đời xưa của tôi, con *zéro* có từ thuở trời đất còn gần nhau, có đường *đi lên xuống xuyên qua những vòm mây năm màu. Ngọc Hoàng muốn đem văn hóa nhà Trời xuống trần gian ngu

muội nên truyền Kim Tinh xuống trần làm một thầy đồ dạy chữ nghĩa. Lúc ấy quả đất còn ở thời kỳ sơ khai, khí u uất ngày đêm xông lên mờ mịt nên quỷ sứ lẫn lộn với người ta. Thấy con người cấp sách đi học, lũ quỷ cũng bắt chước, cũng lều chõng, cũng tráp sách, nhưng hoang hạng nhất là quỷ, chúng phá thầy, giỡn thầy, chọc bạn, nhất là những anh khóa có vợ trẻ ở nhà. Ông thầy khờ sở, đầu hàng lũ học trò du đảng, ông khóc như mưa rào, trốn về Trời xin từ chức, vái tạ cái nghề đầy đọa tinh thần đó. Trời muốn bỏ tù ông hay đầy hóa thành con vật chi cũng được nhưng đừng sai ông gõ đầu quỷ. Trời bối rối. Thái Bạch châu bên cạnh mau miệng tâu xin cho nhà giáo một món bửu bối. Đó là một cái vòng sắt trăm màu hấp thụ tinh khí âm dương, ngày đêm đun trong lò bát quái của Thái Thượng Lão Quân, khi thầy niệm chú tung lên trời, bửu bối sẽ bay thẳng lên, trông vào đầu quỷ sứ siết mạnh, thật mạnh, nhức nhối vô cùng, đau gấp mười chiếc vương miện trên đầu Tôn Hành Giả nữa. Bọn quỷ trâu lăm, thề mà cứng trở nên mềm, có kỷ luật và học hành tiến bộ trông thấy. Tuy nhiên đã là học trò thì làm sao khỏi vấp phải tội lỗi. Thịnh thoảng vẫn còn vài kẻ chơi quấy bị chụp vòng sắt lên đầu. Nghiệm ra, nhiều khi chỉ vì một sơ xuất nhỏ nhặt nhưng đầu vẫn chịu cực hình y như kẻ trọng tội nên một hôm toàn thể học sinh đồng quỷ xin thầy áp dụng luật phân biệt tội nặng tội nhẹ để trừng trị cho cân

xứng. Giáo sư mỉm lòng, định rằng từ nay hễ ai mà bê bối thì phạt treo; thầy sẽ ghi vào sổ một vòng tròn làm dấu, đếm được nhiều vòng sẽ trị sau, vòng sắt sẽ chụp lên đầu. . Kể từ ngày ấy, mọi ông thầy trên thế gian đều bắt chước cái lệ ghi vào sổ điểm từng vòng, từng vòng mà ngày nay gọi là con số không.

Nhưng anh Khôi có một kẻ không phục; đó là Điều mười chín tuổi, lớn nhứt trong bọn. Hắn bắt đầu luyện tập cơ thể ỉ ạch, sáng nào cũng dậy sớm chạy bộ vài vòng quanh xóm làm bầy chó cao hứng đuổi theo sủa vang dậy. Ai cũng quở. Da dẻ Điều ăn nắng đen như bánh đường Quảng Ngãi, biệt hiệu hắn là «Điều đường đen». Hắn hay làm quan trọng như trên trái đất chỉ mình hắn là đáng kể. Tôi cứ nhờn nhờn làm con nít cho hắn khinh. Điều là một chàng thi sĩ nhưng hắn không bao giờ làm thơ ca tụng mẹ. Tôi phục người lớn, tôi thương những hộp phấn, những thỏi son, những chiếc kẹp giắt tóc, và tôi cũng thương vẻ đẹp không son phấn của mẹ Điều, tám nhan sắc non bốn mươi với hai con mắt trữ tình, vòng môi cong cong và không tái ngay cả những buổi sáng mai ngủ dậy. Tôi thích nghe cha Điều nói chuyện thời thế, nhất là lúc ông bàn về người dân Tây. Mẹ Điều sợ Tây sáng hồn sáng vía. Ông cha bao giờ cũng suy bụng ta ra bụng người :

— Mình gặp Tây cũng như gặp tri kỷ. Tụi Pháp, nhất là sĩ quan, họ trọng người trí thức lắm. Tôi mà

nói tiếng Tây ra thì thù hóa bạn, họ nể mình, bắt tay mình ngay và còn có cả *biscuit, champagne* ăn uống lu bù nữa... một chốc là thả về ..

Điều nghiêm giọng :

— Bà à, anh Khôi có giấu lựu đạn trong người. Anh quyết ném tụi Tây trước khi bị bắt ..

Bà kêu to :

— Có đời thuở nào trứng mà dạy khôn cho mèn. . Mày không có lỗi ? . Không có cha chúng mày thì chúng mày đốt nhà.

Điều đọc sách ngâm thơ và nhìn trăng luôn luôn. Những buổi trưa nắng sém cổ, hần cởi áo cụt hì hục vẽ tranh đồng quê Nhìn Điều sáng nào cũng tập thở tập chạy, bà mẹ thắc mắc.

— Mày tập dữ rứa mà cái bụng còn chưa chắc... đúng rồi, lúc bé mày bú sữa sống khi tao có mang thằng Trai.

— Mẹ, sữa sống có phải lúc người mẹ đang có thai đứa em mà thằng anh hay con chị còn đeo bú mẹ .. phải không ? Cha mẹ ích kỷ lắm. .

Tôi thấy Điều vô tích sự và lẻ loi như cây đu đủ đực. Nghe giọng ngâm thơ của hần thì hay nhưng nhìn thì mất hết cảm tình. Hai tay hần từ từ giang rộng và giựt giựt mãi đề bẻ nòng Thơ; tắt cả mắt, miệng,

cầm, môi đều rung động, vẻ trơ trẽn, khác với lúc Điều học bài, lúc nói chuyện; mặt Điều như mê đi. Khi hồi tỉnh, thấy tôi chăm chú nhìn, Điều gọi đến. tâm sự :

— Cỏ May ơi, ta cô đơn nên tâm hồn như chết héo. Lúc còn bé tí, Cỏ May có bú không ? Mẹ ta bận có mang em Trai nên ta phải bú sữa vữa. Cha mẹ thật ích kỷ, chỉ biết thương yêu riêng mình, quên nghĩ đến con, giành cả phần con, phá hư bầu sữa của con.. Cái bao tử của ta chừ còn ọc ạch..

Trong lúc Điều lừng chừng cô độc, thì chúng tôi chơi bời mê mết. Có lúc cả bọn chơi chung và có lúc phải chia ra hai phe trai gái riêng rẽ. Thành Danh bắt đầu thoát xác con nít và giọng nó bề ồm ồm, hai đầu gối luôn luôn « lãnh sèo » trầy da rớm máu cả đời, nhiều khi khô đen như hai miếng cơm cháy, chụp tắc kè hay khộng chỗ chề. Buổi trưa trời nắng độc, cây cối đứng trơ ra, thằng Danh dẫn cả bọn giặc non sục sạo lòng kiếm tắc kè cùng làng. Biệt tài của hắn là thộp ngay cổ mà mấy cái gai dưới đầu con vật vẫn còn nguyên, không bao giờ bị cản ngã hậu. Danh đề cổ tắc kè ra, lấy một nhúm bông gòn nhúng vào rượu để lau chùi mình mẩy khử trùng. Cái đuôi con vật rối rít kêu cứu. Khi trên mình tắc kè không còn một loại vi trùng bệnh tật truyền nhiễm nào nữa, Danh mới phết vào một lớp keo thật dày rồi tỉ mỉ

lấy bông gòn dán lên, đắp áo bông cùng mình con vật chỉ chừa hai mắt cho chú tắc kè chiêm ngưỡng cuộc đời. Danh lấy hai cái lông chim chấm « còn » găm lên cổ tắc kè, điệu như hai chiếc lông trĩ trên mũ mình tinh màn bạc Xong đâu vào đấy, Danh mới lấy *cu-lơ* nước hòa màu vẽ vào, tô lục chuốt hồng cho thân phận tắc kè.

Danh muốn sưu tầm đủ loại tắc kè : cao bồi, thợ săn, tu sĩ. Cừ phết keo, phích bông gòn, vẽ, tô màu, rồi tưởng tượng theo ý mình. Mấy chú tắc kè con gai góc khó xài, góc cạnh phức tạp khó dọn bông, Danh đợi đến đêm đi săn thần lẩn thẩn vào nhưng thần lẩn hễ đụng đến là đứt đuôi và da bụng thần lẩn trắng hếu-mềm xèo, rờ mà lợm tay.

Con Ty Ty rửa thằng Danh là hung thần, Sao nữ tay đôi tác phong, hình dạng tắc kè đề rồi đây đồng bào không ai còn biết gốc tích chúng nữa. Làm người ta mất gia đình mất tổ quốc, mất nhân loại, mất cả bản thân mình nữa. Ty Ty ngồi hàng giờ trước lồng nhốt tắc kè Lũ tù nhân của Danh không hề biết xót xa cho số phận mình. Chúng đấu võ hơn thua nhau cả ngày, rớt từng mảnh bông, chúng cắn chùng nhau từng miếng. Danh giá chi chuyện ở tù mà huynh đệ còn tương tàn ? Nhân đạo ở đâu ? hạnh phúc ở đâu ? Ty Ty không biết ai là chàng, ai là nàng. Lũ tắc kè cũng không nhận ra nhau dưới lớp bông. Muốn « yêu » và được « yêu » thì phải biết ai thuộc âm, ai thuộc dương. Bị bắt buộc quên chuyện ái tình nên chúng đánh nhau cho đỡ buồn,

đánh tôi bời, húc vẹo cả lồng, khó mà tìm được một tác kẻ nghệ sĩ sống thuần bằng tâm hồn. Cuộc đời ngang đây thật hết sạch mọi sinh thú.

Cuộc vui kéo dài không hết, không khí đồng quê bồ khôe, gió đồng quê lành mạnh, chúng tôi đi ngủ khi gà vịt lên chuồng. Trời chạng vạng, thằng Bô tổ chức cuộc đua vịt. Hấn cát giấy, viết chữ số lên trên, rồi dán vào lưng bảy vịt và cả tụi vừa vây kín vừa xua đàn vịt chạy nước rút. Lũ vịt không ham đoạt cúp cứ nép vào nhau vừa chạy, vừa hỏi thăm nhau rộn rã.

Nhưng khi bọn con trai đánh trận cờ lau thì phái yếu không cần tham dự vì Đinh Bộ Lĩnh đẹp chưa yện mười một sứ quân đã thêm lấy vợ. Thằng Sĩ làm mai xông vào đám con gái kéo bừa một ả...

Xung quanh tôi, Tây đã đồ bộ rầm rầm. Nếu không có người lớn can thiệp thì những ngày tản cư hoàn toàn dùng để chơi. Mẹ mắng tôi là đứa vô tâm vô tạng. Ý mẹ muốn rút tôi ra khỏi cuộc vui, mẹ không tin tôi còn nhỏ nữa. Chị Vân hơn tôi có hai tuổi mà đã đầy đủ thức tác người lớn — tôi muốn nói đến chu vi của buồng ngực. Anh Khôi giờ đây còm đùm còm vát trốn chạy cùng làng. Thỉnh thoảng tôi có chong tai nghe những việc làm độc ác và dơ bẩn của Tây lính nhưng biết xong lại trả về cho người lớn. Bây giờ mẹ, các cô, các bà trong nhà chia nhau chun vào sống tạm với những người nghèo. Mẹ bắt cóc tôi theo một bên chân. Nhà thờ tổ gần như bỏ hoang hằng ngày. Các bà

mẹ quẹt than và mỡ hóng lên mặt, lên tay chân, tóc tai thì vầy vò cho rối nùi, mượn áo quần nhóp nhép mặc vào. Mẹ kéo tôi và chị Vân vào bếp vạt hết đầu tóc chỉ còn chừa một cái chóp, đánh bóng da mặt và cổ bằng lọ nghệ, kẻ khóe mắt bằng bột nghệ, tay chân như trét dầu hắc. Bọn trẻ nhìn tôi sẫm tuồng rồi nhận xét riêng với nhau :

— Bác Tham gái sợ Tây bắt Cỏ May về làm con nuôi.,.

Những lúc nghe báo động, mẹ kẹp hai chị em bên nách tay chân run giật, miệng lầm nhảm cầu kinh Phật Bà. Tay mẹ trét lọ thêm lên mặt, bột tro thêm vào áo quần tôi. Mẹ dí ngón tay trở vào trán tôi dặn đừng bén mảng về nhà thờ tồ. Tôi thèm chơi đến khô nước miếng. Đội lốt lọ lem ban đầu thì hay hay nhưng dần dần cô độc như cây trụi lá. Tôi rình tuột tay mẹ là chạy ra với lũ bạn hiền. Bọn hăn phủi quần áo và kỳ cọ mặt mày cho tôi. Mẹ cầm roi mây quất loạn xạ cả tụi.

Một hôm, mẹ ngủ trưa mê mết, Điều nháy mắt chỉ chỗ dụ tôi sang chơi bên nhà thờ tồ. Tôi lủi theo hăn, vốc nước ao rửa mặt vội vàng. Trưa nay nội bọn giải tán đi đâu cả trừ con Thanh phơi bụng nằm chơi trên tấm phản dưới nhà ngang. Điều bảo tôi phủi chân lên ngồi bên Thanh và yêu cầu giữ im lặng đề hăn vẽ chân dung « Ruột thịt ». Chúng tôi ngồi coi Điều vẽ thật

lâu, sốt ruột sợ mẹ, đến khi bàn chân mặt của tôi bắt đầu tê thì một tên lính Tây ngắt ngưỡng đi vào. Điều và Thanh vắng mình chạy. Bàn chân trái không tê cũng cứng sững, tôi bại cả toàn thân, ngồi dãn trên tấm phản. Sự kinh hãi đột ngột quá, tôi không hét được, cũng không khóc được khi tôi còn kịp thấy Điều ngoái mặt lại nhìn tôi...

Từ đó Điều không nhìn tôi nữa

Trước đôi mắt đục lè của mẹ, và hơi thở oán hờn của cha, tôi liên tiếp đổ tội cho Điều. Còn anh Khôi nữa, ai bắt anh phải nhìn tôi như thế. Tia mắt anh vừa ngọt vừa chua vừa nồng vừa lạnh. Ai có làm chi đâu mà anh buồn giận. Bao giờ tôi cũng vô tội, vô trách nhiệm. Ai thương tôi như cha mẹ ruột thì còn phải cay đắng với tôi suốt đời. Điều đổ tôi trốn đi chơi, anh Khôi qui tội hấn. Tôi tìm thiên hạ để rình nghe chuyện.

— Đứng vào địa vị em, chắc anh cũng bỏ chạy như em mà thôi.

— Vì anh không có trong giờ phút đó nên anh phải hứng chịu sau này... Em có tập võ... Nếu em bình tĩnh đứng lại thì được hai người. Cả em và Cỏ May có thể vừa chống lại vừa kêu cứu... Không có chi níu chân em lại cả.

Điều như hăm hè từ bên trong :

— Nóng quá... chịu Trời không nỡ... Anh Khôi ạ... Cái thân thể ấy cũng chưa nhàu nát đâu và cái tâm hồn ấy chưa biết nhục đâu... Nếu có một người đàn ông chịu hy sinh... một tình thương sâu rộng. Chỉ cần một người đàn ông đề cuộc đời bắt đầu lại... Vết tích sẽ tiêu tan. Anh đã thử lại anh chưa? Anh có chịu được không? Anh có dám... cứu không?

— Nói chi mà dữ tợn... Tất cả vẫn còn đây... còn quý như xưa. Lòng thương vẫn còn nguyên. Tôi không khổ vì tôi vẫn thương. Tôi đành lấy trách nhiệm, nhận đón một sự tiếp tục cho tôi và cho hắn... Tôi chỉ bắt đầu yêu thương hơn mà thôi. Không có việc gì xảy ra thêm cho đến ngày hồi cư. Chúng tôi giải tán, mỗi người tìm về nhà cũ. Tôi gặp lại Điều dưới mái trường Kadé đối mặt với trường Déca Thanh học. Tản cư trôi không mấy năm, việc học cầm lại trễ nãi, tôi trùn lựng lại học lớp thấp so với số tuổi khá bộn mà tôi vẫn bưng bít giấu quanh. Bạn cùng lớp công kênh mình lên làm chị. Điều già đáng lại vì còn phải chịu thêm hai năm mắc kẹt trong tù. Thời gian pha thuốc hóa trang, da Điều xếp nếp in như những đường chỉ tang nổi lên nằm hai bên miệng. Vai Điều so lệch, hai mắt tối thẫm thẫm mệt chán. Không còn chi nữa, không còn chi để nói được đó là chàng trai ham thể thao bị chó rượt chạy quanh xóm năm xưa nữa.

Trong lớp học, tôi chỉ trẻ hơn giáo sư. Vì thiếu

người nên đôi khi cũng cần làm duyên với thầy. Bọn con trai chỉ thích trụt xuống hàng em, họ thôi nhìn mình. Những tình cảm sôi nổi mơ mộng chỉ dành riêng cho bọn em út tham dự với nhau. Thiếu vui, thiếu an ủi, chỉ có cô đơn đè buồn duyên, buồn phận. Tâm hồn tôi càng ngày càng khô càng rộng. Già tự mấy chỗ đó. Những cô em gái của tôi — các em của chị — trẻ đẹp và nhiều điều kiện thuận lợi. Họ xưng hô với tôi rất lễ phép như thề ở nhà cha mẹ họ có dạy bảo. Những tiếng « dạ », tiếng « em » ngọt ngọt sớt sớt và mềm mỏng quá khiến tôi muốn biến thành đàn ông. Nhưng tôi không muốn làm chị, làm bà ngoại ai cả. Mấy lần tôi định bảo Thúy :

— Mình không xứng đáng với tiếng « dạ » mê ly của Thúy. Thúy không « dạ » với mình thì cũng chẳng ai chết cả. Cứ để bọn con trai nhìn vào cũng biết ai già hơn ai rồi mà. Kêu mình bằng chị cũng đủ lễ phép rồi.

Còn Điều, vì tình bạn lâu năm, Điều cũng dành cho tôi chức chị. Ngày xưa mà được thế thì quá sướng. Điều làm giấy khai sinh lại trụt mấy năm nên làm em cũng xứng đáng.

Ngoài ra mấy anh lớp trên cũng chịu khó xông vào làm em tôi vô điều kiện, vì tôi có em gái đẹp, tiếng kêu sa của Thanh lấy lòng trường Déca. Tôi là một bà chị có không biết bao nhiêu em trai, em gái ở đời. Các « cụ » nhờ tôi giúp đỡ khăn thiết. Thanh chê tôi là bị đàn ông lợi dụng, bị đàn ông điều khiển,

tự hạ uy thế của mình. Theo Thanh, chữ lợi dụng chỉ dành riêng cho đàn bà dùng. Đàn ông phải hiểu chữ ấy bằng hành động nghĩa là phải sai được, nhờ được, phục vụ được.

Thanh còn thắc mắc thêm :

— Chị thì thôi, ai chị cũng sợ hết... Thanh há,.. nếu có chú oắt con nào đang nở lòng nở dạ được đi song đôi với Thanh ngoài đường, hoặc được hồng phúc nói chuyện tay đôi với Thanh thì Thanh phải suy nghĩ, nặn óc làm sao tìm cho ra một vài công chuyện để bắt anh chàng chạy đề sai, tỉ dụ như đi mượn cho quyền sách, mua hộ cho hộp thuốc, vẽ dùm cho « em tôi » một bức địa đồ... sai.. đề mà trả đũa việc hấn lợi dụng mình để đi song đôi hoặc nói chuyện với mình. . Vì chưa am hiểu chữ lợi dụng nên hể anh chàng nào nhờ giúp đỡ, lời đều cười bày cả hàm răng trên :

— Muốn làm em rề à?... Cừ nạp đơn đi...

Thanh tưởng như chấp thuận lá đơn tưởng tượng của Điều. Hồ sơ đương sự xét ra không gồm một thân thề to bản, thiếu hẳn điều kiện tiền bạc của cha mẹ, lại không có chứng chỉ văn bằng nào cả. Hấn chỉ nạp cho Thanh cái khổ người bệnh hoạn tốn tiền thuốc, và mấy tập thơ chép tay tự hấn làm tác giả.

Tôi khuyên Thanh trước mặt Thúy :

— Thà chết còn hơn lấy đồ nó, đã từng bị tù rồi,

đã từng bị pháp luật thích dấu...

Cách hai ngày sau, Điều chặn tôi giữa giờ ra chơi, hân nói bay cả nước miếng và hơi thở miện vào mũi tôi :

— Không biết phận... Còn treo cao giá... Trong trắng quá, nguyên lành quá . hừ... ở tù hai năm cũng chưa đọa bằng sa vào một tay thẳng Tây... người ta đã tha cho mà còn tuyên dương người ta... Tôi bảo thật, chỉ cuộc đời chai sạn này họa may mới buông tha cho tấm thân tì vết kia thôi...

Tôi nhìn Điều trân trân, tay cấu vúi vạt áo, chân tôi bước lui, tôi không nói được, không mở môi ra được. Cái miệng Điều, một chiếc răng cửa sứt mẻ đầy bọt đen, hai cái môi màu tro xéo qua xéo lại dữ hơn nọc rắn, chôn sống cuộc đời tôi ở đây. Nước mắt tôi quá nhiều và chảy ra quá dễ, tôi khóc mấy ngày cũng không hết, khô cổ xin cha mẹ nghỉ học không được. Vừa khóc vừa ngấu nghiến chương trình học công và học tư, cuối năm tôi thi đỗ bằng tú tài phần một

Những loạt dư luận xô bồ, mấy cô em gái cùng lớp đọc lại những lời Điều cho những ai chưa nghe rồi chắc lười tội nghiệp. Họ không thương hại bằng im lặng, họ phổ biến ra hết cả rồi mới than thở, oán thù dùm cho tôi. Một thân, một phận mà mấy kẻ đem rao.

Có những đêm ướt sũng nước mắt tôi đã nguyện rửa cho Điều đau một bệnh gì rồi chết đi, tôi đã cầu trời cho Điều bị động viên cho rồi.

VÀ tôi vẫn kéo dài cuộc đời tôi ra mãi, cuộc đời một mình với nỗi cô đơn. Đừng hiểu lầm « một mình » là trơ trụi, cha chết mẹ chết, người ta thường nói « một mình » với « hai mình ».

Chứng diện, tầm bề hao hót quá nhiều, nhưng thân-phận tôi vẫn hằm lạnh như phải làm tu nữ. Thì giờ dùng để chôn vào việc làm tốt. Buổi sáng đánh phấn nước, trưa về chùi; chiều đi làm đánh phấn bột, tối lại phải rửa mặt để giữ gìn làn da. Cái cô gái bốn chục xuân thì trong « Aimez-vous Brahms » đánh phấn cho thiên hạ coi, có hai người đàn ông đòi thương cho

được. Năm ngón tay nghề nhồi phấn trắng nhuộm đến nổi thiên hạ chịu tìm không ra vết tích nhân tạo. Năm ngón tay ấy không dám điểm phấn hồng trên hai gò má sợ già.

Sáng nào cha tôi cũng mắng vài câu điểm tâm :

— Cứ chăm lo sửa soạn, sáng nào đi dạy cũng trẻ lên trẻ xuống, rồi họ đòi cho lên Cao nguyên mà diện với ba anh thượng.

Tôi chợt lo ngại vì cả tuần nay làn da mặt không còn mướt nữa, ruột già không tìm ra chất gì để bài tiết, chứng táo bón làm hư da mặt, phình eo, và tròn bụng. Chiều nay phải dùng một thực đơn cà rốt và đu đủ chín đã !

Sáng nào bác xích lô ngoài ngõ cũng kéo hai lần chuông chiều hồi Từ nỗi lo ngại cho da mặt đến nỗi sợ trẻ giờ chào cò cùng cái nhìn hứa hẹn của ông hiệu trưởng. Ngồi trên xích lô để nhận thấy mình vừa cô đơn, vừa chậm tiến, vừa chia rẽ với quần chúng. Thời buổi phụ nữ ào ào nở mày vé/ô mà hai chân tôi chỉ biết cày bộ một mình. Đi bộ cũng là một cách tập thể thao. Nhiều hôm lòng xe xích lô bỗng rộng vì tôi thả long hai mắt cho nhìn những người đàn bà trẻ hơn tôi rất nhiều, son môi quét đỏ trái tim, phơi phơi ngời bên tay lái của chồng. Người ngoài đường thường gọi lầm tôi là bà nhất là mấy ông xích lô.

Thu nhỏ người lại, tôi không xếp được thế ngồi trịnh trọng an bài, chông chân lên nhau, hai tay chững chạc vòng dưới ngực. Cách ngồi yếm thế, lè loi là mẹ đẻ dựa thành xe, lưng dựng thẳng, hai tay ngượng ngịu không biết vòng.

Tôi đến trường bằng xích lô sáng chiều, tiếc tiền đau thắt ruột.

Sáng nay, bọn nam giáo sư duyên dáng đứng vầy chuyện ở cửa ra vào. Bà thư ký phát lương nhìn tôi một cái dài đề tính giá bộ đồ tôi đang mặc cộng với tiền may tối đa là bao nhiêu. Tháng nào tôi cũng tặng bà năm bảy cắt bạc tiền lương lẽ không thối lại được.

Đoàn ngồi chấm bài chút thời gian rảnh trước khi vào lớp. Nghe tiếng gót giày ngắn, nhỏ của tôi, chàng hất cổ lên cười rồi vút viết. Chiếc miệng cười khéo, nổi rõ màu hồng trắng của môi và răng. Đàn ông mà môi hồng và ướt nước miếng. Phôi của những anh con trai ăn uống điều độ, không hề chơi khuya thường tươi và non. Tôi dán mắt vào nụ cười của chàng, nụ cười mà các chị cùng trường kháo nhau là dùng để quảng cáo thuốc đánh răng tuy đôi lúc các cô chợt cảm thấy tim mình phải chao qua chao lại vì nó.

Tôi đứng trước mặt Đoàn lấy lược vuốt lại tóc. Nếu tôi ngồi thì cái bàn sẽ che mất nửa vẻ đẹp của thân hình. Đoàn đứng lên đến ngồi vào cái ghế xấp

vào nửa người tôi, tôi thấy được những chấm đen trên mũi chàng. Mái tóc chàng dường rẽ, nếu chàng không choàng cà vạt thì không lớn hơn học trò tôi mấy. Tôi chợt buồn nghĩ đến lời Trang :

— Đoàn nó bảo mày đáng đàn chị nó.

Tôi cảm thấy nhụt cả nhuệ khí, vội bước ra tìm Niệm kéo đi đến lớp. Trong trường, tôi và Niệm thường hay liêu mạng tra cười giỡn bất cần đời, bất cần thiên hạ. Chúng tôi vừa đi vừa cụng người vào nhau mà cười. Đến cửa lớp, cả hai phải đứng lại cười cho xẹp bụng rồi mới dám vào với học sinh. Uy thế nhà giáo buộc mình phải giấu rằng thật kỹ trước mặt trẻ.

Đầu giờ dạy mà lỡ cười thì xong. Dạy học trò con trai la hét rộm người nhưng có đứa nhớ ơn dai. Nữ sinh chỉ ngoan ngoãn hiền lành được lòng mình khi còn học. Ra trường là không hề đến thăm thầy, gặp nhau chào hỏi khó khăn.

Đoàn tâm sự với tôi bằng những lời vơi von rất hiền :

— Bọn mình là những chị gà mái ấp trứng thuê. Ngày mai lũ chim sẽ bay thẳng, không bao giờ quay lại tìm hơi ấp trứng cũ. Chim đại bàng thì vỗ cánh càng xa . . . Còn một cách nói nữa là tôi với chị là những cô lái đò, mỗi năm đưa một đò học sinh. Bọn hần tuần tự nhờ mình đưa sang từng con sông, từng niên hóa, nhưng khi niên học tàn chúng phải rời bến, thử đếm

được mấy đứa còn giữ hình ảnh cô lái đò. Khách sang sông tầm thường như những bộ đồng phục họ mặc.

Tôi nuốt nước miếng :

— Anh nói hay lắm.. nhưng này cô lái, chắc cô đã cảm nhiều nữ khách..

Tôi tìm niềm vui giữa đám học trò đồng phục, xa những đứa con mình không đau dạ để ra, mình nhin cơn vì giận chúng. Làm đàn ông khoẻ, sự nóng giận sẽ nguôi lặn sau cái tát tai. Tôi chỉ được một cách trả thù học trò là đem bài thật khó ra giảng khiến chúng ngồi ngơ ngơ như ngỗng đực.

Nhưng, những con chim của thành phố một ngày kia sẽ bay đi, mình ngó theo và thấy tất cả chẳng còn chi.

Phải là mẹ, là con. thật sự mới hoàn toàn của nhau. Tôi vẫn nhận tất cả học trò là con, để làm oai với chúng, tôi dặn :

— Phải xưng hô với cô bằng con, hể mà xưng em thì cô cho *zéro*.

Tôi nhìn cái khuy bấm cuối cùng trên áo dài của Trang ; Trang dày da bụng, có thai đứa con đầu tay nhưng áo dài vẫn chưa chịu rời kích ra. Tôi xoa xoa bụng Trang :

— Mừng lắm nghe.

Trang cãi phắt :

— Một bất chết... mình với anh ấy sống có tình yêu . . . cần chi phải có con mới buộc dây thân ái.

Tôi cãi lý :

— Trước sau chi cũng phải có con. Mình muốn thấy con trưởng thành khi mình còn làm việc được.

Tôi muốn một đứa con nuôi cũng được, để tém dẹp bớt những thì giờ buồn tẻ. Tay không, vào đời lâu rồi mà vẫn tay không. Không ai chia cho chút bận rộn làm mẹ nên suốt ngày nhìn ngấm mình trong gương. Tôi thương thằng bé *Giugoz* mút tay đêm ngày, tôi sẵn sóc những đứa cháu ngoại của mẹ tôi. .

Tôi nhìn thấy Đoàn lẳng vẳng ở xa, rất xa, xa như số tuổi chênh lệch ngược giữa tôi với chàng. Đừng nhìn người ta nữa đi ! phải nhìn xuống áo quần mình, nhìn những chiếc khăn tay chặm chặm mồ hôi ướt rịn trên chiếc da mặt đắp phấn trắng. Những chiếc áo dài thì giao cho thợ ; còn quần..., những đường lai tôi đều đập máy. Phải có những cái chạm nhẹ của người khác phất trên trán, trên mắt, trên môi mới chuyển nỗi hăng hái vào gân, vào bắp thịt tay để người phụ nữ chặm chỉ cầm kim luôn, hoặc vắt từng mũi kim nhỏ nhả đều đặn, làm khéo với đời. Bốn đường viền khăn tay cũng may máy, sẵn vải cứ ngồi lên đập. Những người ngồi thêu khăn tay trông thật yêu đời, rất nên chụp hình.

Có cái chi đó mới tỉ mỉ ngồi rua từng chữ I ; có

trao về ai đó mới cặm cùi ngồi vắt tai bèo trên mép khăn tay chứ. Nhiều khi ngán quá, ngán cả may máy nữa, chỉ còn nước đi phố mua khăn hộp. Cha tôi vô ý để tàn thuốc cháy lủng quần đã hai năm, mất yếu, nên mẹ sai tôi mạng mãi mà tôi vẫn hện lần, hện hồi. Quần cha yêu kính lủng ống hai năm còn đề đó

Tôi không có gì để cầm trong tay giữa cuộc đời này nữa. Tiền bạc lẻ tiêu vật cũng phải xin mẹ. Đầu tháng đếm tròn số lương đưa mẹ giữ, mình vẫn nghèo như khi còn làm học trò mà mẹ vẫn hỏi thăm luôn :

— Tiền nhuận bút kỳ này đã lãnh chưa.

Tay tôi dang ra chơi với, Đoàn còn lảng vảng ở xa đề tôi gom góp hi vọng, Đoàn còn chạy quanh co cùng tôi đuổi bắt ; tôi đã bước vòng mọi ngã và tôi đã nắm gì chưa trong tay ? Nhiều đêm không khóc nhưng nước mắt sống ứa ra sau cái ngáp, tôi thầm gọi Đoàn : Anh Đoàn, nếu yêu em thì đừng đi quanh nữa, đừng đuổi bắt nhau như hai cái kim đồng hồ nữa. Anh hãy cho em đi con đường ngắn nhất, con đường độc đạo của tình yêu.

Thấy Đoàn có lui tới, chị tôi thắc mắc :

— Ai mà đến chơi luôn nữa . . . cũng cần lắm.

Tôi phủ nhận :

— Cần chi nổi.. thằng con nít... em út mình.

Chị cười ngờ vực :

— Thiên hạ bây giờ đều là con nít. . Con nít đi dạy, biết yêu đương. Làm cô giáo rồi cũng vẫn còn non nít.

Nỗi cô đơn chỉ đến chỗ nào một người Cha có mẹ, mẹ có cha, hai bên có chung một bầy con đông đảo và một ngôi nhà bên sông. Cha xa mình thấy rõ. Bây giờ cha không hề đề ý đến mình nữa dù chỉ chút ít, cha đem cả tâm trí vào việc sửa chữa nhà cửa, vườn tược ; cha làm to nhưng cha không chịu giao thiệp để tìm « người » cho mình. Đã đến lúc mình cầu cứu cha mẹ một cách tiêu cực. Cha không thấy thái độ bất bạo động lâu nay của mình hay sao ? Tính cha độc tài lắm lắm, may mà chính phủ không cho cha làm việc chính trị. Cha chỉ chuyên cai quản mẹ và chúng mình. Sao cha không tìm « ai đó » để đầy bớt mình đi cho rộng nhà. Uy quyền cha bủa nặng lên cấp dưới tức là mẹ và chúng mình. Bởi đó cha không biết phải cô đơn là buồn chịu không nổi. Chúng mình có nhau, mình có mẹ tỏ thể, còn cha thì chênh vênh trên địa vị người cha. Tính cha khó lắm, không chơi với bạn nào cả, chỉ biết tích cực làm nhà, làm cửa, xây bến. Đã hai tháng nay mà cái nhà ngang còn đập phá lung tung, cha còn đang tuyển lựa thợ nề, tìm cho ra một người thợ nề lý tưởng. Điều kiện thật khó khăn : ông thợ nề phải có hạnh kiểm tốt, đời tư trong sạch. Mấy ông bầy bạ cha mình nạt cho lui hết. Cha cứ lo tìm tay thợ lý tưởng cho nhà cho cửa mà chưa chịu tìm người không lý tưởng

cho con gái lớn. Cha mẹ cứ tưởng con gái mà có nghiệp trong tay được rồi . . . »

... Tôi khóc dằng dai. Những chỉ máu đỏ gợn dậy trên lòng mắt. Tôi sửa soạn đồ nghề rửa mặt đi ngủ. Những giọt « nước hoa hồng » vẩy vào mặt cay cay. Trước khi uống thuốc an thần, tôi còn phải thoa lên đôi môi một lớp sáp bóng nuôi dưỡng. Tôi nghe trong người thiếu đủ mọi thứ sinh tố. Hai lòng bàn tay ướt nhẹp mồ hôi. Mình đau tim. Trên tờ tuần báo phụ nữ nọ một chị có chỉ bảo cách giữ gìn cho bàn tay luôn luôn khô ráo. Những con chó bông xồm dậy một loạt truyền tin nhau sửa hoặc tru náo cả khu vực. Nhà cầm quyền chưa nghĩ đến việc đàn áp những kẻ phá rối an ninh trật tự ban đêm đó.

Đêm nào cũng nghĩ ngợi dành phần giấc ngủ. Đèn trong nhà tắt hết, tôi quơ tay tìm bóng trắng men đến bên giường. Phải chồm qua người con em đề vào nằm trong, tôi đá vào bụng nó một cái. Nó chưa ngủ, vừa gài mừng lại vừa cắn nhả :

— Đợi thật khuya mới bò vào đập toát cả mừng. Muỗi vô căn u mặt mày. Chẳng thà muỗi cắn chân tay, cứ nhè căn sưng mặt, người ta lại tưởng mình có mụn . . .

Còn hai năm nữa. Tuổi ba mươi lăm. Hết thời học bán quân sự.

Chính phủ sắp chê mình già đây. Chính phủ còn muốn cho mình cô đơn nữa huống chi ai

— Anh Khôi, em ba mươi ba tuổi rồi, tóc anh chắc đã có sợi bạc. Không biết bây giờ anh ở đâu Chỉ có anh, anh mới thương và chịu chấp nhận em thôi...

vòng tay anh

Ngày 20-10-63

Anh Biên,

AN H lại đổ hồ là em giận. Bao giờ anh cũng nghĩ là em chỉ giận được một thể trận đó để công anh. . Giận anh làm chi cho uổng, để hơi sức nở mà ho một cái còn sướng hơn, vì rồi thể nào anh cũng tìm cách dỗ và mình lại làm lành với nhau, rồi mỗi ngày lại cứ mỗi cái thư. Dị quá! Người yếu là người mình hay giận nhất trong số những người thân yêu (nhưng không bao giờ giận thẳng), mình thích thấy họ chỉ khó sở vì riêng mình mà thôi. Em no luôn vì giận anh.

Em ngủ không được cả tuần nay; cả đời em thì cứ mất ngủ với nghệt thở. Đi xi-nê lỡ quên bới theo chai thuốc nhỏ mũi là phải bỏ về nửa chừng. Mẹ cấm em dùng thuốc an thần,

mẹ sợ mai sau bộ óc lớn đi khó chữa cũng như hồi nhỏ mẹ không cho em viết bút máy sợ khi lớn hư chữ. Do đó, những buồn to, buồn nhỏ được thể mẹ, thừa cơ hội uy hiếp buồn ngủ. Vẫn biết rằng thức đêm thì nghỉ được nhiều câu văn hay để viết thư cho anh nhưng lại không tuân theo đúng chỉ thị giữ gìn da mặt . . . Đạo này em rọm quá, thật thau lại. Khó tinh thần nhất là phải cố gắng tập béo, làm chi thì làm nhưng mỗi ngày phải nhớ cưa hai ống thuốc bỏ để uống . . . rửa mà cũng cứ rọm . . . anh thương em nhiều cho em béo đi. Lúc chờ giấc ngủ, anh biểu em đếm sỏ, hàng một, hàng chục, hàng trăm, nhưng được một chặp em lại đếm lộn qua phần chỉ sỏ để dừng lại ở những cuộc hôn nhân hùn vốn, hạnh phúc làm toán cộng. Giấc ngủ là đĩa gái khó dỗ .. Em liền đòi qua đêm ngày, tuần, tháng, năm .. Minh yếu nhau đã mấy năm rồi anh hè ? Đồng hồ tự đánh mình đã mấy triệu tiếng ? Em nghe mà sốt ruột . . . Sao anh không nghĩ đến chuyện cứu một người con gái đang già ? Sao anh chưa đi hỏi em cho thiên hạ ăn trầu với ? Khuôn dầu bảo đảm đời con gái là chút sáng kim loại màu vàng trên ngón tay áp út. Anh sợ những đĩa con gái khác khai tử tên họ tuổi tác anh sao ? Thôi anh cứ liệu đi hỏi em đi rồi chỉ một mình em đeo nhẫn cưới cũng được. Trước hay sau chi anh cũng phải cưới em, có đổi, có gán, có bù chi cho ai được nữa mà anh còn níu kéo thêm cho dài dự định. Anh hãy đặt tay lên óc hỏi thử có thoát khỏi yếu em không ? Tờ giá thú, anh sẽ cầm tay em ký một lần để cắt đứt mãi mãi . . và thiệp cưới . . . tên em sẽ nằm nổi trên hai chữ thứ nữ . .

Em sẽ hái lá dừa bỏ khuôn bánh phu thê dọn tiệc ngày anh cưới vợ . . chiếc bánh hạnh phúc : bột lọc trong dẻo như cơm trái nhãn lồng vẫn vương vài sợi dừa thái nhỏ rí như tóc, ôm trong lòng chút nhụy đậu xanh đánh nhuyễn . . . tất cả những thứ đó dính dẻo vào nhau như keo, keo sơn, nghĩa vợ chồng đó anh ạ . . . và hai cái khuôn, khuôn trên là anh, khuôn dưới là em. Bánh «su sê» đó ăn với bánh ít đen, ít trắng, nhưng em sẽ không dọn bánh ít trắng trong ngày trọng đại vì em có cảm tưởng đó là chiếc bánh bạc tình . . . Cưới em đi cho rồi . . . để chi để mãi không nên. Em không ham việc gì to, không mơ cao, em không biết chính trị vì chính trị không phải là đồ trang sức của phụ nữ, còn xã-nội, kinh tế, giao thông, thương mại, ai cho em cũng không cần. Tình yêu độc chiếm đời đàn bà. Đừng bắt em phải làm sư nữ, xin khai với anh rằng cả đời, em chỉ thấy có ba cánh cửa : cửa giữa là anh, hai bên là cửa thiên và cửa tử ; nếu em không vào được cửa giữa thì cửa thiên sẽ nắm tay em, vượt tâm hồn em, che mắt em, để em đừng lao đầu vào cửa tử. Anh có sợ không ? Nhưng anh đừng có tưởng, em cũng có loạn người mẹ, người lụy, nhưng hai mắt em ngày đêm chỉ quen luyện một luồng nhỡn kiềm đạo phóng vào cánh cửa giữa kiên cố, nên em không hề trả nghĩa cho một ai dù chỉ một năm, một tháng, một tuần lễ. Thương một người rồi thấy tất cả đều khó thương.

Anh Biên, bao giờ em được tự tay khép cánh cửa giữa. Lúc đó em sẽ hỏa thiêu cửa tử và xây tam quan trên cửa thiên để cho chị em bạn gái xuống tóc tìm quên. Em may phước được anh thương, anh hiểu, anh quý ; em biết ơn anh lắm, ơn đó em nguyện trả bằng em.

Em của anh,
CAM THẢO

Ngày 24-10-63

Anh Biên,

Em được bỏ đi dạy khề ước rồi, nhờ thế lực của Trời Phật . . . Anh chia mừng với em đi . . . nhưng phút tiếp-xúc với học trò đầu tiên em đã bị « oát », bẽ mặt . . . vì em cứ tưởng mình bắt đầu cao . . . lữ tiểu yêu đã phá em ngay từ phút sơ ngộ, cái phút mà em quyết trị chúng. Anh biết không, em đã lỡ đầu nhận với chúng. Em bắt họ: trò đứng thẳng, xuôi tay suốt hai giờ đồng hồ. Em vòng tay đi rảo cùng lớp và nhìn chăm hăm vào mặt từng đứa một. Thằng con trai nào cũng đứng yên cả, em điểm mặt từng đứa để nhìn, nhìn hết cả lớp, không bỏ một khuôn mặt nào, từ cậu đầu bàn đèn cạnh góc lớp. Em nghĩ rằng hai mắt em sẽ quét sạch ma tà, ám khí trong lớp học. Em đứng thẳng, khoanh tay trước mặt học trò, mắt định thần quan sát thật kỹ, em cốt làm cho tia mắt chúng yếu đi, không thể cầm cự với luồng nhĩn tuyên của em. Hai vòng mắt em luôn luôn mở rộng, hừng sáng, và những cái nhìn của em cùng một loại: em trợn mắt luôn từng năm phút trên mỗi học trò (mỗi anh bị cổ ngó cho năm phút). Em không ngồi và học trò cũng không ngồi. Học trò có đứa cúi mặt xuống thủ lễ, có đứa chớp miệng cười . . . Đến chiều, xách cặp vào lớp đó dạy bài giảng văn đầu tay. Em gật đầu, vẫy tay mấy tụi học trò cũng đứng sững, cứng ra không rung rinh, nhúc nhích chi cả. Em đập bàn, nhắc ngồi xuống, các anh ngồi xuống, làm hiệu, lừ mắt cũng không ăn chúng ngồi được, đứa nào cũng húc đứng. Em hoảng, bọn gà tàng đã tương kè tự kè tấn công lại em đấy, em hỏi:

— Các ông không chịu ngồi ?

Thật là cực, bí cả lời ra, lũ học trò đã đui điếc chai sạn «chì» ra đây. Khi biết mình nguy, hồng tay, nhớ tới ông giám học để mời lên cứu viện là chịu mình đã thua rồi đây...

Tình cảm em vốn ướt đẫm nên chiếc khăn tay bị ẩm ướt lấy . . . Lần sau em sẽ trị học trò cách khác : Đuổi vài thằng ra ngoài và lựa thằng nào hiền hèn để đuổi ra cho kỳ được, không thì em đi ra, lấy cho biết tay vài giờ.

Mấy đứa em ở nhà tiếc chớ em không xin dạy trường con gái . . . Vào cái ổ đàn bà đó mà tề à ? Anh có nghe nói đền thành phần giáo sư ở đó không ? — Sư phạm ba năm không chơi với sư phạm một năm. Tú tài khề ước chơi với tú tài khề ước . . . Đàn bà thì làm sao lấy nhau được mà cũng kỳ thị bằng cấp. Một cái bộ xương sườn lắm anh của em hí ! Đừng có tưởng dễ xin đi dạy lắm đó. Khi mình xin được chỗ tốt thì bộ lại mời đi uống nước độc À mà bao giờ anh đi hỏi em, em đã là công chức rồi mà. Lấy em đi, yêu em, yêu em đến già vẫn còn gọi em bằng « em ». Lâu, anh muốn để thật lâu cho tình yêu thấm há anh ? Còn chưa yên... còn do dự...

À anh đừng tưởng em không có chi. Em đã tìm ra di vãng của em rồi, có chuyện tình hãn hoi không phải như vật đất hoang đầu : em dạy một trường với « cô nhân » . . . « Cô nhân » là ông thầy dạy triết cũ, giờ đây đã có ba con và vợ. Anh nghe đây : Năm em học đệ nhất thì cô nhân dạy Triết, giảng bài chung cho học trò và riêng cho đôi mắt em. Ông ta nhìn em

nhiều quá, ban đầu em dị quá cúi mặt xuống sách, nhưng dần dần
 thầy ông thấy dai quá em bạo dạn đưa đôi con ngươi lên cảm
 cụ lại nhìn coi thử mắt ai nhấp nháy trước . . . Em chỉ nhìn
 cảm chừng thôi và linh cảm mình sẽ nghiệm ánh mắt thầy giáo,
 em vừa học vừa mơ mộng. Năm ấy em rẽ đường ngồi giữa
 đầu; những đêm thức khuya tụng bài, em máy tay cứ men theo
 đường rẽ nhỏ tới bờ. Đường rẽ dần dần trở rộng lộ cả đa
 đầu; khi mẹ thấy chướng buộc em rẽ đường ngồi lệch thì
 « trầu đắng cau xanh ». Cô nhân đi hỏi người khác làm vợ. Em
 ngỡ ngác, té ra những con mắt không làm nên trò trống gì cả,
 không phải bồn mắt cứ nhìn nhau mãi thì hai ngón tay trở
 phải mắc vào nhau định đoạt một chuyện tình. Như thế thì
 từ rày em sẽ không đầu nhân với ai nữa cả. Em cứ thích làm
 làm nháp ái tình lúc cuối chặng đường trung học và thi đậu độ
 vài năm rồi được bỏ mẹ điệu về nhà chồng là tốt dịp Em bị
 ngỗ ngược rồi. Nữ sinh vẫn dành tình cảm tình khôi cho sư phụ
 trước đó, còn chút hời thừa nào mới thương đến người ngoài.
 Em tâm lý không? Khoa sư phạm càng ngày càng đông người
 thi giành chỗ là rứa đó. Sự nhớ ơn của em đối với thầy giáo
 cũ không dồi dào hơn những giờ học vui; mấy con bạn « tợn »
 nhau, chà cánh tay nhau, cười một vẻ điên tàng, cười đau
 thắt ruột, cười sợt sệt nhưng không thể nín được khiến thầy
 phải đành giọng :

— Có chi mà mấy chị cười mãi. Cười chi? Áo tôi rách
 rãng?

Thấy không tâm lý, ai lại đi cười người rách áo! Máy anh con trai cùng lớp nổi xung viết lên bảng đen : . .

. . . Cười thầy chớ khá cười lâu.

Cười thầy hôm trước, hôm sau lấy thầy.

— Anh Biên ơi, quá khứ của em chỉ có chừng đó, gần như bỏ hoang. Anh chưa hỏi em làm vị hôn thê cho rồi. Tâm trí em chưa nhớt vì tình, em rất tự hào xứng đáng với anh...

. . . Gặp em, cô nhận hỏi thăm liền :

— Cô Thảo có chỗ mô chưa, cho ăn trầu với...

Cái người em tưởng sẽ gửi trầu cho em lại đi xin em miếng trầu... vậy anh hãy mau mau đưa trầu cau đây để em đi biếu.. Câu nói của cô nhận cũng là câu nói vô để thúc anh lạnh tay cưới vợ . . Em mà đi hỏi được anh là em đi liền.

Em của anh

CAM THẢO

Ngày 26-10-63

Anh Biên,

Vì anh không chịu cưới em nên em phải học bán quán sự để bàn chuyện vô nghệ với anh. Noi gương Nhị Trưng em không thể làm ngơ, không đành để cho đàn ông đi đánh giặc

một mình được. Khắp nơi, phụ nữ đã lần lượt phải quần đùng lên. Hơn đàn ông cũng khổ ải phải nhờ sức mạnh nhưng em cũng hằng hái luyện tập. Em phải học là n lý h, lính một nửa, em phải gắng học thật giỏi học may trời thương anh khỏi bị động viên . . .

Trong các thẻ bắn đứng, bắn nằm, ngồi, vò, ngồi bẹp... em ưa nhất là kiểu bắn đứng bằng súng Colt 12. Súng Colt nòng ngắn bắn rất khó nhưng em cứ bắn tràn bốn phương không cần phải nhắm mắt cho đầu ruồi đội đi điếm đen . . .

Hôm lên xạ trường thử súng Carbine, em gọi súng mơ về thành thị trong đó có anh. Em run rẩy bắn 21 viên đạn, em nằm giữa cỏ, giữa nắng trong cánh cỏ đơn. Nếu có anh làm trợ viên anh sẽ sửa thẻ nằm cho em và đèn nằm bên em, nhìn sâu vào mắt, vuốt tóc, rập đạn cho em lấy cò . . . Đời lính cực lắm anh ạ. Em ôm súng đã nhiều, có khi nào được ôm anh.

Chị huấn luyện viên giảng :

— Lính tráng thì phải bị nắng, tập cho da ăn nắng . . .
 Mày chị coi tôi, lúc xưa da dẻ tôi cũng mịn màng rứa tề . . .
 Đừng sợ đen . . . phần nự, phần nự bắt vào . . . khi học tập tác chiến mày chị phải say sưa lên mới được . . .

Trường em có năm chị là khóa sinh phụ nữ bán quân sự. Ai ai cũng ham thích và vui vẻ học . . . miễn than thở với đàn ông đi. Đàn ông mà nghe mình rên khổ tâm về chuyện đó họ sợ lắm, họ dăm đó: vì cô nào không lấy chồng được mới bị sung vào bán quân sự, một cơ quan suu tầm gái già hội phụ nữ độc thân . . . Mày chị thể rằng học xong khóa này, chơi

sạn thì cũng đã chai sạn dày đi rồi, thèn vào lấy đàn ông, cái tụi không biết lấy vợ, cái tụi bỏ thừa, bỏ mừa đàn bà . . .

Hôm ráp cái lò so hoàn lực vào khâu trung liên BAR em bị gãy thêm một cái móng tay trở nữa Chưa giặt áo cho chồng mà móng tay dần dần gãy hết . . . Em tiếc công cụng dưỡng : thời gian chanh tươi, xà-bông, thuốc đánh móng tay, thuốc chùi móng tay.

Mấy đứa ở nhà chề em tới Ở sở có bao nhiêu là nam công nghiệp mà bỏ phí, không thấu một đàng. Nhưng mấy cu cậu ở sở không ai chịu ngắm «mẽ» cả Ban ngày em cũng cô đơn như ban đêm vậy. Lúc thường không ai để ý nhưng trong buổi tiệc mặn hay cuộc vui, em là đáp số lẻ một của bài tính trừ. Cuộc vui ở trường thừa một người là Cam Tháo.

Em biết dùng hình thức trẻ : tóc đáng lẽ ngắn thì dài, áo dài thì ngắn ; vì quá tra nên em thấy rõ rằng làm tốt là hóa trang cho già thêm. Em già có hết, mấy đứa em ở nhà cũng lớn bộn, gân cổ lớn mãi, rứa mà cha mẹ chịu được. Cha chỉ lo đọc một chuyện là khi cha về hưu trí không ai nuôi mấy đứa con đại mẹ lỡ đẻ ra khi tuổi già. Năm em hăm hai tuổi, mẹ còn can đảm mang thai em Út ẹt-ẹt em thấy dị dị trong người và buồn.

Cha định nghĩa : «Về hưu là thất nghiệp khi tuổi già». Em tức quá, định thêm một nghĩa khác : «Làm con gái già là thuê nhà cha mẹ chỉ một phòng để phải trả bằng hết cả tiền lương».

Miệng em đôi khi chua lắm. Mẹ khóc.

Em của anh
CAM THẢO

Ngày 8-2-64

Anh Biên,

Tết đến, ai cũng bị cưỡng bách thêm một tuổi. Đêm giao thừa em sẽ nuốt hai viên thuốc ngủ . . . Em không chúc Tết ai cả, chỉ gom góp lòng thành để chúc anh vui mạnh và sang năm còn chúc nữa...

Tại sao anh không chịu cưới hỏi em cho xong chuyện, anh cứ để dây dưa cầm đò em lại đã ba năm để mỗi tình của chúng ta phải chứng kiến hai cuộc cách mạng. Anh bảo rằng lúc này anh đang sững sờ về tình hình, còn lòng nào nghĩ đến chuyện lập gia đình nữa . . . Mọi người dân bấy giờ mở miệng là nói, là bàn chính trị, thời sự, và Tết đến thì sửa soạn ăn . . . vừa ăn, vừa đánh, vừa kêu buồn. Thời sự đã xâm nhập nhiều đến nội tâm con người. Tâm hồn đang xao xuyến về những tin chánh trị, anh bị thu hút vì những biến chuyển của tình hình . . . anh bảo rằng việc nước là kim nam châm và bản chất con người là thỏi sắt. Em lờ mờ hiểu rằng anh bị dính vào thanh nam châm đó và anh nhả em ra . . . nghĩa là tình thế lúc này khiến anh bán dòn, không thiết chuyện chi nữa kể cả đến chuyện lập gia đình . . . Anh bán dòn, Anh

bi quan . . . Khó . . . Các anh đành lòng làm kẻ hứng nhận, kẻ bị động . . . Tại sao không đóng góp ? tại sao không đi lính ? Hễ nghe động viên là co lại . . . Công nhận em không quan tâm đến tình hình trong nước bằng anh đi. Có thể em cho rằng vấn đề trung lập hóa miền nam Việt nam không nguy hiểm bằng nạn dịch tả đi. Em có thể hấp tấp kết luận rằng tình yêu giữa hai người không còn nguyên (hết nữa, tình yêu đang bị chi phối bởi sự đời, sự nước. Nhưng em, người đàn bà, suy tư chi cho lắm cũng chỉ được một chặp thôi để mà tìm về một mái nhà, tìm vòng tay anh, kéo tay anh xuống nói nhỏ :

— Con đường chính trị thật độc . . . không có chi yếu mệnh bằng đời chính trị gia, hôm nay làm tướng, ngày mai làm tù.

Đó anh lại cười là em chỉ để ý đến người, đến cá nhân người làm chính trị thôi để so sánh ai làm to, ai làm nhỏ, ai hơn ai . . .

Còn anh, anh thơ thẩn, anh bứt rứt mãi mãi, anh tham vọng.

. . . Chiều nay em đã nghỉ Tết rồi, ban sáng chỉ đến trường cho học trò mừng tuổi. Buổi lễ tất niên nhà trường đã chu đáo tổ chức một cuộc xổ số để dự học sinh đến chúc Tết giáo sư. Ngày mà tình sư đệ còn ngọt mát như nước dừa thì buổi lễ đó phần học sinh tổ chức, thấy được mời . . .

Em ngán lữ đờ đệ của em từ lâu. Hạng công dân ở

thành phố thì nhà giáo là cực nhất : chính phủ chưa thanh trừng đã bị học sinh đả đảo.

Em tin rằng người đi dạy chỉ có tình sư đệ làm vốn, bao giờ thấy giáo cũng thương yêu trò. Thấy giáo ngày nay còn thương học trò hơn thấy giáo ngày xưa. Ngày xưa, mỗi lần Tết, lễ, môn đồ phải « đi » cho sư phụ. Bây giờ, thấy giáo vui vẻ khai tiền túi góp nhau mừng họ- trò ăn tết niên: thấy tết trò . . . Trong lúc đáp từ, ông hiệu trưởng lấy trong túi áo ra tờ thông tư của tòa hành chánh tỉnh gửi đến nhà trường giải oan cho một giáo sư bị đả đảo không còn một manh giáp, đả đảo một vụ . . . Bước chân kẻ sĩ đã dẫm nát cả tình sư đệ . . . Khi nào học trò đả đảo em thì anh hoan hô em, anh hi ! . Dù là có bị đả đảo mấy đi nữa, nhà giáo cũng không bỏ được tật cho sờ không.

Chán quá... Tết năm nay em không tìm ra một bản nhạc xuân nào vừa ý, cũng không tìm ra một câu chuyện ngày xuân nào hay ho để chép tặng anh.

Em của anh
CAM THẢO

TÔI ngẫm nghĩ :

— « Đàn ông một trăm lá gan. Lá ở cùng vợ lá toan cùng người »

Có lẽ ở hạng đàn ông chưa vợ thì tình yêu được khắc lên tim, còn ở hạng đàn ông có đuôi, có vợ con núp một dây dài sau lưng, thì tình yêu ngoài gia đình

phải tính bằng gan. Con tim tôi bé bỏng còn buồng gan thì rất rậm, một trăm lá và lá nào cũng mập mập. Tôi biếu Thảo một lá gan tươi, bùi, nồng tê đầu lưỡi đến độ kích thích hạch nước miếng và phát cho vợ tôi một lá em lá của tình nhân. Như thế có nghĩa là chia đều, cứ vợ một lá thì tình nhân cũng được một ? Mỗi người năm mươi lá ? hay là chỉ giao cho mỗi người một lá thôi, còn chín mươi tám lá mình cất ?... Khó mà bình giải nỗi tâm trạng theo lối văn nghị luận. Tôi không có sự nghiệp, nguyện cúng cho tình yêu hai lá gan tốt ..

Tôi yêu thương Thảo rất điều độ nhờ nàng qua những lá thư không ai có quyền đọc trộm, mê nàng qua hơn nửa tá bóng nhiều kiêu. Chúng tôi ở xa nhau nên ái tình bị đóng thuế. Nhà giấy thép ăn trên mỗi tình này không biết bao nhiêu tiền tem. Thư tình là keo dán hai tâm hồn ẩm ướt lại với nhau. Ba năm trời bịn rịn, tôi viết bừa cảm xúc lên giấy mỏng, hôn giấy, ôm giấy, ghì giấy. Bao giờ tôi mới thực tập những lời lẽ trong thư ? Bao giờ Thảo mới biết được người yêu đã có gia đình ?

— Một vợ, năm con .. Thảo yêu một mà lái đến sáu !

Tôi bật lửa đốt bức thư. Lửa tấp một hơi nhẹ, tờ giấy ra tro Giản dị, giản dị nhất là tôi yêu Thảo Khi muốn chối thì cho ái tình tự thiêu. Ra tro là chấm hết Tôi sẽ quên tro và Thảo thì còn nhớ, tình nàng hừng hực như bếp lửa.

Tôi với lấy cái hộp không trên bàn giấy đem về cho con chơi. Tôi đi lững thững giữa trời lạt miệng và hết thuốc lá. Một cô gái mặc đầm, dáng đi điêu luyện nhưng đôi chân như bấp chuối bước ngược chiều với tôi. Tôi cười không mở miệng, nhớ lại lời Thảo : «Nếu em là đàn ông, không bao giờ em đi chung với người Mỹ ngoài đường.» Tôi nhớ mang máng rằng mình cao một thước sáu lăm.

Tôi ghé vào tiệm sách cho thuê. Đọc sách thuê là sở thích của tôi từ thuở thành Cu. Nhiều hôm tôi đến tiệm n ồi đọc sách luôn ở đó. Ông chủ nghiên cứu kiếm pháp thâm niên, nói chuyện thông suốt mười tám ban võ nghệ. Tôi với ông bình luận về những siêu nhân vật của môn phái Cộn Lôn, Không Động, những hành vi của các trưởng lão, chân quân.

Tôi thương hại những quyển sách nô lệ, cùng có bìa màu vàng ghi số, nai nịt chặt chẽ để chống lại sức tàn phá của người yêu sách. Đọc sách thuê tôi cảm biết sức hành lạc của trí não, tôi vừa dờ vừa cấu vào giấy, chùi tay, đề dây dầu mỡ, xúc phạm mà không hề ân hận. Không ai sợ những lời yêu cầu giữ gìn sách của nhà chứa. Những quyển sách đó không sạch, không trong trắng, nay nằm trong tay người này, mai người kia, con tôi có xé bớt vài tờ cũng không hề gì.

Tiểu thuyết con nhà cũng như tiểu thuyết ba xu hạ tiện, mỗi đêm thuê đều hai đồng, tôi coi xong rồi quên cả đầu đề. Đọc giả ướm tính xem xong còn ghi

vài hàng lưu niệm, tôi thích thú dòm đọc những lời phê bình không đăng báo đó. Tôi đọc gấp rút và đọc rất nhiều. Căn chi phải thành lập một tủ sách gia đình. Sự ích lợi nó trừu tượng quá. Tôi sẽ khuyên chủ nhân nên có hành vi nghệ sĩ hơn, đừng có chia, có rớt một quyền sách dày ra làm hai ba quyền mỏng. Dày mỏng đồng tiền chứ đừng dày mỏng nghệ thuật. Tôi à một tiếng, vợ lấy một quyền sách.. Chữ nghệ thuật trong tiệm sách bắt đầu cho tôi nghĩ đến nghệ thuật sống của mình : nhân tình là thứ vợ còn mới, có khi chưa cũ... phải làm cho có con với mình mới thâu được trọn đời. Đời tôi chỉ xăn vắn ở mấy người đàn bà... Tôi lật lật mấy trang giấy nhưng không đọc. Chưa đầy mười hai giờ đồng hồ trên tay tôi mà còi đã thời rồi.

NĂNG và mưa một lần giữa trời. Về nhà, bước hết bốn bậc thang cấp, tôi đứng lại chúi chân trên thảm và nhìn vào trong. Con bé giữ em đang hôn môi thằng Cu Nhỏ, nó đặt môi trên môi em tha thiết. Thằng Cu Thiết rất yêu thương người giữ nó, «nài» của nó, thương đến thuộc lòng những bài hát ru em. Nhiều

hôm em chưa ngủ mà con nài đã ngủ trước, em ngồi dậy vỗ mông nài ru lại. Tôi nhìn chiếc má bánh sứ của thằng Thiết, sợ con bé trún nước miếng vào miệng em, toan la thì nghe tiếng đứa con gái lớn làm gái làm mụ bên trong nhà bếp :

— Cái đồ hướng đạo chi mà ti tiện, hướng đạo mà làm cho những người chung quanh mình chịu không nổi, làm việc cho ai mô về nhà cha mẹ sai chi cũng không được, ai bảo chi cũng không vâng lời, cứng đầu, cứng cổ....

Không có tiếng đối lại, tôi tiếp sức cho sói con yếu đại nhất nhà, tôi la to :

— Đừng bắt chẹt em, chán chi người đi dạy mà về nhà không dạy được em, được con. . Hướng đạo được miễn việc nhà vì làm nhiều việc cho đoàn rồi.

Tôi xem tướng thằng sói từ thuở lọt lòng. Nguyệt mỏng sức chịu đựng không tốt nhin khi chuyển bụng nên đã đẻ bằng phương pháp không đau .Mẹ không đau lúc đó nhưng tinh thần con đau nhiều mai hậu. Lúc ấy vợ tội quá, tôi thua, nhưng về nhà tôi cần nhân bà gia, người đẻ ra vợ. Tôi nghĩ rằng Thế đang hung hăng dọn đường xông ra, vì đường ra khỏi mẹ tối và hẹp nên phải thúc, phải đạp, mẹ lại cầu viện khoa học đề đàn áp con, khoa học làm cho con mềm, con dừ đi đề kéo ra đời một đứa con yếu. Thế không mạo hiểm đề thoát ly buồng nhau không phấn đấu, hấn được nằm yên lành trong lòng tay bảo trợ của bà mụ nên lớn lên hấn kém

ngại lức, nhiều ý lại, hẳn hoạt động theo đà lôi cuốn của kẻ khác. Càng lớn Thế càng trở nữ tính. Hẳn ngó mẹ mà bắt chước, không cần ngó cha.

Khi nào Nguyệt cũng cắt trong hộp đồ làm tốt một củ nghệ để xức mụn cho mau lành và không có chấm tím. Thế lấy trộm bôi nhuộm vàng cả mặt, móng tay. Hẳn yêu cầu chị Hiền lấy kéo thêu cắt cụt hai hàng lông mi để mọc ra rậm cong và dài hơn.

Tôi lo ngại cho sức khỏe của Thế, sức khỏe mỏng mảnh không đủ đề thức đến mười một giờ đêm học bài đều đặn. Lúc còn bé bỏng, Thế khóc từng cơn dai dẳng, vợ tôi hoảng lên, quên cả cách dỗ. Bụng của Thế bây giờ cũng không sát vì chứng cam tích chương lõi lỗ rốn từ thuở bập bẹ biết nói. Sức khỏe của Nguyệt cũng ít ỏi.

Tôi mới tra ra cho vợ con một phương thuốc lạ.
Sáu tháng nay nhà tôi nuôi cừu.

Cừu là một giống vật nhỏ bé, có cánh dài lẳng bóng, cong cong úp trên thân thề, hình giống con bừa củi. Giống vật này háo ăn và đẻ rậm. Tôi xin một năm đề gầy giống, trong sáu tháng đã đông đầy hai thầu lớn. Miệng thầu bịt một miếng ga làm lưới kiểm soát sự sinh hoạt bên dưới : những con cừu ăn, yêu đương, và bài tiết Chúng ăn toàn món cao lương như thề là có cha đang làm nghị sĩ, ngày nào cũng gồm một thực

đơn là mút hạt sen, táo tàu, nếp thơm rang, chánh hoài và cam thảo. Ngũ vị ấy được dậ dày loài cửu co dãn, thắt bóp cho nhuyễn, trộn với nước tiêu hóa của chúng để bài tiết ra cho loài người ăn lại. Phân của chúng là một vị thuốc hồi xuân, uống vào thì gọi được mùa xuân về với mình, nên dù g trong hai tháng nhất định lên năm cân. Khi ăn không cần bịt mũi nhưng phải có chuối có bánh ngọt để chấm hay là dùng thay muối mè để ăn với xôi đậu cũng tốt. Mấy đứa con của tôi cứ áy náy mãi sao cha không cho chúng hưởng những khẩu phần như của cửu mà lại bắt ăn phân. Lũ cửu ăn rất mau tiêu, trên ăn dưới xuất, cửu không bao giờ uống nước, không chịu ẩm chịu lạnh, tuy cửu có đôi cánh dày làm áo giáp. Nếu cửu bị táo bón thì trộn thêm hà thủ ô có vị nhuận trường vào đồ ăn của chúng cửu bài tiết liên hồi nên Biên lái từng nạm phân. Hạt phân cửu khô ráo, lấm tấm như hạt kê Sáng, trưa, chiều, gia đình tôi đều có ăn phân cửu.

Nguyệt đang lúi húi xốc cái thau cửu đồ ra trên sàng, quây tròn tay cho phân rĩa xuống thì tôi đi vào, ngồi xuống, thấm một nhón phân đưa lên miệng nếm rồi lẩm nhẩm :

— Ngon, ngon.

Nguyệt cười bằng hai con mắt bồ câu. Mặt Nguyệt có mấy nét hơi dăm.

Thân hình Nguyệt cô đọng khô rang, tôi sờ vào chỗ nào cũng đụng xương, duy cái bụng sinh nở nhiều lần mỏng ra, mềm nhão, êm tay như nệm mút. Nguyệt ăn phân cứu dễ dàng hơn uống mỗi ngày một lon sữa hòn núi. Nàng vừa nuốt vừa thoa dầu Nhị Thiên, dọn lên dọn xuống làm tôi bất mệt.

Tôi thường an ủi vợ :

— Cây cối có thứ bậm thứ mảnh. Tùy theo khí huyết, người ta có kẻ dày người mỏng... đâu có chuyện ai ai cũng phải cân nặng như nhau em hí ..

Trời thả mưa nặng hạt, Nguyệt lo lắng :

— Mấy đứa đi học chưa về. . ơ, sáng nay không ai nhắc chúng mang áo ơ.

Tôi nhìn mâm cơm đợi các con về. Thằng Chân từ ngã bếp ôm cặp chạy vụt lên người ướt dầm, nó chỉ mặc một cái quần đùi đỏ, Nguyệt la lên :

— Áo quần đâu ? ... Ai biết rồi. Trời ơi, khi sáng đi học áo quần hẳn hoi, chừ về nhà chỉ còn một cái quần đùi

Tôi xông tới. Thằng Chân đưa tay chùi nước mưa rảy lung tung :

— Bãi ra trời mưa nhào, mấy tụi rủ nhau cời áo quần đồng phục cất vào cặp rồi một hai ba chạy đua một hơi về nhà.

Tôi ngần ra :

— Ai nhắc cho mà nhớ mặc quần lót đó ... giỏi đa

Tôi không đề ý đến tuổi nào con trai phải mặc hai quần đi học. Thăng Chân thường tự hào rằng hắn có bảy mươi lăm đồng đã mua được một cây viết máy Sailor trong khi cô giáo phải đưa ra một trăm rưỡi để lấy hai cây bút vì người ta bán một biểu một.

Con Ty Ty đi học về quệt nước mắt từ ngoài ngõ. Hắn bị chó bà mợ cắn. Vợ chồng tôi bỏ buổi cơm trưa. Nguyệt chụp áo dài đi với tôi bắt chó giao cho thú y giữa những bộ mặt lạnh tanh của các người chủ.

Tôi ở nhà một ngày để đánh « hắc chài » với con. Nguyệt đèn cho Ty Ty năm lon sữa bò nấu đặc thành bánh và năm gam nho tươi. Ty Ty vừa mân mê bảo vật vừa chơi đùa với cha. Thăng Chân, thằng Thiết vây quanh người bị chó cắn đang cầm chườm nho tươi. Thăng Chân bảo Ty Ty :

— Ty Ty cho thằng Thiết một trái nho rồi bữa mô thằng Thiết đau hắn cho Ty Ty ăn cam lại.

Hiền nạt :

— Đừng đưa mô ăn của Ty Ty đó, Ty Ty phải tiêm thuốc độc vào người... Thiết, Thiết đến đây chỉ thơm một cái... đưa trán đây rờ có nóng không nào .. A... nóng... đau thiệt ba ơi... cho ăn cam cho rồi

Thế, Chân, Ty Ty cùng cười, Hiền lại sờ trán Thiết :

— A . lành rồi, đau chỉ mau lành quá, khi hồi nóng như một cái lò bát quái mà chừ mát rượi. Thiết hết nóng, Thiết nguội rồi, nguội tanh rồi . ba à..

Rồi Hiền nựng em :

— Vuốt tai mai lớn.

Vuốt trốt mốt lớn

Vuốt cảm rằm lớn

Thằng Thiết cười bề ra.

Tôi nạm chắc hai mươi hòn sạn vụng về hát ngược lên lưng bàn tay... văng ra ngoài hết, chỉ còn đậu một hạt. Tay tôi to, gân nổi như dây chằng, hắc hắc chụp chụp lẳng nhăng. Tôi mím miệng, liếc Ty Ty một cái rồi lấy sạn bỏ hẳn lên lưng bàn tay.

Thằng Chân la :

— Ba gian.

Hiền sửa em :

— Chân không được hỗn với ba.

Bàn tay Ty Ty đeo sâu cườm đỏ, mềm múp hát sạn rựa ràng lăm. Tôi chụp hạt mãi. Ty Ty thương tình lấy dân mình bỏ qua ô tôi.

— Ba ăn rồi.

Hiền đính chính :

— Ty Ty không được nói ba ăn, phải nói ba thời.

Tôi cả cười quơ tất cả con lại ôm không xuê một vòng tay.

Tôi tha cho các con khỏi học thêm toán buổi chiều. Vì Hiền đã mười sáu tuổi Nguyệt không mời người gia sư của các con về ăn ở luôn trong nhà. Tôi chợt thức giấc giữa đêm khuya, lồm cồm bò qua người Nguyệt, ôm gối ra ngồi trước bàn viết, tôi áp gối vào bụng nén cơn đau quặn. Tôi có thói quen đau bụng nhưng không phải đau theo kiểu phụ nữ. Tôi nhắm mắt, dựa đầu lên thành ghế, miệng vừa lạt vừa đắng, tôi thêm một ly cà phê nóng. Vợ ngủ, con ngủ người làm ngủ... giá có một vợ bé lúc này đề thức dậy cùng pha, cùng uống cà phê với nhau. Tôi cả cười nghĩ tới ông Đốc hai vợ, người cùng làng. Ông ta chia sẵn một thời khoá biểu ái ân : ngày cô đơn nhưng đêm thì liên hoan, đêm nay phòng bà cả thì đêm mai phòng bà thứ, vợ chẵn, vợ lẻ cứ chia đều đêm tiếp ông không hề lộn xộn. Họ sống cuộc tình tam giác lúc nào cũng đầy hạnh phúc. Mỗi khi ra ngoài hai vợ ngồi xe tay, ông đi xe đạp một bên. Hai bà vợ bao giờ cũng mặc áo dài cùng màu, búi tóc cùng kiểu, khõe người cũng hao hao trùng nhau; bà cả coi bộ trẻ hơn, duyên hơn, bùi hơn. Tôi nghĩ trệ đến Nguyệt và Thảo Nguyệt thì tôi thuộc lòng cả tâm hồn lẫn thân thể

và Thảo thì đối với ai cũng còn mới. Những người con gái như Thảo thường đem tâm hồn ra để sống. Khi họ kêu đau, tôi ngẫm hiểu có nửa phần đau không phải uống thuốc mà lạnh. Mắt họ tích trữ rất nhiều nước để khóc. Tôi mệt vì chỗ đó, nhưng tôi lại sợ những người con gái khô. Trong sở, những cô hay làm điệu, làm dáng cho cái tâm hồn thường ốm o xo bại, đêm thì quên ngủ, ngày thì quên ăn... , rút cục rồi cũng lập gia đình, chấm hết, chưa chết mà cũng cho hết đi. Đời hế nghĩa rồi !

Tôi nhìn trời ngoài cửa sổ một lát và thấy mình nghĩ không ra một câu tả cảnh. Phòng bên cạnh, thằng bé Thiết dậy khóc đêm đều đều một giọng. Phải cho nó một điềm xấu về hạnh kiểm. Thằng bé chưa có em nổi đuôi cứ tưởng mình là Út và đời thì cái gì cũng bỏ cả. Tôi nghĩ :

— Nhét giẻ vào miệng nó trám lại.

Tôi ngáp. Tôi đặt tay lên bàn và đụng nhằm một xấp giấy, cầm đọc :

... « Em chép tặng chị gái bài hát « Chiều mưa công viên » và cắt tặng chị bài thơ đăng trên mục « Vườn hoa văn nghệ » Em bị chó cắn, đêm nào cũng không « dám ngủ, sợ hai mắt đầy kín lại sẽ nằm mộng thấy « mình bị chó cắn thêm nữa nên em cứ chong mắt to ra « nhìn ngoài cửa sổ. Những con sao tròn ra chơi trên « trời, chúng đứng riêng thì thăm thật dịu dàng ; không « khoát tay nhau cũng không vật bậy, thỉnh thoảng « nhiều con chạy qua mặt bạn bè cũng không bóp còi.

« Trên Trời không ai nói, còn dưới đất thì ngày đêm
« làm chuyện ; nhưng thỉnh thoảng Trời cau giận, nạt nộ
« âm âm rồi khóc rồi nín. Chỉ mùa đông Trời buồn dai
« và đất bị lạnh vì gió thổi. Còn sao thì hay ra hóng
« mát mùa hạ. Ở trên Trời Phật an ninh và không có
« xe cộ nên vợ chồng nhà sao mới thả con ra chơi
« giỡn cả đêm như thế chứ dưới đất mình, chị Thơm
« mới thả tay em tôi ra một cái là con chó chạy tới lúm
« miếng thịt li n. Mẹ sao lúc có thai chắc ăn toàn trứng
« cá nên mới đẻ ra một bọc trứng sao thả chơi cùng
« Trời »...

Đó là cái thư Ty Ty gửi người giúp việc cũ. Tôi xếp những tờ giấy lại, vuốt góc cho thẳng, để dưới quyền tự điền. Sáng trăng ở những cửa sổ không đóng. Tôi vào phòng Ty Ty nhìn con nằm ngủ lơ mơ trong mùng một lát, rồi nhón gót quay ra ngủ cạnh Nguyệt.

TÔI bóp tay Thảo, kèm chân nàng níu rì lại, không bỏ sót một cử chỉ nào trước khi sắp bất tỉnh của người con gái. Tôi nâng Thảo lên nhưng nàng vùng ra, chụm mặt vào cánh tay, hai má trắng bạc. Thảo

cố dồn tất cả cảm hờn, thương dồn lên hai con mắt quắc dữ, vành môi dưới bủi dài khinh tởm. Tôi ôm Thảo vụng về mạnh bạo, bàn tay an ủi khắp thân thể nàng.

— Em biết anh có vợ con rồi, anh phải thả em ra để em đang hoang suy nghĩ, đừng đàn áp phản ứng của em.

Tôi không sợ những phản ứng hiền lành. Thảo bật khóc. Không khóc mới đáng ngại chứ khóc được là dễ được. Hai mắt nàng bắt đầu xấu trước, cái mũi nở ra, rồi cái môi trên, rồi da mặt mất màu. Nước mắt rửa cầu thả bụi phấn trên da mặt lẫn, trên nền áo ny-lông không thấm nước. Tôi hôn Thảo từng hơi thở, tôi ngửi da thịt nàng. Tôi kiên gan đợi nàng nín, ôm riết nàng, sỏi tay tôi cột chặt thân thể nàng di chuyển từ bầu ngực đến lổm eo. Mười ngón tay tôi cạy dưỡng những chỗ nhiều thịt trên thân thể Thảo. Nước mắt Thảo trào ra từng nghìn, nàng khóc từng hồi. Lúc khuôn mặt nàng tạm khô ráo thì hai vành mắt mọng nước lại chớp chớp, tôi biết nàng khóc cơn khác tôi chà mặt lên mặt người yêu vừa chùi nước mắt vừa hôn. Đàn áp phản ứng. Thảo phải ở trong phòng tôi cho hết độ sâu thăm mới ra về được. Tay chân Thảo rất yếu, rất run, như rã ra từng khớp, nàng phì nước bọt lên mặt nàng và mặt tôi. Thảo khinh và tôi

lờ đi, không cho nàng về. Tôi thấy rõ rằng tôi đang trở thế công; đàn ông trước phụ nữ thì trường hợp nào cũng nên khởi công. Đàn ông luôn luôn tiến, đàn ông không lùi. Đời là những cuộc khởi công. Đàn bà như Thảo bao giờ cũng chỉ biết thủ thế dù đối với người yêu. Hai người bên công bên thủ. Tôi vừa đỡ một đứa em lớn vừa khám phá người tình nhỏ. Thế thủ của Thảo không kín, không vững, không bền. Tay nàng yếu và ý muốn của tôi thì hung dữ. Tôi có dụng ý muốn đàn áp phản ứng, muốn chịu đựng cơn giận của người yêu. Được Thảo thương trong ba năm nay chưa chịu đủ, tôi cần phải để lại ấn tượng cụ thể, phải ghi trong xương, khắc trong thịt cho tình yêu mặn thêm, đắng thêm, còn dấu vết. Tôi không để Thảo lên cao, hạ nàng xuống lúc này cũng không ai biết. Thảo có bao nhiêu điều kiện cao hơn tầm với của hạng đàn ông trung bình. Ba năm theo đuổi hao tổn tinh thần!

— Thảo còn thương anh, anh đừng xúc phạm...

Tôi liếm những giọt nước đọng trên môi Thảo rồi nói:

— Thương anh cho đến khi lấy chồng rồi nghỉ... em Thảo hí... Anh xin em cái thời gian bỏ trống này... cho anh xin... em,

Thảo cười khinh, cho hơi ra hết bằng mũi. Tôi vuốt hai con mắt nhắm, vành môi trề.

— Anh Biên, có giây phút nào anh thấy tội em không ?

— Vào phòng anh rồi thì đừng nói chuyện tội. Đừng bắt anh làm trái luật thiên nhiên . .

Thảo gỡ tay tôi, nàng từ tốn bảo :

— Anh Biên, bây giờ mới biết anh đã có gia đình. Anh có gia đình hay không thì cũng chỉ một anh mà em đã thương . . . Một là em chiều anh . . . hai là em kêu cứu. Chiều anh thì chỉ một mình anh biết. Tình thế không lấy nhau được khiến em lại càng yêu nhiều, càng khao khát... đó anh cứ làm và sau này có chi thì anh hối hận.

Tôi đưa tay thoa vuốt mặt nàng, đánh phấn tưởng tượng cho hai chiếc má ỏm. Hai môi Thảo không cười nhưng vẫn lộ hàm răng trên, mắt Thảo tê dại như tôi vẫn thường coi trên mặt đào xi-nê . . .

... Thảo khóc rền rĩ, nằm vật lên gối, chùi nước mắt lên nệm. Tôi đề cho khóc. Mũi nàng sinh lên, nàng khóc đòi lại, khóc bắt đầu tiếc nuối. Tôi xoa bụng nàng :

— Cho rồi còn đòi lại..

— Tờm . . .

Thảo đưa mặt ra phía khác. Tôi rút đầu châm thuốc hút. Thảo quay vệt đầu lại, vung mạnh tay chụp điếu thuốc trên môi tôi.

— Vứt điếu thuốc đi. Anh lợm em rồi phải không ? Anh xin em dễ quá... Với vợ anh không bao giờ anh hút thuốc cả... Với vợ, người đàn ông không tráng miệng bằng thuốc lá... với tình nhân hay với gái cho thuê, người đàn ông mới có cữ chỉ cầu kỳ...

Tôi nhìn Thảo một phút, Nguyệt không nói ỏm như Thảo. Nguyệt chiều tôi và ngủ liền dễ dàng.

Tôi nhóm dậy bảo Thảo sửa soạn ra phố.

— Em đừng tưởng, mấy chị bạn em cũng làm như em, không ai hơn em đâu.

— Nếu họ có lỡ ra thì người yêu họ cưới họ.

Tôi chải tóc cho nàng :

— Thôi thôi, kiếp sau anh sẽ lấy em đang hoàng và ngoại tình . . .

Thảo quay miệng vào tai tôi :

— Lỡ kiếp sau anh làm chó mà em vẫn tiếp tục làm người. Thôi đừng hứa nữa. Bây giờ em mới thấy rõ chân dung của em. Em không là gì đối với anh cả. Có hai hạng đàn bà, một hạng, đàn ông phải trả tiền công trọn đời, hạng đó hạng vợ không làm ai lợm giọng. Hạng sau là hạng phải trả tiền công mỗi chuyến. Em không có hạng, em ngoại lệ, em đề cho anh dẫm lên đề chuốc lấy lợi tức là sự nhục nhã.

Tôi nói :

— Thôi, thôi, đi chơi đi, đề cho không khí thành phố làm loăng cảm giác đi. Ở trong phòng này em bị đe dọa nói bậy mãi, Đi ăn cơm với nhau một bữa Chưa ăn cơm với nhau chưa phải là vợ chồng...

Thảo cười :

— Chưa ăn cơm với nhau, chưa phải là vợ chồng .. em ăn có chục bữa ăn với bạn trai...

Tôi thích vòng eo và cái bụng chắc chắn của Thảo. Bụng Nguyệt mềm nhão. Tôi đi mau khiến Thảo phải cố gắng. Tôi đưa tay vuốt lớp mỡ hôi nhờn nhờn trên mũi. Phụ nữ thường thích da nhờn hơn da khô cho dễ ăn phấn. Đường phố có nhiều mắt theo dõi chúng tôi. Sáu giờ chiều trên tay tôi, ngày muộn rồi, đời Thảo cũng muộn rồi .

Thảo nhìn con đường thẳng rồi nói :

— Lấy ngang chồng người khác như em thật là đoản hậu. Vợ con anh phải làm đơn xin lại chồng, xin lại cha tôi mới tha. .

Tôi thấy đói bụng, Thảo hỏi :

— Anh được mấy đứa con rồi.

— Năm.

Thảo cười :

— Ôi chao tọạ họa rồi.

Tôi đứng khựng, nhìn nàng một lát rồi nói :

— Con gái đầu lòng của anh rửa ràng lắm, nhờ được rồi, mới đậu trung học, giỏi nhất lớp. Con anh đưa nào học hành cũng có phần thưởng cả.

— Con gái đầu mấy tuổi ?

— Mười sáu.

— Con gái đầu lòng đã mười sáu tuổi Anh cũng gần có rề rồi đó. Chắc anh giáo dục con gái kỹ lắm, dày lắm : yêu ai thì hỏi xem người ta đã có vợ chưa đã, xem cái người mình yêu có ra chi không đã, không được cướp chồng kẻ khác, không thêm làm vợ bé ai cả. Nhổ vào mặt những thằng đàn ông đã có vợ có con còn bày mình, lấy guốc phang vào đầu chúng.

Rồi Thảo xuýt xoa tiếp :

— Ôi chao, dễ thương ghê hí, em thương quá, cho em một đứa. Còn chi.

— Vợ anh hơn em chừng năm, sáu tuổi, đẹp, lấy chồng sớm trông còn trẻ như em...

Thảo đi chậm lại nghe. Biên kể tiếp :

— Không phải anh ngoại tình mà phản bội vợ anh đâu, anh vẫn ăn ở đảm thắm như xưa. Nhưng anh cũng thương em, thương cách khác... Vợ anh còn trẻ,

chỉ hơn em năm tuổi thôi...

Thảo kêu mỗi chân.

— Vợ anh lấy chồng lúc mười bảy tuổi, chừ còn trẻ mà con đã lớn...

— Nghe rồi mà .. À anh Biên, thôi mai một anh về tạ lỗi chị, xin phép chị cho em ở chung một nhà với ... Em coi sóc các con đề anh chị rảnh tay yêu thương nhau.

Vai tôi chao nhẹ đựng vai Thảo.

— Anh Biên, anh ngủ với em có khác chi anh ngủ với chị,... hay là anh đã ớn chị, ớn từ trong tâm ớn ra mà anh không biết.

Tâm tính em lúc này đáng ghét như một trái khồ qua... không phải cái đắng giải nhiệt của rau má hoặc cái đắng mát của nấm tràm, mà đúng là mướp đắng.

Thảo nổi xung :

— Quá đáng...nhân tình là mướp đắng là mặt cưa, là xái.. còn vợ là phần thưởng ưu đẳng suốt cuộc đời.

Đi ngang qua chiếc xe của ty thông tin, thấy con thiên hạ bám xe rờ rẹt, tôi nhớ đến con mình. Thảo nói chậm rãi, nhìn thẳng :

— Anh thì thôi. Có vợ con như thế mà còn đi ngủ lang. mái nhà đối với đàn ông chỉ là một chỗ để nằm ngủ. thỉnh thoảng họ chán cái giường của họ, họ đi tìm những cái giường khác, họ còn tìm thêm ở

ngoài, tìm hạnh phúc phụ tùng... Anh Biên... Em không làm gia đình anh xáo trộn..., nhưng nếu chị biết, chị sẽ buồn, chị chẳng đề yên.. Chẳng thà anh đi chốc lát với những con mèo điếm kêu đêm Em không dám yêu anh, anh sẽ về yên vui với gia đình.

— Em đừng nói nữa, nếu gia đình anh khờ, thì anh là người khờ trước. Ta vào đây ăn cái gì đã.

Đàn bà không ăn no được trong tiệm. Tôi vừa ăn vừa uống. Thảo vừa ăn vừa lo, vừa khó chịu. Nàng chỉ cầm đũa đề theo dõi bữa ăn của mình, thật khó khăn, Thảo chống tay nhìn mấy đĩa đồ ăn và lưỡng lự không biết gắp món gì lựa món gì cho đặc biệt và nàng và lạt, miệng vẫn nhai mãi một miếng cơm trắng. Thảo quên cả miếng cơm sắp ngọt trong miệng. Tôi gắp một chút thịt gà cho vào bát Thảo.

— Em dọn lên một chút và hãy can đảm.

Ánh mắt chao nghiêng, vành môi dưới của Thảo xệ ra như nam tài tử Âu Mỹ, nàng nhe đôi hàng răng dày khới miếng thịt rồi đề xuống :

— Anh thôi đi... người Huế khoái thịt gà luộc xé bóp muối tiêu rau răm, còn người Bắc chắc rằng nên thích cắn thịt gà chặt khúc chấm với muối tiêu. Mình thấy người Bắc khôn hơn liền.. Anh hí, thịt gà xé nhỏ lộn xộn phi tang mất tích, bà nội trợ có ăn chùng trước

một miếng không ai biết, còn thịt chặt ra từng miếng to theo cách Bắc thì chịu, không ăn chùng được, thịt chặt ra rồi còn phải sắp lại cho có thứ tự, theo hình cũ cho tử tế, sắp lên đĩa đề bà gia hoặc chồng đem lại kiểm sát, mất một miếng là lòi ra ngay...

-- Ừ hí, anh không đề ý.

Tôi xích lại gần nàng, đặt tay lên đùi nàng. Vạt áo dài lệch ra, tôi thấy hàng nút bóp trên chiếc quần nàng.

— Da Thảo mịn quá, anh thấy những chỉ gân đỏ..

Thảo giảng lý do, đối với Thảo cái chi cũng có nguyên do cả.

— Lúc mới đẻ em ra, mẹ tỉnh dậy là le lười liếm hết cả người em, từ trán đến cồ, kỹ nhất là mặt nên chừ nước da mới trơn láng, nước miếng của mẹ là thứ kem... kem tiên... hơn nữa lúc đó da sữa hài nhi. Ai mà mà được mẹ liếm từ lúc mới đẻ thì lớn lên da đẹp, không thấy lỗ chân lông, không có trứng cá. Em đã được làm tốt, được vỗ trang từ khi ra khỏi mẹ...

Nàng máy miệng nói nữa :

— Anh Biên này, ở nhà Thảo ăn mặc nhớp lấm, mặc toàn đồ cũ thôi... Có bữa ông bạn của anh rề Thảo đến thăm có nói với anh : «Anh nuôi con ở mặt mày khá quá» Phụ nữ phần nhiều ở nhà không đẹp. Anh nhìn đàn bà, anh định giá hình thức của họ căn cứ

vào lúc ở nhà, hay lúc ra ngoài ? Hay phải đem tâm hồn ra cứu vãn hình thức.

— Đàn ông thường có cái nhìn chiều vợ...! Em Thảo này, trong thời gian quen biết anh, có ai ưng em không ? Em có vì anh mà bỏ rơi ai không ? Có đá ai không ?

Thảo cười nụ :

— Em có những cử chỉ, lời nói biểu lộ cho người chung quanh hiểu rằng em đã có anh rồi... Em giận ông nội đặt tên em là một vị thuốc Bắc... À mà anh Biên này... em có xấu lắm không ?

— Không.

Thảo cúi mặt nhìn hai bàn tay mình đang rờ nhau. Tôi trả liễn, kéo nàng đứng lên đi ra. Thảo cúi xuống, nhìn áo quần nàng và đôi giày của tôi .. Bỗng tôi đứng khựng lại, bỏ rơi nàng mấy bước, hai chân tôi như bị dính dầu hắc lát đường... Tôi cứng người, nhìn như đóng mắt vào một thiếu phụ đi giữa hai đứa con từ đàng xa

— Vợ anh, em tìm xe về đi...

Ngày . . .

Anh Biên,

PHẢI can đảm lắm em mới viết được cái thư này. Bây giờ em không mơ ước chi nữa, dù chỉ mơ lấy một ông chồng tầm thường như em, hoặc một ông chồng già như anh. Những người con gái chuyên quyền thường thích lấy người hơn tuổi mình một giáp, giáp rưỡi. Lấy chồng già cốt để cho lão chồng biết cái lỗi già đó mà chiều chuộng chứ không phải thả lỏng cho ngang sức nhau đâu. Em cũng nghĩ thêm rằng anh không có thương em, em đi lui. Hôm biết sự thật, em vẫn còn bám vào quá khứ, ba năm đầy tình thương ; nhưng sau bữa cơm ăn chung trong quán thì hết.

Trước khi giựt đứt tất cả những dây liên hệ với anh em cần phải thừa rõ. Em chỉ có lỗi với anh là không đẹp bằng

rong bóng. Người thợ ảnh chụp, không phải em chụp gian... thẳng lẽ em lại gửi vào anh cái bóng em trong thẻ kiểm tra học bạ có ghi ngày sinh tháng đẻ, tên cha tên mẹ. Trong thẻ đó mặt em vừa dài vừa hóp . . . Chẳng có ai thích bóng mình trong thẻ kiểm tra học bạ. Từ đây có lẽ người ta chỉ nên trông bóng hình nhau trong thẻ căn cước học bạ để giữ cho mộng đừng vỡ khi đổi mặt. Anh cũng lăm em và lăm nhẹ. Rồi đây anh còn lăm nặng nữa nếu anh chỉ yêu đàn bà vì thân hình. Trong chiếc áo dài, cái thân thể nào tuyệt mỹ nhất là cái thân thể nhiều chất giẻ nhất. Điều đó không cốt rập tằm đánh lừa đàn ông mà vì chuộng mỹ thuật và vì uy tín của chiếc áo dài Việt nam.

Khi em hỏi anh : em có xấu lắm không ? thì anh bảo : không . . . Em không thích cái thiết tha "một cục viên thành một hòn đá". Em muốn anh trả lời khác, tỉ dụ : *Đổi với anh, em quá đủ rồi.*

Sao anh lại tập em vào căn phòng cho thuê trá hình khách sạn đó. Vào đó rồi thì còn chi là em nữa. Đau nhất buổi thân thể và sợ đến tê liệt thần kinh hệ.

Cái phút mất tâm, thôi rồi đời con gái, cái phút đi anh buổi tiệc một đời người đó, em đã khóc bất đến, khóc dầm dề. tuy có sự đồng tình của cả hai, em phải khóc lóc thật áo nảo để họa may làm anh hồi hận . . . Đàn ông có khi nào hồi hận không anh ? Chuyện mất mát này chỉ có một cách bồi thường là người đàn ông phải cưới, hành động duy trì và chuộc tội... hưng anh bị nặc gia đình . . . và anh cũng muốn em đeo

anh nữa... Anh đã cho em cái chi không thể lấy sự mất mát để ràng buộc. Thật tội cho người đàn ông phải lấy em sau anh . . . em sẽ quì xin lỗi người đó, thú tội với người đó rằng em là đi. Trước kia em lành sau này em ngoan nhưng em đã làm đi chính lúc ở trong vòng tay anh . . . vòng tay anh, vòng tay anh . . . Có kẻ chỉ điên trong khoảnh khắc giết người mà thôi, ngoài ra họ tỉnh, họ bình thường như anh, như em. Anh phải báng em đi... Hư cho lắm thì cũng đến làm đi là cùng ., đi không phải là một nghề của đàn bà sao ?

Thôi anh, nếu không thôi, em sẽ mất thêm. Hôm nay mất trinh, ngày mai mất tiếng, ngày mất mặt nhà, mất mẹ . . . Anh đừng tin huyễn là em to gan, táo bạo, dám sống bất chấp luật lệ loài người. Em tiếc vô cùng gặp anh quá chậm, chị đã đã lấy anh trước rồi và đẻ ra con. Em sợ chị quá, sợ nhất trong loài người. Chị sẽ trừng trị em. Trời ơi ! Xõn tóc, bóp mũi, tát ác-xít, nhỏ nước mắt vào lỗ mũi . . . rồi gia đình, rồi nghề nghiệp, dư luận thiên hạ . . . khủng khiếp quá đi anh ơi, mà tình anh thương em thì không được mấy sản. Vòng tay anh đang ôm gia đình, ôm vợ ôm con, chặt hết cả rồi, còn chỗ nào cho em lọt vào nữa. Em không muốn là đứa đứng ngoài để khổ, để loy giựt, níu kéo vòng tay sắt đó. — Đi đi cho rồi ! Đàn ông người ta định nghĩa vợ như thế này : Vợ là người mẹ thứ hai trẻ hơn mình. Cam Thảo ! mi đi chỗ khác mà chơi đi, không được chi mô. Dù tính tình mi có tốt, có dễ thương đến đâu ta cũng không quên vợ ta cả ; dù đạo luật gia đình có bãi bỏ, ta cũng không bỏ nghĩa tào khang.

Họa chẳng vợ ta có chết yếu khi đó ta mới kêu mi vào điển chỗ. Mi đã để cho ta đắc cử trên thân thể mi thì mi phải chịu.

Anh phá hư người em, phá hư đời nữa. Giờ đây em ngủ không được, vết thương thân thể khiến em thức trắng đời. Giữa khuya, đầu sáng em khóc.

Còn một cái tệ nữa, cái tối nữa, là anh không tin em, anh nghĩ rằng em yêu anh trong lúc đợi lấy chồng . . . năm tháng dài bề không vô nghĩa để anh lấp đầy cho.

Anh Biên, em mang danh cướp chồng thiên hạ mà chẳng cướp được chi, lại còn bị tước hết cả lộc quyền con gái. Anh không thương em. hãy để cho người khác thương. Em đại bại cả đầu lẫn đuôi.

Anh Biên còn nhớ lúc ra khỏi hàng cơm, anh bắt chợt có nhận bà nào đó là vợ anh không? Anh đã đuổi em đi để đền với người mà anh ngỡ là chị. Vì đó mà em nhất thiết phải thôi anh. Xa anh vì anh không thể làm chi khác hơn chuyện xưa em lên xe về đi . . . Sao anh không dẫn em đi lẫn một ngã nào? ... Mà thôi, trăm người đàn ông có vợ đều là anh. Chẳng những anh không đủ sức bảo đảm an ninh cho em mà chính anh là kẻ phá rối nền an ninh của em. Yêu anh để mà sống trong tình trạng báo động sao? cả đời cứ lên xe về đi sao? . . . yêu anh để có đàn ông mà không tìm được chỗ nương dựa sao? Em thấy quá rõ thân phận em lúc lên xe về đi nên em nhất quyết đổi một thân phận khác, rất dễ đổi.

Thôi anh. Lũn gập gờ này coi như một gạch ngang xóa bỏ tất cả những gì thương xót dồn được suốt ba năm trời quen nhau trên giấy. Bỏ hết, bỏ hết, mất sạch cả đời con gái, hồi tiếc quá rồi . . . vòng tay .. ba năm là n vợ tình thân, một ngày biết rõ sự thật và bằng lòng hiến thân... Thù không người... tôi ôm một mối thù mà suốt đời không bao giờ tôi muốn báo hay rửa.

Ký tên : CAM THẢO

ngày xuân
đêm xuân

NHỮNG nàng tiên trong cung cấm trải rộng mùa xuân trên năm sắc áo, màu lục già của chị Như Hoa tuy thanh bai nhưng trông đượm buồn bên cạnh màu hoàng yển sóng sánh hào quang của tôi. Ba mùa tám tiết, điện Thái hoà vẫn còn vài người con gái bỏ quên cuộc đời để chơi bài, chơi bạc, và mùa xuân thì tam cung lục viện đều họp mặt vầy sòng. Bầy thê nữ dâng hương, xông trầm ngào ngạt, hơi ngút vờn quanh cung cấm. Trong điện Thái hoà ấm áp như có một mùa hạ và ngoài nắng mới, ngày trướng xuân lạnh lẽo hơn những ngày chót của tháng chạp vừa mất. Hoàng thái hậu ngự sang cung Thanh hư để mạch vui của bầy công nữ chúng tôi không bị vướng víu.

Xuân trong cung cấm là xuân đen đỏ; các công chúa nghĩ được gì rộng hơn những lá bài. Đàn ông là

thứ đồ không bao giờ chúng tôi tưởng tới. Ngày Tết gái cấm cung thức dậy vái chào nhau, nhìn nhau trang điểm, trao đổi vài câu chúc tụng rồi hết. Trong cung lạnh không có người khác phái. Các hoàng tử, vương tôn chiếm cứ giang sơn bên tả, có bao giờ hội diện với chúng tôi. Các ông là trời, chúng tôi là trăng. Chỉ ngày Nguyên đán, hai nhánh Nguyễn Uông và Nguyễn Hoàng mới họp mặt đông đủ ở cung Từ dụ đề lạy mừng Thái hậu cùng Thánh thượng muôn muôn tuổi. Chốn thâm cung đào tạo nên những con bạc cự phách, già dặn, tuy nhiên, những nàng công nữ trẻ như chúng tôi thường mơ ông phò ông hơn thần đen đỏ.

Cả họ Nguyễn đông gần chặt làng nước đều thất nghiệp, nhàn rỗi, sống bám vào một người làm việc là vua.

May mà tôi sinh ra làm công chúa, nếu là bách tính và với tấm sắc đẹp này, có lẽ tôi sẽ bị gọi làm vợ Tôn Thất. Có ông hoàng hư sự đến nỗi không buồn cạo hai hàm râu để lấy rất nhiều vợ. Có ông hoàng suốt đời cam phận nữ nhi đánh má trắng, điểm đôi chút gò hồng và rồi hàm răng đen bóng hạt huyền. Họ ngồi khom lưng đánh bạc thâu đêm dai dẳng hơn sức tướng phá thành. Tôi sợ cái vô dụng của đàn ông lắm. Nghĩ mà ốt dột dùm cho những cậu Tôn đó!

Mấy bà công chúa già, lưng người nào cũng cong vồng vì ngồi quá, đánh bạc dữ quá. Đó là đời họ. Tôi

ngồi chen vào một sòng bạc, tay trái vẫn thủ cuốn binh thư. Đây là một vòng tam hường ồn ào. Mắt tôi muốn nổi hoa. Sáu hạt tam hường chồm lên tung hô, âm thanh cười dòn, dậy khắp cung nhỏ. Quân bài bằng ngà nạm san hô, thỉnh thoảng chạy vài đường vàng điệp. Hạt tào cáo màu ngọc tía, điểm vân son, khoáy tròn trong lòng chén kiêu, la hét nô đùa từng hồi, từng chuỗi. Hạt bằng ngọc, lên nước bóng ngời vì ử hơi tay của những con người vương giả.

Tam hường điền hình mọi ham muốn trường giả, phong kiến, mọi ý nghĩ phân chia giai cấp trong xã hội của một thời không giấc giả. Người ta đã đem từng bằng cấp để đặt tên cho mỗi quân bài Cầm đầu xã hội trí thức là một vị trạng nguyên mũ mào, mũ cao áo dài, và thấp nhất trong thành phần là anh tú tài thất nghiệp, áo chúc bầu quần vải cộc. Những thứ bài bạc khác có vẻ một tổ chức quốc gia lành mạnh vì kẻ chỉ đạo bao giờ cũng là những vị tướng lãnh tài ba trong quân đội, tướng thì đỏ, tướng thì trắng, hai bên là sĩ tượng tháp tùng. Ngoài hội đồng nghĩa quân cách mạng còn có ngựa xe, pháo, bôn chen rầm rộ. Trên đất, người ta thấy nàng Bạch Tuyết đỏ mỏ cặp tay chú Đội Đấu ngủ trưa ở cổ bài tới bình dân ai đi chợ cũng được; và dưới nước, tôm cua rùa ếch cứu cái biểu diễn vũ khúc thủy đình. Tôi quên nhắc là hai năm nay thái hậu ngăn cấm không cho chúng tôi đánh thẻ. Thái hậu bảo rằng trong đại nội công chúa đánh

thẻ thì ngoài thứ dân gạo thua, đông không đầy lon. Vua cha sắm cho các công chúa bộ thẻ hai mươi bốn chiếc bằng pha lê tròn tan và trong suốt; còn hòn đề gieo là một cái trứng vịt sống. Như Bảo tay chân nặng nề chỉ chơi được thẻ sáu, nhưng chưa qua canh năm thì hòn đã vỡ văng tròn, và thẻ cũng gãy làm đôi. Tôi chấp Như Phiên ba lần, cho đi trước bằng trứng vịt uộc chín mà ván nào cũng nẻ được chân chị. «Sang cái tay, trở cái chân, bắt con một mà ăn», nẻ đất, nẻ chân thì gãy thẻ, rớt thẻ. Rớt thẻ nẻ đau, rớt hòn tròn nẻ, thế nào chân chị Như Phiên cũng phải u lên mới được.

Trong cỗ tam hường là cả một dân trí kiêu hãnh vì theo Nguyễn Công Trứ thì phải có chi chi đó mới đáng sống trong trời đất. Tú tài là út. Đồ tam hường người ta thường nóng mặt vì không phải ai ai cũng ủ mộng lấy được trạng nguyên mà trạng ta thì vô tình như bướm nên hay bị «cướp» tay trên. Nếu gieo tứ hường thì trạng hai tuổi còn bú mẹ phải chui vào tay áo trạng ba. Đó là những ông trạng còn non xèo, chưa sạch máu đầu, công nương hãy khoan cắt vào tim. Áp trạng là hai ông trạng em tuổi vừa đôi tám; bước công danh của trạng em thường là một bước đường thông «suốt» nhưng đôi khi cũng phải «phân song» vì cuộc thế nổi chìm «lúc lên lúc xuống ngựa». Bốn vị tam nguyên đeo bốn túi thơ, bốn bầu rượu, với «ba» cái «hường» lơ trôi nặng trên nếp áo sa đen, tuy mặc vòng công danh

nhưng thiệt là những tấm chồng trung thành. Họ rất yêu vợ, ngày đêm gọi vợ bằng em; mặt nghĩa tào khang nên không ai có thể «cướp» tam hường trên tay hiền thê của chàng cả. Kén vợ đệ nhất là tám ông tấn sĩ hàm tứ tự, mỗi ông có một chòm râu để vuốt. Ông nghe oai to, lính ông nghe oai nhỏ, luôn luôn đe dọa những cô bán rượu đồng trinh. Nếu mộng tam nguyên không thành, chỉ hai lần ra mặt tứ đồ, thì «nhị hường» đành nhận cử nhân. Có đến mười sáu cử nhân và ba mươi hai tú tài. Những anh tú gãy chỉ còn xương, ngày ngày nằm khênh ra ăn bằm nách vợ, nói xỏ xiên cuộc đời cho đã giận. Người ta gọi tôn tú tài là ông «hường nhất». Thời thế tạo anh hùng, tú tài sẽ lên mặt ngồi võng điều vớ tấn sĩ ! Tứ tự nhất hường mà em ruột của trạng nguyên tìm đến kết nghĩa đồng sanh tử với người chăm chỉ ba khoa ba lần đậu đầu : Phân song tam hường.. .

Mắt các công chúa long lanh, kiểm soát những quân bài chặt chẽ, một con kiến cũng không ăn gian được, trong khi miệng vẫn cười to thả cửa, tay cụt kít nhau, bóp cò diêm huyết. Tôi mỗi lưng quá, giờ nằm tay đấm nhẹ không hết liền đứng dậy. Chị Như Ngọc lắc lắc chén vài cái theo nhịp nụ cười sún răng trên miệng rồi nói.

— Như Mai chạy đi mô, mới ngồi được một chập. Lúc nào trông em cũng hấp tấp như cóc bỏ đĩa... cũng lạnh chạnh như hành không muối.

Tôi bước nhẹ đến lầu thường nguyệt; Trời đất cùng lạnh, miệng người sưởi hơi khi cười nói. Lầu Vọng nguyệt có chiếc thang nhỏ bắc lên trời theo hình mảnh trăng ốm Ở nấc thang thấp, một con bộ ngựa, con ngựa nhà trời xanh màu đột chuỗi, mang hai thanh kiếm xuống trần xin vôi ăn trâu. Tôi quay vào mang cả bình vôi ra, lấy chìa quét lên cặp kiếm răng cưa để ngựa bay về dăng Trời. Còn nhớ lúc nhỏ thường bắt bộ ngựa để cướp hai cây gươm bén khiến bộ ngựa hiền lành như châu chấu bị bẻ càng.

Trong cung chỉ mình tôi hiểu động ham đọc binh thư, anh hùng liệt nữ truyện, và thường trộm phép Từ dụ thái hậu tập tành võ nghệ với bảy cung nữ. Có một đêm đoàn nữ binh cơm no, ngậm tăm, do tôi làm đầu, kéo vào phòng các công chúa nhét dẻ vào miệng, trói gô tay chân lại đem đặt ở lầu phấn cung. Đạo nữ binh dẫm lên bồn hoa của thái hậu và đập chết con Bạch thừ của Anh Hoàng để Tự đức.

Tôi bảo chị Như Hoa :

— Đời Mãn Thanh, vua Càn long chỉ dùng một mẹo nhỏ mà làm cho tất cả các phái võ nghi kỵ nhau, nổi lên đánh giết nhau. Ông vua chỉ đưa ra một chức quan, một miếng công danh mà làm đảo điên cả hệ thống các môn phái Thiếu lâm, Nga my, Bạch hạc, Côn lôn, Võ đương, Tây khương, Hồng quang...

— Lúc nào trông em cũng như một nữ hiệp chưa ra khỏi nhà... Chị nghĩ rằng ái tình bao giờ cũng mạnh

hơn công danh. Em Như Mai có nghe phụ hoàng thường kể chuyện chi không ?... Nhiều công tử trong nước bỏ tước vị công tử, bỏ đi xa làm thứ dân vì sợ phải lấy chị em ta.

Tôi đáp vội :

— Có chi mà chị buồn... rồi bọn cung nữ tưởng chúng ta thất tình vì họ... chị đừng buồn, nếu như trên đời không có đàn ông thì chị còn buồn biết mấy.

Chị Như Hoa thở dài :

— Chị nghĩ là danh dự chúng ta bị chạm nặng... nay mai em đã là vợ Nguyễn Lâm rồi... em không còn là người trong cung nữa...

Tôi đen ở đôi mắt, trắng ở màu da và lòng tay gót chân thì đỏ như nhuộm phẩm. Mắt tôi ử sương, trông đen như trôi giữa trời trắng.

Chị Như Hoa thở dài tiếp :

— Chị muốn đi tu, đi tu không phải vì giận đàn ông, không phải rằng sau người đàn ông là ngôi chùa...

Tôi sắp chán chị Như Hoa bỏ đi nơi khác thì chị thở dài tiếp :

— Nhưng chị vẫn còn nhiều dực. Sao đức Thế tổ Cao hoàng chỉ phong cho một vị hoà thượng đến hàm lục phẩm mà thôi ?

— Máy ông thầy nước mình dở òm không biết một chút quyền thuật, võ nghệ hay mưu lược gì cả. Đạt ma sư tổ người Tây tạng đạo hạnh, kiến thức, võ thuật đến tuyệt luân. . đủ cả ba phương diện, trong khi

truyền đạo ngài đã sáng chế ra môn võ Thiếu lâm,... để sợ thật. Rồi đến Hồng mi lão tổ, Ngũ mai lão ni, Chị thiện thiền sư, Bạch mi đạo nhân, vị nào cũng siêu quần, bạt chúng... khiếp quá... tu thân truyền bá đạo phật, thu nhận đệ tử để dạy võ nghệ... Em phục ghê, đi tu như thế mới xứng đáng... Mỗi nhà sư cầm đầu một ngọn núi, lập chùa... Chị thấy không ? võ nghệ, hay nói rộng ra các thứ khí giới võ biên đều là con đẻ của cửa thiền, đều do sư đặt ra cả. ., Võ thuật, nguồn gốc là bộ môn cứu người, bộ môn từ bi... nhưng ngày nay võ thuật bành trướng trên mọi lãnh vực, người ta giết chóc nhau... Khi em đi một thể võ.., em nghĩ rằng mình đang làm một cử động từ bi...

Chị Như Hoa bực tức :

— Đầu óc em lúc nào cũng đầy ăm ắp những trang kiếm hiệp, phi hành đại đạo... Chị không nói chuyện với em nữa.

Một cung nữ áo xanh đến vòng tay cung kính :

— Hoàng hái thậ truyền đòi Như Mai công chúa đến châu.

Tôi bươn bả đến cung Từ dự nghe như mình đang dùng phép thần hành lướt trên mặt đất bỏ xa con thanh nữ một đoạn đường dài.

Vào chánh điện, tôi chấm mười gót chân xuống đất, nhắc cao hai bàn chân lên, rón rén đi nhẹ như một chiếc bóng nhưng thái hậu cũng nghiêm trách :

— Như Mai không được dùng phép khinh cộ

đề đi trên mặt đất . . Sao con không tỏ ra bình thường như những công chúa khác Con hãy trở ra lại cửa điện đi bằng cả hai bàn chân rồi vào quỳ lạy trước mặt ta. . . Khi đi phải đặt cả hai bàn chân xuống đất không được lúm chúm ở mười đầu ngón Lòng chân của con rất dày dặn, số con tốt hơn những công chúa khác.

Tôi bước lui trở ra rồi đi bằng hai gót chân đến quỳ lạy tung hô thái hậu không bằng lòng :

— Như Mai phải đi bằng cả hai bàn chân... cốt cách của một công chúa đề đâu ? . . Con đi bằng mũi chân thì toàn thân nhún nhẩy, lúc lắc, có thể rung rinh đến thành trì. Con đi bằng gót chân thì người con cứng nhắc nhưng lại thiếu thăng bằng dễ ngã, có thể trút đổ cơ nghiệp. Phải đi bằng cả hai bàn chân như muôn người, vững chắc, lâu bền... Hãy lui ra một lần nữa rồi đi vào quỳ lạy bà nội.

Hai mắt chong thẳng, tôi khép vạt áo lui dần đến cửa chính; rồi cúi nhìn đất tôi uyển chuyển đi vào uốn mình lạy thái hậu Tỏ mẫu vẫn còn chau mày :

— Như Mai bước chân của con vẫn còn nặng nề; một người con gái đứng đắn không bao giờ kéo guốc, một tiểu thư khuê các không lê mạnh đôi hài, một công chúa khi bước tuyệt nhiên không để cho người ta nghe tiếng gót sen cũng không nên để lại một làn hương khi m nh đã đi qua.

Rồi thái hậu chiếu mắt khám tôi. Ngài nhìn chăm

vào râu chuỗi mình châu dài trên ngực tôi :

Như Mai, con đeo râu chuỗi ngọc trai quá dài mất thôi, con không biết giá trị, ý nghĩa của sự đeo ngọc vào cổ Phải đeo cao, thật xa bộ ngực. ngực để dứ cái nhìn của kẻ khác, đeo chuỗi ngọc để thiên hạ mãi nhìn ngắm ngọc quý mà quên đưa mắt hạ thấp xuống quên nhìn qua hai bên, đeo chuỗi ngọc để tránh bệnh tật, tránh ma quỷ ám hại và nhất là dứ cho người ta quên nhìn soi mói trên thân thể mình. Người con gái phải xem chuỗi ngọc như một lá bùa bảo vệ cốt cách trong trắng của mình.

Tôi nhìn cổ trắng hạt trên tay thái hậu nháy mắt mấy cái thái hậu tươi mặt nói tiếp :

— Ngày xưa có anh chàng cưới được cô vợ rất xinh đẹp nhưng phải cái tật trác nết lẳng lơ, thường hay dong chơi cùng xóm để khoe sắc khoe màu. Bọn trai làng hùa nhau tán tỉnh, anh chồng cả ghen mới rèn một cái kiềng bằng sắt xiềng cổ vợ lại. Chồng tưởng đó là một cách đánh dấu và vợ sẽ xấu hổ mà không dám chường mặt ra ngoài. Ai ngờ vợ cứ vác mặt đi rao. . và từ khi mang kiềng sắt mặt vợ trông lại mặn mòi có duyên thêm .. Những người đàn ông khác liền bắt chước tròng kiềng vào cổ vợ, cái tròng lại lẳng giá trị cho con heo, những đứa con gái chưa chồng cũng bắt chước đeo kiềng làm đẹp... Người giàu thì kiềng vàng kiềng bạc, cái kiềng đã biến thành đồ trang sức, thành thủ tục nữa, người ta nhìn vào đó để phân biệt

gia đình, giai cấp. Rồi, dần dần người ta nảy ra sáng kiến, tưởng tượng chế ra chuỗi ngọc, dây chuyền cho lạ mắt... Ngày nay, công chúa nào đeo chuỗi hạt dài là có tà ý hướng dẫn tầm mắt người nhìn mình xuống thấp.

Rồi thái hậu truyền cung nữ lấy dây gấc, khâu ngăn chuỗi minh châu lại. Những viên ngọc dư, ngài cần thận cất vào tráp bạc để sau này ban thưởng cho cung nhân, thái giám. Ra khỏi cung Từ dụ ngang qua lầu Hường dương tôi dừng chân lại bên nhà nuôi chim của vua cha. Những con chim đẹp trên trời đều bay về lòng vàng của phụ vương : Sẻ Cao ly mình hạt dẻ, sáo Mông cổ màu rêu lục và những con chim không lông của người da trắng hiển dăng. Tôi vốc nắm hạt kê tung lên cho những con chim tài tử hát thuộc lòng mọi bài hát của suối, của rừng mà không cần cầm bản nhạc. Lũ vẹt phượng chèo thì hát không sôi, ngọng lên ngọng xuống, có lẽ lưỡi ngắn ; lũ chim ca kỹ ngâm mãi một điệp khúc :

— Như Mai, sắc nước hương trời. Như Mai sắc nước hương trời.

Thái hậu bao phen truyền chỉ giam đói loài chim nịnh dóc và đẩy chúng xuống ở trong những chiếc lồng tre hẹp và thấp gần đụng đất.

TIẾNG anh hùng của Nguyễn Lâm rền vang trên trời dưới đất chàng còn là một đồ vật hạng nhất, những công tử trong nước không ai chịu nổi cánh tay cối đá của chàng, cánh tay Huỳnh Cân lực sĩ, vật ngã ai nhất định phải vỡ vào bụng người đó được đủ bảy cái. Phụ vương dạy rằng Nguyễn Lâm là Khương Duy tái thế, không sợ chết và biết trọng dụng sự sống của mình. Nhân một buổi thao diễn ở Cấm thành, sát cửa Ngọ môn, có ngài ngự duyệt lãm bốn khẩu súng thần công trực trác bắn hoài không nổ, phụ vương tức tốc truyền cận vệ binh lấy nước sâm Cao ly đổ vào miệng súng. Thay vì đổ dành súng thần uống thuốc bồ, Nguyễn Lâm định đặc cầm bát sâm uống ực rồi quỳ xuống chịu tội khi quân. Hoàng thượng phán rằng nội cả triều văn võ không ai bằng chàng.

Chị Như Phiên thường hay nói nhở vào tai các chị khác những điều chi đó về Nguyễn Lâm trước mặt tôi. Các chị khôn lắm, muốn tôi lấy chồng xấu cho các chị cười. Các công chúa bị giam lỏng trong nhà vàng, họ

là một thứ lù nhân vô tội, làm mãi con gái để giữ gìn của hồi môn không có dịp đem về nhà chồng. Có đến vài chục công chúa già, già vì không có chồng để thành đàn bà trẻ họ lỡ mất mấy dịp hạ giá vì năm sáu cái đại tang liên tiếp của hoàng tộc. Hồi môn của các công nữ rất to, cất giữ ở cung Từ dụ nhưng túi họ không sẵn tiền nhiều. Hoàng gia bán ra cho bách tính thứ phần nư đánh mặt rẻ tiền bán chạy. Công chúa nào siêng việc nhồi nặn phần thì có vốn riêng. Xay bột gạo, nướng thạch cao đã có cung nữ, các công chúa chỉ cần chút hoa tay ngồi lọc bột nhào nặn bột phần thành viên nhỏ đem ủ nắng sương. Như Phiên đồn được một số tiền mặt vì ngoài thời gian làm phần, chị còn biết thêu những bức tranh Tàu mũi chỉ sắc sảo như nét vẽ. Các công chúa già ngày đêm sầu muộn liền tâu xin thái hậu lập một cảnh chùa trong hoàng cung cho cầu kinh, tiếng kệ xua tan niềm tục của lòng. Có nhiều buổi chiều sẫm đậm, những hàng con gái cấm cung ngồi nhìn nhau ủ rũ. Thái hậu ngó cháu mà lòng se se. Có nàng công nữ buồn vào chiều muộn vì ngày đã sắp chết, chỉ còn một chút hoàng hôn nữa thôi. Có nàng công tôn buồn vào khuya lạnh vì chợt thức giấc lắng nghe da thịt thở dài...

Ngày Tết Đoan dương, ông Cả xách giỏ Hoa

lam đi hái lá non làm thuốc rồi trở về nhà đứng ngơ tìm bắt thần lẩn. Ông tin rằng giữa trưa đứng bóng ngày mồng năm tháng năm tất cả thần lẩn đều vắng mặt ở cõi dương.

Ông Cả le te tay đánh đàn xa vừa đi ra ngõ vừa hát
— Ta là tiên đồng phạm lỗi bị Trời đày xuống trần.
gian làm đàn ông, ta đây ở ngoài vòng càn khôn,
trên chảnh châu thiên tử, dưới không màng công danh,
mặc áo rách xem đời. Hãy theo ta vào non hái thuốc trị
bệnh cứu người đời thác làm sống Đạo sĩ áo xanh hái
hoa tươi làm nón đội ông Trời gặt cỏ nội kê nệm ngồi
êm ả... Đúng mười năm sau có tiếng sét nổ, con rồng
đá chẻ hai tã sẽ cỡi loan xanh bay lên phủ Tía, giục hạc
trắng dạo khắp cung tiên... hừ... hừ... hừ...

Đi nửa ngày trời, ông mới hái được một nắm lá non đem về dâng mẹ

— Bầm mẫu thân, con vào tận rừng sâu đấu trí với rắn thần, tát tai hai con mảnh hồ, xé xác một con trăn mới hái được cành lộc này đem sắc uống với rượu huỳnh hoàng cho hết bệnh nan y

Nguyễn phu nhân nâng cành lộc ngắm nghía một hồi đoạn sai nữ tỳ cho vào siêu thuốc Ông Cả chột ôm mặt khóc nức nở :

— Em ơi những con vẹt thất tình trên dương thế không lấy được nhau chúng có thể cầm tay nhau mà hẹn rằng xin cùng chết ngày mồng năm tháng năm đề gặp nhau dưới suối vàng... Còn ta với em...

Phu nhân toan gọi tên gia bộc kéo ông về tư thất thì ông nhìn tôi rồi cười khanh khách :

— Như Mai. em bỏ quên một chiếc hoa tai trong phòng ta...

Mắt tôi nổi hoa choáng váng, tôi tức giận cuống cuống nhìn phu nhân nghiêm khắc :

— Một là tôi thôi làm dâu nhà này, trở về cung, hai là bà phải tróng chó điên lại... Bà phải ránh cho tên điên đừng xúc phạm đến một vị công chúa. Phu nhân sợ hãi gọi tên quản gia kéo người con cả đi chỗ khác rồi ngồi xuống nhìn tôi rơm rớm nước mắt :

— Mẹ muốn rằng chiếc miệng hồng kia gọi mẹ bằng mẹ như Nguyễn Lâm.

Phu nhân từng than rằng dòng họ Nguyễn Tri đời nào cũng có một người điên cuống mất trí. Hễ trong họ hàng có người làm tới đại thần thì phải có người sa đọa nói năng nhảm nhí. Nhánh con thứ bao giờ cũng trở phát hơn nhánh con trưởng. Những người con của dòng cả thì ngơ ngơ đệt đệt và hay bỏ nhà ra đi. Nguyễn Lâm là nhị gia, kém ông Cả tám tuổi :

Phu nhân phàn nàn :

— Ngày nào cũng lên cơn say cuống... điên mà điên hiền lành... không đập không phá...

Tôi bĩu dãi môi dưới :

— Bà phải biết rằng người điên là người đã biến thành ma, phải khử ma, trừ ma, xua ra khỏi nhà...

Phu nhân khóc oà :

— Xua đi đâu... Mụ sẽ cho nhốt nó lại như lời bà chúa bảo.

Con Hưng Lan vào thưa với tôi.

— Tâu công chúa, tốp lính cận vệ bỏ bê công việc đang giỡn hớt với mấy cô ả trong dinh.

Tôi quát mắng nhìn con Hưng Lan :

— Ra truyền cho bọn lính ôn dịch bà chúa sẽ giết hết ba họ nhà chúng.

Cậm mấy mẫu đất mà hơn hai tháng nay trồng trọt chưa xong, tôi muốn biến khu vườn riêng này thành một thứ vườn Thượng uyển trồng đủ mọi thứ cây quý lạ như của phụ vương. Tôi sai lính tráng đi khắp nơi mua cây giống và chim chóc về làm cảnh. Vườn tược hoàn thành, mới qua phần nuôi gia súc, phải có bách thú về đây, công lao đã có lính nhà nước chăm lo cắt cỏ. Một cận tướng của Nguyễn Lâm cung cấp cho tôi tốp lính mà phò mã không hề hay biết. Buổi sáng lính chùi nhà, quét nhà xong xả mới quay ra vườn tưới cây, xúc đất ; việc gì cũng chu đáo sạch sẽ cả ; phiền một nỗi từ khi có lính vào nhà mấy con ả hoàn lại hay khúc khích cười cợt phá người phá việc. Bọn lính ngoác mồm lên, chúng coi dinh thự này là nơi hò hẹn, hò qua hò lại, đối đáp ví von, dơ bông cán mai lên rồi thả xuống. Tôi thường buông lời hiền thi, nhưng đôi lúc cũng phải điên tiết:

— Mấy thằng lính, nội ngày phải làm cỏ cho xong, mấy con ả hoàn mau lui ra chùi mấy món binh

khí. Đưa nào chộc gái bà chúa sẽ dùng quân luật... Không áp dụng quân luật với tội này không xong. Bầy khỏi phải đi đánh giặc, đến đây với bà có cơm ăn, có lương tiền nhà nước chứ đâu phải công không, bà đem bầy về đây để cho bầy khỏi chết trận

Đối với Nguyễn Lâm, thể thủ của tôi rất chặt chẽ, một con con muỗi cũng không qua lọt. Đội nữ binh thay phiên nhau canh gác trước phòng ngủ. Làm nữ binh thì tiền công cao hơn thị tỳ, kể ra tất cả thị tỳ nhà bà chúa đều có học võ nghệ. Đội nữ binh đóng sát phòng ngủ của tôi, chia phiên đứng bồng gươm canh gác cửa phòng suốt ngày đêm. Thỉnh thoảng tôi đi tuần phòng bắt gặp chị nào ngủ gật thì ngày mai phải phạt nhịn đói uống nước muối. Nguyễn Lâm dù có phá tan vòng vây cũng không thể vào phòng nếu tôi không gật đầu cho phép. Đêm nào thấy cần chàng tôi mới cho nữ binh cầm đèn qua triệu. Tôi đợi cho chàng sầu héo cực khổ lắm mới cho vào phòng. Đội nữ binh phòng thủ không phải làm việc nhà, ban ngày tập luyện võ bị, ban đêm canh gác. Chúng mặc đồng phục màu lệ thủy, áo xuống tròn quần xà cạp dây đai màu thiên thanh.

Đầu giường ngủ của tôi treo lủng lẳng thanh kiếm Nguơn trường và mười món ám khí. Trên tường, hoa và tranh ảnh được thay bằng giáo mác, gậy tầm vông. Trước án thư, một con dao nhọn, hai mũi tên lửa và mấy quyền đồ trận của Tôn Ngộ...

Nguyễn Lâm bảo :

— Thật là lạnh mình khi thấy một nhan sắc được trang điểm bằng vũ khí . Đôi mắt Như Mai đã là khí giới rồi mà... Sao Như Mai không biến đây thành động tiên. Anh không sợ gươm giáo ngoài trận tiên, nhưng anh rùng mình khi những thứ đó nằm trong phòng, trong tay một người đẹp. Hãy cho đẹp tất cả đi, em Mai.

Tôi lạnh lòng:

— Em không phải là Tôn phu nhân và phò mã không là Huyền Đức.

Tôi không muốn thấy trước mặt mình có người sung sướng dù người ấy là chồng, tôi sống thanh thản, thoát vòng bó buộc chồng con bắt Nguyễn Lâm chịu lạnh lòng Tôi muốn rằng trong tình yêu cũng cần có mệnh lệnh. Tôi không cho chồng vào phòng. đợi cho chàng khao khát đã dưới mới kêu vào ban thưởng hạnh phúc. Phòng tôi chẵn nệm ướp hương, nhưng trên giường trơ trọi một chiếc gối thêu bức tranh Tứ Mỹ. Đêm nào có mặt phò mã thị nữ mới sẽ sang kê thêm chiếc gối da hồ và gối của phò mã bao giờ cũng đặt thấp hơn gối công chúa. phò mã thốt vào tai tôi:

— Như Mai, khi em sống anh không có quyền làm chồng... Nếu em chết, chắc chắn anh sẽ đào mả em lên, đập nát quan tài lôi xác em ra ân ái.

Buổi sáng thức giấc, phò mã đều đến vấn an

tôi, thị nữ pha nước trà đề chàng mời tôi nhấp trước. Bỗng dưng tôi ăn nói thật dịu dàng, thật lễ phép cho lạt nghĩa vợ chồng.

Tôi nuốt một ngụm nước:

— Toán lính ươn quá chỉ ham giỡn gái thôi, Phò mã hãy đem lính khác về thay lính này đi.

— Công chúa đem lính về làm việc nhà? ư hừ.

Chàng vùng đứng lên quắc mắt nhìn tôi rồi hoa tay :

— Nếu công chúa biết tôi thương yêu quân sĩ như thế nào, một đời Nguyễn Lâm để hết vào đó, gia tài của đất nước, tôi đặt họ ngang bàn thờ đất nước, họ chỉ ở dưới lá cờ vàng thôi công chúa ạ. . Những thương yêu, vỗ về, khuyến khích, nâng đỡ của kẻ làm tướng đối với anh em binh sĩ có nghĩa là lạy họ, dỗ họ đi ra chỗ chết, hy sinh .. Công chúa phá hư tiếng tăm của tôi...

Chàng ngồi xuống rồi đứng lên:

— Hoàng đế không ham việc chinh chiến quá trọng thì văn bỏ quên cây súng... Ngài thái bót lính cho về quê làm ruộng, ngài dùng lính để xúc đất cát để xây vạn niên cơ. Tôi rất đau lòng khi thấy đó không phải là công việc của những đứa con tôi. Hoàng đế đang xây mã đề chôn ngai vàng đó công chúa ạ. Vạn niên cơ... dùng công quỹ, tăng thuế dân, nhà giàu thì chuộc công sưu, nhà nghèo thì bị

cấp xâu. Kho nhà nước cạn tiền, bỏ thứ nhơn vơi lúa. Dân miền Bắc đói nằm phơi bụng. Loạn hơn nửa phần thiên hạ, loạn ở lòng dân, hơi oán bay tới chòm sao Ngưu Đẩu... Công chúng hay có tật truyền ngôn lâm phản. Công chúa hãy về cung tâu với phụ vương rằng dân đưa lưng ồm ra xây mồ cho phụ vương đó

Tôi giận phừng phừng:

— Phò mã nói xấu thiên tử, tội đáng chém đầu. Gia đình phò mã không nhờ vua mà có ngày nay sao? Phò mã đừng u mê... Vì chuyện xây vạn niên cơ mà thái hậu tuyệt thực ba ngày để răn con, phước vương rạp đầu khóc lóc, xin tội, dâng roi cho mẹ đánh đòn. Phụ vương còn phước thiện đến nỗi dâng ngọc ấn đề tồ mẫu lập người khác lên trị vì thiên hạ. Có bà mẹ anh minh như vậy, ta dám chắc phụ vương sẽ ngồi mãi trên ngôi báu trông coi thiên hạ.

— Thái hậu tuyệt thực khi Vạn niên cơ đã hoàn thành... Người dân bà chỉ biết để con thôi chứ không để được thời thế... Ta tin rằng nếu ngày vua băng hà thì thế nào thái hậu cũng chuyên-quyền...

Tôi đáp án thư:

— Phò mã loạn ngôn, đã nói xấu thánh thượng còn dám xúc phạm đến thái hậu... Con người của phò mã làm sao thấu hiểu một người mẹ như thái hậu... . . . Tồ mẫu sợ tiếng thị phi, sợ phải nhúng tay vào lịch sử đề hậu thế nguyên rủa như Từ Hi bên Tàu, phò

mã đừng gán người vào điều bất chính. Một dòng họ sắp tuyệt, sắp mặt mới xui nên có đàn bà tham dự chính quyền. Phò mã cứ tin là Nguyễn triều chưa đến nỗi diệt tộc đâu. Thái hậu không cai trị một vì thiên tử, ngài chỉ răn dạy đứa con trong cái lồng rỗng thôi. Phò mã không biết đó... Thái hậu thông suốt y lý bàn tay thơm nhẹ hơn hết ngự y trong triều. Thái hậu là thần thánh...

Tôi cười nửa miệng tiếp :

— Phò mã đừng vội kiêu hãnh, tôi sẽ hô hào phụ nữ đứng lên lập những quân đội đàn bà đi đánh giặc cho đàn ông xem... Tôi sẽ xung phong đứng lên thổi sức mạnh vào phái yếu. Đàn bà không còn ở nề chịu chông chừa con, các công chúa già trong cung sẽ là những đạo quân má hồng... Đàn bà sẽ làm được tất cả... bẻ gãy chữ tòng...

— Như bẻ bánh tráng phải không công chúa ?

Phò mã nhìn qua gian phòng rồi nghiêm mặt :

— Làm gái, công chúa lấy chồng đại tướng, công chúa chỉ biết đàn ông qua ba thứ đàn ông : toán lính nô lệ, anh cả điên tàng và Nguyễn Lâm khí đoản. Đàn ông đã cử những đại diện thấp hèn đến ra mắt công chúa nên công chúa mới khinh nhờn miệt thị tất cả... Công chúa nên nhớ cho rằng nước nhà đang cơn biến nhưng không phải nghịch thường. Hoàn cảnh nghịch thường mới xui nên đàn bà làm giặc, tác quái để thoả mãn thú tính ưa giết chóc. Đàn bà nên trang điểm

bằng sự dịu dàng, khả ái cũng đủ tỏ lòng yêu nước rồi. Đạo quân má hồng.. đem thân gái ra để chuốc lấy tiếng cười. Quân sự đâu phải là ruồi mằm để bàn tay đàn bà vẩy đũa... Vừa vừa thôi. tham quyền hành, công chúa tính dữ lắm, tham, sân, si... chỉ chực đàn áp kẻ khác.. chính trị. quân sự đâu phải vòng tay đa tình để ôm công chúa. Đàn bà mà đòi khai tên vào lịch sử thì chết cha cả ba họ. Sao công chúa không chịu làm một cánh hoa nở bên cạnh chồng..

Tôi nóng bừng hai gò má, hất chén nước trà vào phò mã.

TÔI không dám vào châu thái hậu khi ngài đang nổi lôi đình. Mấy ngày nay, ngài thiếu an thần vì một biến cố tày trời đã xảy ở một tỉnh nhỏ miền Bắc xa xôi: Học trò nổi dậy đánh đập thầy giáo; họ kẻ tội thầy, buộc tội và hởi cung thầy. Họ trói gô sư phụ vào gốc cây rồi anh này bịt mắt, anh kia cầm roi mây, quất tới tấp vào cây, vào thầy dạy chữ. Ác trả ác báo roi mây xưa kia thầy đề đánh trò, giờ đây trò dùng quất lại cho biết tay nhau,.. Nước nào rửa sạch nhục lỗi đạo đó...

Thái hậu rên rĩ :

— Tự cổ chí kim, dưới thời những ông vua khác không bao giờ có cảnh ấy... sao chuyện dữ lại xảy ra trong thời con ta trị vì . Như thế thì chỉ có Trời mới còn thiêng liêng.

Tôi chép miệng :

— Có lẽ bọn học trò tưởng lầm thầy giáo cố hại mình . Bao giờ thầy cũng thương trò hơn trò thương thầy cả . Ngày xưa, các vị lão tổ tinh quân, thiền sư . xuống núi đánh bầy với nhau, dùng phép lấy đầu nhau, phạm điều sát sinh cũng vì bệnh học trò

Chị Như Hoa lắc đầu :

— Em Như Mai, vẫn còn hăng như hồi con gái.. lấy chồng rồi mà lòng vẫn chưa chịu lắng dịu xuống, vẫn đầy đầu óc tranh đấu võ nghệ kiếm pháp

Tôi đi nhẹ lên lầu phấn cung thăm mặt từng công chúa. Chị Như Phiên nhấp nháy đôi mắt bảo tôi

Nghe tin Nguyễn phu nhân bệnh tình trầm trọng sao chưa thấy Như Mai về săn sóc.

Như Hoa nói theo :

— Phải tỏ cử chỉ chí tình cho người ngoài thấy.

Tôi đáp :

— Để chết về khóc luôn thê ..

Từ khi ông Cả đột nhập phòng tôi xin tiền đánh bạc, tôi nhất định phải sống ngăn cách với nhà chồng. Ban ngày tôi cũng sai thị tỳ mang gươm, mặc áo võ

sinh canh gác quanh dinh thự không cho người bách tính lai vãng. Tôi định giới hạn đề chia đôi giang sơn cai trị một quãng. Ai muốn vào thăm viếng vấn an, khiếu nại hoặc cầu cạnh ân huệ gì thì phải đến trình mặt theo ngày giờ đã chỉ định dán trước cổng lớn. Ngày đầu tháng, trẻ con đi châu bà chúa đều được ban thưởng trợ tiền. Thỉnh thoảng tôi quên hẳn công việc sai thị nữ sang mời Nguyễn Lâm đến châu đêm.

Tôi đang mơ màng bỗng giật mình vì chị Bảo Ngọc kêu to :

-- Nguyễn phu nhân mất rồi, Như Mai mau về khóc mẹ chồng

Tôi không khóc được nhiều như tôi định, giữa sự chứng kiến của các đại thần.

Đám tang Nguyễn tri Phương phu nhân ra đi theo con nước trong một sớm tinh sương mặt trời còn ham ngủ. Phu nhân được chôn ở làng chông, đường về Chí long khó khăn, đường bộ khắp khênh gai gổc, và đường thủy thì trải dài như không bao giờ đến chốn Biên động. sóng gầm và mưa từ trời xuống Âm công ngao ngán, những tấm liễn đối chỉ còn trơ mặt lụa. Phò mã Nguyễn Lâm quỳ bên linh sàng mẹ như một hình nhân bất động, lòng chàng cũng nổi loạn như lòng trời và gương mặt Như Mai giá lạnh hơn nổi hận giữa biên ải. Âm công luân phiên đứng canh quan tài suốt ngày đêm cốt giữ cho ly nước lạnh trên áo quan đừng chao động. Nếu ly nước dẫn xác từ mẫu trào ra

thì chữ hiếu của con không còn nữa. Tang gia phải cúi lạy những người khiêng linh cữu xin họ giữ gìn ly nước thiêng. Nước sánh ra ngoài, tất nhiên xác chết nằm không yên, xác chết còn bị cuộc sống dằn vặt; người chết chỉ còn ở lại trên đất liền giờ phút trước khi chôn nữa thôi. Trong linh cữu, xác chết còn rắn quở được con cháu, trút hết sự bất mãn bằng cách tung nước hồi sinh ra ngoài áo quan. Hễ con cái bất hòa, tranh giành quyền lợi thì quan tài cha mẹ rỉ ứa nước tanh rình đến mũi ba họ.

Biển chồm lên hung dữ và mưa cuồng quít rơi theo đà gió. Trời đất nổi lòi đình, hành hung nhau không tôn trọng người sắp đi vào lòng huyết. Thuyền chòng chành, trong quan tài xác ma có xao xuyến không? Nguyễn Lâm đưa tay sửa lại vòng rơm thủ hiếu xót da đầu và nhìn toán âm công bậm môi, kiên gan đứng tấn khiêng mãi quan tài ngày đêm không hao một giọt nước. Nguyễn Tri Phương truyền lấy ba lượng vàng thưởng công. Thuyền bơi bảy ngày thì cập bến Tu, đám ma đi thẳng ra huyết đào sẵn. Đường đi lỏm chỏm và dốc ngược mãi lên, người cai giàng nhảy lên trước quan tài, đứng xướng đọc mấy lời ma lệnh điều khiển phu đám.

Tôi núp trong chiếc mũ mấn dài chấm gót che kín mặt đẹp, bộ đồ tang không nhàu nát. Khóc lóc liên hồi, dày vò áo quần là bồn phận của người dâu cả. Ông cả từ từ đến bên tôi ái ngại:

— Công chúa hãy vào liêu nghỉ tạm.

— Phiền ông gọi con Lan đi với.

Mọi người dọn chỗ cho bà chúa ngồi, trong lều có vài khuôn mặt quan liêu cao cấp và ba vị hòa thượng hàm lục phẩm. Tôi kéo thấp chiếc khăn tang ngồi nghe mọi người hàn huyên :

— Tôn ông có họ thế nào với phu nhân ?

Tôi là cháu của phu nhân, ở Quảng trị, chẳng hay phu nhân có thường nhắc đến ba anh em chúng tôi.

— Có phải ngài là Cử Chi, em trai cụ Cử Miếng và quan tuần Tiếng ?

— Thưa vâng... phụ thân tôi thất lộc lâu, chúng tôi sống thanh bần bên từ mẫu... Khi anh cả tôi phạm trường qui, anh hai chiếm bằng vàng thì phu nhân gọi chúng tôi bảo : Tiếng có Miếng không. Khi cả hai anh em cùng đỗ, phu nhân nhắn : Tiếng có Miếng có ! Năm sau thì tôi chiếm thủ khoa ba anh em đến viếng, phu nhân ban khen : Tiếng có Miếng có và Chi cũng có.

Phu nhân thật là người hay chữ. Tôi vén vành khăn lên và thấy hai mắt Cử Chi xoáy lấy tôi, tôi lạng người, tưởng như mắt ai là rượu mạnh .

Phu nhân về Trời được hai năm thì phò mã tử trận và tướng công Nguyễn Tri Phương bị bắt vì trúng thương ; Ngài tuyệt thực phun thuốc thang vào quân địch cho đến khi chết. Em ruột của tướng công Nguyễn Duy cũng chết theo thành trì Một tên quân trốn thoát về bẩm với bà chúa :

— «Phò mã bị vây ngặt nghèo ở đồn Kỳ hòa, trong ngoài đứt đường tiếp viện. quân sĩ nhin đói kêu tên cha mẹ mà khóc mười người chết bảy. Nguyễn Lâm nhìn xung quanh bốn bề tang tóc, không còn chi nữa, lòng son một tấm, phò mã nghĩ đến cái chết cao đẹp của người anh hùng, chàng hướng về cung Kim thượng quỳ lạy lượng muôn năm và thăm gọi mấy tiếng từ phụ, phò mã tuốt gươm ra đưa mạnh lên cồ nhưng đường gươm vừa đi ngang ngực. chỗ của tim và phổi, phò mã sức nghĩ đến Như Mai ở nhà, chàng gọi một tên quân đến gần dặn dò :

— Ta chết theo thành trì nhưng lòng ta còn nuôi bà chúa ở nhà. Khi ta chết rồi con hãy lén cắt thủ cấp ta đem về nhà cho công chúa vuốt mắt.

Tên quân khóc :

— Tàu phò mã con định chết dưới gót phò mã nhưng vì lệnh trên, con sẽ đem thủ cấp người về dâng cho chúa rồi sẽ chết sau. .

Nhưng khi thành vỡ, đầu phò mã nát bấy, ruột gan đồ tung tóe trên cỏ máu...».

Từ đó đêm đêm tôi mộng thấy hồn phò mã hiện về trên gối lạnh; và hồn phò mã còn bơ vơ, mồ phò mã đất chưa se lại, Cử Chi tìm đến thăm viếng tôi ngày đêm ân cần...

... Ông Cả lúc này thân xác vờ vàng, mắt đỏ hoe vì miệng uống rượu nhiều, ông khoe với cả xóm giềng:

— Bà con nghe Như Mai nói với Cử Chi không ?

« Đồi em tưởng chỉ biết có hai người đàn ông : một tên điên với một tấm ái tình thô lỗ .., nay biết thêm anh đề khôi ẩm ức...

Tôi lên trốn ra Quảng trị, quê hương của Cử Chi ở ẩn mặt nơi kín đáo. tôi bảo con Lan thưa với ông Cả rằng công chúa về kinh châu thái hậu ; nhưng mười ngày sau tôi phải trở lại Phú xuân vì phụ vương gọi về. Một nhà phò mã xẻ thịt nghiền xương dâng cho Nguyễn Triều mất luôn ba tướng một loạt, phụ vương quay quắt, ngài đổ dành tôi đi tu bên mã chông để lấy cái hình thức. Sợ tôi cô đơn, hoàng thượng tuyển thêm vài con xuân nô để nâng giấc cho người thủ tiết. Tôi bằng lòng đem đội nữ binh phòng thủ đến đóng bên mã chông nhưng phản đối việc chạy tót. Thái hậu quá hiền nên khuyên tôi túc trực bên mã chông quạt mát một thời gian ..

Ngày đại tướng phò mã mất, phụ vương khóc nấc lên. Phò mã chết đi chưa đầy một năm để kỷ giỗ mà tôi đã hai lần đi thăm xứ Quảng.

Không bao giờ tôi chỉ tay vào bụng tôi mà khai thật với Cử Chi cả : và tôi bằng lòng lắm khi Cử Chi dúi vào tay tôi nắm cỏ khô, thứ cỏ trắng thảo mộc rải rác ven núi Càng ngươn bên Tàu.

Tôi nói nhỏ :

— Có bảo nó giữ kín cho không ?

— Phàm là thầy thuốc thì phải cắt thịt cho con bệnh hướng chỉ lại không chịu ý người bệnh trong lúc này.

Nắm cổ sắc lại chỉ còn mấy giọt nước nâu quánh, tôi uống vào và hai giờ sau thì lên cơn xuất huyết. Mắt nổi tròn như hình ốc bất động, ruột gan thắt riết, giằng co muốn kéo nhau ra ngoài bụng, tôi hét lên, răng trên cắn chảy máu môi dưới. Mấy con thị tỳ hốt hoảng vồng tôi vào đại nội.

Cách từng chập, huyết tuôn ra lai láng, từng bọt, đóng cục. Tôi nhắm mắt. Thái hậu giựt tóc mai lay gọi, hỏi nguồn cơn bệnh hoạn. Tôi nghiêng rằng nhắm mắt không nhìn không nói. Thị tỳ khai rằng tự nhiên công chúa lâm bệnh dữ rồi làm băng từng lúc.

— Như Mai, mạch con yếu quá, con phải khai rõ đề bà cứu con.

Tôi bất động, nằm tréo hai chân và rút người ngắn lại.

Thái hậu nói :

— Không phải xuất huyết tâm thương đâu, máu ra như bị đuối. Trường hợp này không một linh dược nào có thể cầm lại được.

Thị nữ cạy răng, đồ huyết sâm vào miệng tôi. Máu rỉ ứa từng giọt thấm mấy lần vải lót, mùi hương long não xoáy vào mũi. Máu trút ra ngoài cơ thể. Thái hậu lần dưới người tôi xem xét một lúc rồi hét lên :

— Hay là uống trảng thảo... Trời ơi, Như Mai mầy làm thế à ? Con tiện tì.

Tôi co rúm người, không mở mắt, cổ giữ đều hơi

thở tì ên mũi cho đừng chết

Thái hậu đập bàn :

Như Mai, ta sẽ để mày chết như một con vật hôi tanh.., khiêng nó xuống lãnh cung.

Tôi nấc lên :

— Tồ mầu, đó là những lời của một người thầy thuốc nói với con bệnh sắp ngất ngư đó sao?

— Tội mầy đề đó... dù sao ta cũng phải cứu một mạng người. . Trời ơi... mầy trệt thai.

— Con chỉ bị xuất huyết trầm trọng như bao người đàn bà khác.

Chỉ còn một cách châm cứu, mầy phải khai thật ta chữa mới trúng.

Máu ra nữa, vắt cho khô cơ thể tôi, tôi nghỉ thờ :

— Thế thì con chết cũng được

Tội cảm thấy năm sáu bàn tay đè ngực, cạy miệng zôi đồ thuốc vào Lưỡi tôi như bị cháy và bị xé rách; tôi ngất đi.

Khi tôi được cứu lành mạnh tóc rụng gần nửa đầu vua cha nhất định trục xuất tôi ra khỏi hoàng cung. Đêm mồng hai Tết ngài sai quân lính vồng tôi về làng Chí long, quê hương phò mã cho gia đình, nhà chồng trị tội : Bắt đầu từ sáng mồng ba Tết năm Ất Dậu, công nữ Như Mai bị lột chức bà Chúa và phải làm nô tỳ cho nhà Nguyễn Tri, nhưng ông Cả nhân danh tộc trưởng thả tôi về để cho bưng rồ may đi khắp xứ kiếm chồng.

Tôi trở lại hoàng cung.

nhìn xuống

LẬP một gia đình trẻ thì làm sao sống yên lành được. . vì mình phải ở chung với một người đàn bà. Đó là ý nghĩ của Thế. Còn tôi thì bao giờ cũng vui vẻ nghĩ rằng trong xã hội chỉ có một người đàn ông liên quan đến mình, một người thôi là đủ, là hết. Do đó ngày lạy cha mẹ ruột đề bước về nhà bà gia, nước mắt tôi chỉ có một giọt ngập ngừng ở khoé dưới và tôi không dám lau khô.

Có một ngày của thời chưa cưới, Thế dắt tôi đến trước bàn thờ, vén tấm nhiễu đỏ lúp mặt khuôn bóng ông nội chàng và kể :

— Ông nội anh thì cho mình thì trượt mà thì giúp cho kẻ khác thì đậu... Suốt đời ăn nhờ bà nội và đám bạn bè. Đến năm ông đậu cử nhân, ông làm thêm bốn người đậu nữa.. thành ra năm đó ông thi đậu năm bằng cử nhân.

Tôi sợ đêm ngủ « nằm chộ » nên không dám nhìn ông nội chông. Tôi đưa ngón tay trở đụng vào một con sâu chiếu đang bò trên bàn thờ để coi nó khoanh tròn mình lại nằm yên. Thế tiếp :

— Anh bây giờ chỉ còn một người mẹ... Tôi ngừng lên nhìn chàng. Hết lối văn thuật sự giờ đến tả hình đây. Thấy chàng im, tôi máy miệng :

— Em bao giờ cũng sòng phẳng, anh thương mẹ em chừng nào thì em thương mẹ anh chừng nấy... Ờ... mà bà gia mình phải trọng hơn vì đó là người lạ...

— Em nói trước bàn thờ tổ tiên có ộng nội làm chứng đó nhé...

Sau mười lăm ngày hưởng tuần trăng lạnh ở Đà Lạt, chúng tôi mới về tới sân bay Huế, mẹ chồng tôi đãi chụp lấy Thế xuất xoa :

Con ốm dữ quá, ai làm chi mà con hư thế này ?...

Rồi cái đêm đầu tiên ngủ ở nhà chồng, suốt nửa đêm, tôi nhòm lên, nhòm xuống mấy bận. Mẹ chồng không ngủ, bà bật cả mấy ngọn đèn dong sáng, xài điện đến khuya. Bà làm việc ban đêm, tay va chạm ồn ào, chân đá mấy cánh cửa Đồ vật bị dúi, bị dấn vật đồ gan, đồ ruột, khuya động ầm nhà . . . Lòng có nỗi xung mới có gắt oan, mới hành-hạ của cái như thế chứ? Con sen bị quát tháo chạy ngược chạy xuôi Tôi ngồi bật lên, mấy lần đi ra khỏi phòng đều bị bà xô vào nằm ngủ. Chúng tôi còn lòng dạ nào mà ăn nằm với nhau nữa. Tôi ngồi lên giường nhìn ra ngoài lo lắng...

Những đêm tiếp theo, thỉnh thoảng đồ vật trong nhà phải ở trong tình trạng báo động. Bà cầm đến cái

gì là cái đó bị la rầy, bị thồ mạnh . . . cứ ăm-ăm, chạng chạng, xô cửa, xô bàn ghế. Con sen hay thừa, hay nói bị bà nạt nhào.

Cũng có nhiều hôm mẹ chồng tụng kinh sang sáng. Nghe kinh đề nghĩ đến chuyện thanh cao.

Tôi mét lại với mẹ tôi thì mẹ tôi nói:

— Đó là chưa mấy. Những bà mẹ chồng có con một ở nhà quê mới tởm. Họ ghen với dâu tảo tợn lắm, như sư tử cái . . . không cho con trai ngủ với dâu, đầy dọa dâu, đuổi dâu ra nằm ngoài chuồng heo. . . Có đêm bắt ghế ngủ chắn trước buồng con, không cho con đến với vợ, họ canh gát cả con cả dâu, không muốn cho hai người luyện ái tự do. Cách đánh đập dâu của họ cũng dữ tợn như đánh ghen, cắn, xé, ngồi lên bụng đấm . . . nhiều bà có con đi làm, giành hết tiền . . . Mấy bà cứ hành hạ dâu rồi dâu ăn hiếp lại con trai.

Mỗi tuần tôi đều có về nhà thăm cha mẹ ở lại ăn cơm. .

...Ngủ trưa dậy, tôi thấy cả một nhà con gái rục rờ. Con ai mà loạn thế này, chân đi dày, tay đi dù . . . Thế đem học trò về nhà tập múa. tập nhảy, về tác quái trước mắt tôi đây. Cái tài chung của con gái thời nay là thân hình ai cũng đẹp cả, rất dễ đẹp. Đôi mắt tôi ngửa dử dội, hào quang chớp choạng.

Tôi không đáp lại những lời chào của học trò chồng, ngồi ngay đề coi văn nghệ . . . Vài ngọn gió thổi, tóc chích vào mắt. Tôi mạnh tay vén tóc, chậm chạp

nhìn từng đứa con gái và nếu đứa nào nhìn lại tôi sẽ trợn mắt cho hết hồn. Thằng mắt tôi, người ta đang nổi loạn, những cái đẹp đang vờn nhau. Thế hết nhìn cô này đến ủy lạo cô kia, tình sự đệ ở đây thật xô bồ. Thầy với trò mà đụng nhau được thì hết cả tôn ti trật tự. Hai mươi mấy mùa xuân mọc dày mái tóc, tôi mới thấy học trò chồng là con gái mà bạo gan hơn tôi là đàn bà.

Lúc còn đi học, tôi chưa thấy tượng khoả thân là đẹp vì không dám nhìn ; đến những ngày giờ tiếp theo đêm cáo chung đời con gái, mắt tôi mới quen đậu rất lâu trên những thứ đó, những thứ làm thoả mãn đàn ông. Chịu nhìn, chịu quan sát, tôi mới chịu tượng khoả thân là đẹp. Thế thích chưng bày tượng đá đàn bà ở phòng khách, bàn viết đầu giường ngủ. Tôi nghĩ đến những bức tượng bằng xương thịt sống trang hoàng cho học đường.

Học trò con gái làm nũng quá, gai quá ! Chúng diện cao độ cho bố những ngày thường đi học ăn mặc đạm bạc theo chỉ thị đông phục ở trường. Học trò mà cứ văn nghệ thì không luân lý. Chúng mặc áo dài bông to như áo Tàu xưa, có vài đứa mặc áo trắng trong, lồng gương thân hình. Vải thừa không che được mắt thánh, tôi ghét bốn sợi dây treo trên hai vai, những sợi dây treo bằng mica tôi cũng nhìn ra. Còn đi học mà cả gan mặc áo lót chỉ cao lên đến ngực ! Nếu lỡ mang những chiếc áo dài mỏng, nhất định tôi phải mặc áo cụt tay dày

bên trong Lòi một chút cho thiên hạ thấy là áy náy mãi không làm chi được. Ra đường. nếu lỡ diện một đôi guốc quá cao là lo lắng, thắc mắc mãi vì hai cái gót, sợ vấp, sợ té mà quên cả vui. Có chị bạn đưa rảo vài quảng cáo một cái áo dài ny-lông ướt, tôi lắc đầu :

— Anh mình cấm mặc những đồ mỏng đó.

Thật ra, chồng tôi không khi nào bày tỏ quan niệm gì đối với áo quần vợ. Cái bàn phấn Thế sắm cho tôi với rất nhiều mỹ phẩm hảo hạng làm tôi luôn luôn sung sướng. Tôi hóa trang ít ỏi nên mỗi lần ra ngoài Thế chỉ được vài phút làm đạo diễn cho tôi kẻ mắt thôi. Bà gia tôi nếu thấy được con vẽ lông mày cho vợ thì cánh cửa phòng bị đập ít nhất là hai đập.

Học trò về rồi, tôi kéo Thế vào phòng.

— Mấy con bà cô văn minh tốt chúng . . . nghĩ đến mấy đứa em gái mọi rợ của mình mà hồ thẹn ..

Thế trêu tôi :

— Êu . . , Sư mẫu mà lại đi kỳ kèo với học trò...

Tôi chặn lại :

— Anh không được nói thế. Không có lý gì nữ sinh lại đột nhập nhà nam giáo sư, xâm phạm đến hạnh phúc kẻ khác. Tại sao bọn con trai không đến nhờ anh dạy nhảy.

Thế ôn tồn :

— Anh cho chuyện nhảy là tự nhiên. Mình đừng có ý nghĩ xấu. Khi Tây, đầm họ nắm tay nhau, dìu nhau theo tiếng nhạc lòng họ bình tĩnh lắm. Vì trong

bụng mình nghĩ bậy nên mới trông thấy bậy, không đứng đắn.

— Người Âu Mỹ họ quen nhảy với nhau từ nhỏ đến lớn, quen thú đụng chạm, thịt da họ chai đi rồi còn mình . . . thì mấy lâu ni không chi cả . . . tự nhiên bây giờ ôm đại nhau thì trách sao khỏi có ý nghĩ xiêm xẹo. rạo rục bên trong.

Thế bảo :

— Anh tập cho học trò trước mắt em, trước sự chứng kiến của em.

Tôi vùng vằng :

— Có em đó, em mới tức, chẳng thà khuất mắt. Con gái nhà ai mà ngang tàng, cứ vịn vai, hót cồ đàn ông mãi . . . dù có biện hộ mấy đi nữa thì hai cánh tay kia cũng đã mất trình rồi. Có con gái như thế mà không cột tóc vào chân giường mà đánh.

Tôi không nhìn Thế, tôi nhìn một vòng xung quanh nhà, nhìn đất ngoài vườn. Thế yên lặng, yên lặng cũng là một cách ăn hiếp vợ. Tôi giận.

— Sao anh không xin phép em trước. Tôi chấm ngang câu nói trái phép. Câu nói khoe cả chân tướng và Thế ngồi im phăng phắc. Ngồi im cũng là một cách ăn hiếp vợ. Khi Thế đã ngồi im thì nếu tôi có là mẹ chàng cũng khó lấy thìa nạy miệng chàng ra được. Những lúc ấy tôi nhìn xuống hai bàn chân. Hai bàn chân mỏng và khuyết của tôi tuy không có gân bò lồi, còm như ở lưng bàn tay nhưng mỗi lần đi giày dầm

bị mũi không có lối thoát tôi cảm thấy đau đớn ở ngón chân giữa. Ngón chân thứ hai của tôi trồi lên cao dài hơn ngón cái nửa lóng và bỏ xa ba ngón đàn em. Mẹ tôi căn cứ vào sự so le đó mà kết luận tôi có tướng ăn hiếp chồng. Cái tướng vừa dữ, vừa xấu. Cả mấy chị em tôi đều thế cả, ngón chân giữa dài ra cho chồng sợ rất một nhà doạ con thiên hạ. Hơn thế nữa, con gái làng tôi đều mang tướng đó trên bàn chân và người nào cũng khổ. Tôi không tin rằng một ngón chân đàn bà lại có thể thay đổi, sửa sang cách mọc của hàm râu chồng. Râu chồng không dính chỉ đến vợ cả — Anh mọc râu trước khi anh lấy em — Bà gia tôi cũng coi tướng tôi, ...còn hai gò má sát phu nữa. Bà tuyên truyền rằng bà có bốn phận kèm chế sức đại vợ của Thế ! Chi chứ vợ Thế không đại đâu. Đại mà biết lấy tôi. Nhiều buổi xoa cằm Thế, tôi bằng lòng tài cạo râu của mình không thua chi ông thợ hót tóc bên phố, Thế đề cho tôi làm cỏ hàm râu hay giao cho thợ vặt cũng như nhau, râu chàng đều đẹp Tôi làm người vợ khôn cũng được, làm tay thợ khéo cũng được. Khi Thế chúc mặt xuống hôn môi tôi, những gốc râu trên mép, trên cằm chàng chích nhẹ vào những lỗ chân lông trên mép tôi. Sự kích thích kỳ thú và sung sướng nhất của những thứ hạnh phúc nhẹ, hạnh phúc cạn, là gắn môi vào môi chồng. Đôi cằm chàng chà nhột nhột suốt thân thể tôi. Nhiều bữa cằm chàng đang sưng xà phòng tôi cũng đặt miệng lên miệng chàng cọ sát nhẹ nhẹ. Tay chàng ôm tôi mắt

chàng nhìn tôi, mũi chàng thơm tôi, tôi nuốt ực sự sung sướng vào bụng. Chỗ nào trên thân thể chồng cũng là hạnh phúc của tôi cả. Bà gia tôi thấy được những hoạt cảnh đó không khỏi lai rai :

— Làm trong phòng chưa đủ à... Sen, trong phòng đã đủ bàn ghế chưa.

Thế dạy học trò múa, bà gia tôi đem trà bánh đãi mấy thầy trò còn hễ khi nào Thế hát theo tôi là bà kêu ồ. Giọng hát tôi cũng phải được nâng đỡ, khuyến khích chứ.

Tôi không nhìn chi nữa, không nhìn ngón chân dài, không nhìn cái cằm đẹp, ngàng mặt lên tôi nói khích :

— Hễ gặp gái là bụng anh sôi cồn cào, rạo rức.

Thế yên lặng tiếp theo. Tôi nói ba câu không có hồi âm. Chàng bỏ tôi bằng sự yên lặng đây. Chồng tôi hư hỏng vì chàng là con một, cứng đầu, cứng cổ với mẹ quen từ thuở nhỏ. Trước khi lấy chồng, tôi chưa biết chồng nên lấy làm Thế, quên nguyên tắc là phải lựa bà gia, lựa sự giáo dục gia đình. Nhắm mắt trao mình cho chồng thì đừng mở mắt nhìn những tật xấu của chồng. Đôi khi cần phải bắt chồng coi mình là mẹ đẻ mà tha thứ.

Tôi đưa cánh tay qua vai Thế kéo tai chàng :

— Người chi mà sang rứa, người ta nói mãi mà không trả lời.

Thế vẹo cổ xuống vai, kẹp cứng tay tôi vào giữa

xương cằm và vai khóa lại rồi cười :

— Người chi mà hàm hồ rứa, người ta đã nhận thua mà cứ nói mãi. Tôi không cười huề. Mặt tôi đâu phải thứ mặt nhờn. Giữ cho chồng đừng nhờn mặt mình là một cách dạy con sau này. Nếu là con gái thì phải học nghiêm trang ngay từ trong bụng mẹ.

— Anh Thế ạ, nếu khi anh sắp hành động, anh chạnh nghĩ tới em mà dừng lại mà thôi đi thì em đội ơn anh gấp trăm lần lúc xong chuyện rồi anh mới hối hận, mới nghĩ lại mà thương hại vợ, rồi mua quà về cho vợ . . . em không ưa cái bản năng quay về của đàn ông . . . em không thích phần thưởng an ủi . . . Em muốn anh đừng « đi Đà Nẵng », anh đừng có « đi Đà Nẵng » xong xả rồi . . . mới mua sò huyết về cho vợ...

Người ta kể cho nghe rằng năm ngoái vào Đà Nẵng chấm thi, các bạn rủ « đi », Thế không chịu.

— Khi ra đi, vợ tôi rất tin tôi và tôi tin là hẳn tin tôi . . . lòng tin khiến mỗi lần đi xa tôi không vụ vợ...

Thế vuốt mũi tôi :

— Em hay nghĩ những chuyện viễn vông cho ốm xác. Người bằng nắm tay mà chuyện gì cũng muốn ôm, muốn vò. Đề hơi sức nó mà cười lên cho anh mát ruột một chút không được à.

Rồi Thế cúi xuống bốc thân thề nhỏ nhắn của tôi lên đi quanh phòng. Tôi rất mê kiêu bông ru em đó, tôi hót cồ chàng, co rút người cho gọn trên hai cánh

tay chồng. Bỗng có tiếng kêu ăng ăng uất ức của một con chó bị ném đau bằng guót hay bằng cùi phải cúp đuôi chạy. Tôi nghe tiếng dép lẹp xẹp của mẹ chồng bên tai. Bà không có gan cầm một con chó sống thồ ngược như kiêu làm chày làm thớt những đồ vật vô tri.

— Tôi mệt lắm rồi, các người có đề cho tôi sống không? Các người cứ đóng hài kịch đề tự thưởng thức. . . Này . . . Sen, mắt ham liếc ai ngoài đường mà đập, mà dẫm cả lên cơm . . . , khi mô mi cũng làm đồ cơm cả hí, tội chết mà . . . Ai mà phụ bạc hột cơm thì sau đói lòi con mắt . . . Hạt cơm còn tính cách thiêng liêng nơi a, dẫm lên củ khoai hay miếng bánh, người ta không thấy tội mà đập nhằm cơm thì rít chân, thì áy náy mãi như phạm tội với Trời đất.

Nếu tôi có hạnh phúc thì đêm nào tôi cũng ngủ được không cần ăn canh lá vông, không cần uống thuốc an thần. Nhưng có đêm thức khuya nhìn trăng theo cửa sổ vào nhà tôi nghĩ rằng chúng mất ngủ có khi không phải tại nơi hạnh phúc thiếu hay thừa. Ánh trăng là thuốc thức, ánh trăng làm nhột vành mắt, tôi đành nằm tỉnh táo cho đến sáng. Thế ngủ vùi, tôi thường kéo mí mắt lại. Trăng lọt vào song cửa nằm loang lổ trên chần gối so le, trên hạnh phúc xô lệch của gia đình tôi. Chồng tôi, anh tôi, anh yêu tôi cách nào tôi cũng không cho là thượng sách cả. Tôi đau khổ nhất thiên hạ. Tôi không uống cà phê mà vẫn thức khuya giỏi.

Tôi ốm đi rất nhiều, áo dài càng ngày mặc càng lỏng lẻo như thề bện nính của em gái. Thêu bốn đường nhíp song ăn tay nhiều quá thì bị túm ở bụng. Tôi sợ ốm quá, ốm thì khó mà trẻ được. Thế buộc tôi uống nước cơm, uống sữa lon. Tiêm thuốc tôi còn có thể nghiền răng chịu được, chứ không tài nào nuốt vô một ly sữa. Nhắm mắt bịt mũi thoa dầu, nuốt ực một cái thật mạnh nhưng mùi sữa dòn dợn vẫn còn hôi mãi ở cổ họng. Giá nem bún bò, bánh ướt thịt nướng cũng bồ như sữa.

Cái thân hình chỗ nào cũng khuyết cũng thiếu thịt của tôi một ngày kia sẽ thiếu hết những vuốt ve của chồng, cái thân hình này chỉ nên mặc đồ nội hóa. Tôi không muốn chỉ đẹp từ cổ trở lên nữa. Lỗi thời lắm rồi. Tôi muốn cái đẹp còn đi xuống theo đôi tay tím xuống của chồng. Chồng tôi, nếu ôm được những khổ người, chắc chắn, vừa tay, một ngày kia sẽ đánh tuột mất cái thề tích lỏng lẻo, thiếu thịt của vợ. Đàn ông tham lam, tệ bạc không biết thương xót. Họ thích những thân thể đàn bà đầy ứ, lợi hại... Nghĩ ra rằng đời không ai ốm như mình, tôi khóc, nước mắt thấm ướt mi. Tôi đặt tay lên chỗ một lá phổi của Thế. Tức với tôi là bóng trắng, trắng ở xa. Một nước càng vắng mình thì thân thể phụ nữ càng đã man. Chồng tôi bao giờ cũng ngủ hết đêm rồi dậy. Tôi phải lay cái đã :

— Anh Thế... anh Thế...

Bị gọi hai ba lần Thế mới tỉnh hồn. Bỗng tôi nghĩ

sao mình không thức bên giấc ngủ của chồng. Lời của một anh bạn Thế tôi còn nhớ :

— Tôi đọc ba quyển sách, số báo đàn bà viết thấy nói tình cả chuyện chồng con họ... Thế nào là thương chồng, thế nào là bảo vệ hạnh phúc gia đình. . người đàn ông và tự do. . tôi mong chị và nhà tôi nghĩ đến mình trước đã xét mình trước đã khoan nghĩ đến chồng, đến hạnh phúc vội.

Thế mở mắt, kéo tôi vào lòng Tôi vội vàng giả đồ yếu ớt :

— Anh Thế, súng ở đâu bắn nhiều quá, dễ sợ quá.

— Súng tập đánh nhau đấy, Hiền đã ngủ chưa ?

— Không làm sao mà nhắm mắt được một tí...

— Cứ tự nhiên mà ngủ. Đừng cố gắng chi thế. Mai mốt anh đưa đi khám sức khoẻ.

Năm phút sau tôi lại hỏi :

— Anh Thế, anh ngủ rồi hã ?

— Nằm yên đi, nói mãi.

Tôi xích thêm gần Thế :

— Em chưa đọc chuyện của Guy de Maupassant, em chỉ lục mấy tờ « Điện ảnh » của anh, có đọc chuyện phim « Une vie », không hiểu rõ lắm nhưng cũng đủ lo ghê lắm Giả sử.. chà . . khó nói quá, em mà bị phụ rầy một cách đê hèn.. anh Thế... anh đừng ngoại tình hí... gắng đi làm đề sau nuôi con hế.. hy sinh cho con hí ! ...

Ngang đây tôi cảm thấy lời nói của mình như

lời trời trần, nói xong là chết, tôi sợ hãi khóc thôn thức. Thế đánh tôi một cái nhẹ:

— Thôi, thôi . . . Hiền ngủ đi cho rồi. Mới đọc qua chuyện phim mà nửa đêm còn thức chổng dậy, nếu coi phim rồi chắc Hiền sẽ gây với anh suốt ngày. Hiền lòi thối lắm. Ngủ đi, mai còn đi dạy . . . nghỉ ngơi thắc mắc mãi...

Trời chuyển sáng, tôi mới chợp mắt chút ít. Thấy tôi dậy muộn, ngủ không bao giờ đủ, Thế chắc lười. Sức khỏe của tôi không đủ với số mười tám giờ dạy mỗi tuần. Thời khóa biểu còn nhiều chỗ trống để sự mệt mỏi điền vào.

— Em mệt lắm không Hiền? Anh xin phép cho em ở nhà ngủ bồ nhé.

Tôi muốn nghỉ lắm. Mí mắt mỏi như, cứ muốn khép lại, xốn xang khi nhìn ánh nắng

— Em đi rửa mặt, nhỏ mắt cho tỉnh táo đi

Rửa mặt xong, người khỏe đôi chút, nửa ứng ở nhà, nửa ứng đến trường.

— Thôi anh Thế ạ, đừng xin phép nữa. Đến lớp bắt chúng làm bài tập.

Điêm tâm xong thì đã gần sát giờ đi dạy. Thế đang ủi lại áo. Tôi lật đặt quăng chiếc áo lót trước mặt chàng và hỏi.

— Anh Thế ủi dùm em đi, còn mấy phút nữa thôi, ủi sơ sơ mau đi, em đi sửa soạn kéo trẻ.

Mẹ chồng tôi ở dưới nhà đi lên, dùng dùng giựt

lấy cái áo nơi tay con, quăng mạnh xuống đất. Bà quay lại háy tôi một cái thật sâu.

— Sai . . . sai . . . vừa vừa. Con tao đâu phải thợ ủi

Tôi mạnh bạo cúi xuống nhặt cái áo lên ủi qua ủi về. Thế thì bao giờ chàng cũng ngậm miệng.

Tôi sửa soạn vội vã. Thế đã đem xe ra từ lâu mở cửa ngòi. Tôi bảo chàng bước xuống rước tôi lên cho có điệu. Sau lưng tôi mẹ chồng có dọi mắt theo cảm tức mấy thì cũng rứa đó. Tôi bảo Thế :

— Anh Thế, trưa nay em ăn cơm ở nhà mẹ em.

Buổi chiều, Thế đến đón tôi về. Bước vào chưa tới bàn ăn đã nghe mẹ chàng nguyên rủa lúng búng trong miệng :

— Tưởng nhà con người ta ra được một đêm...

Tôi đứng thẳng ngay lại nhìn bà, mở to cả hai con mắt. Mỗi lần giận lên, tôi đều dương to mắt lấy thế rồi mới cãi hoặc khóc sau. Tôi định nói :

— Mẹ ăn nói thô tục lắm. Mẹ thương con trai mẹ, con thương chồng. Hai bên cùng dồn tình cho một người... Mẹ có một bộ mặt tâm lý bất lương, mẹ là một hiện tượng :

Tôi không nói được vì thoáng đọc vẻ cầu an trong điệu bộ Thế. Tôi yên lặng hăm hăm bỏ đi như những lần khác.

Khi Thế yêu tôi không thấy mẹ chàng dong tay phản đối. Bà đã phá đám những mối tình trước của con.

Tôi không biết tôi là người số mấy nhưng tôi đã được hân hạnh vào chung kết đề bà lựa chọn. Dòm Thế, tôi biết rằng nếu không thừa lệnh mẹ, không bao giờ Thế lấy vợ. Nhưng mẹ chàng lại không ghét mấy đứa em gái tôi. Bà thường bảo Thế nhân chúng đến chơi dạy làm bánh làm trái và hay gửi cho chúng đồ trong vườn. Thỉnh thoảng mẹ tôi đến mời bà đi xem phim Việt nam. Tôi học lóm được ở mẹ chồng vài cách làm tốt ngoại khoa: bà trồng cây bông lài thật nhiều, thật lâu năm cho có củ, đào lấy củ mài ra lọc tình bột phơi khô làm phấn đánh mặt, vừa dưỡng da vừa mịn màng gấp mấy lần phấn nọ. Khi rửa phấn cho da thoáng khí, bà dùng bông gòn tẩm nước rồi nhúng chút dầu vaseline chùi cùng mặt, xong rửa nước lạnh. Thượng sách! Bà dặn tôi đừng tiết lộ bí quyết đó cho ai cả vì sợ da họ đẹp hơn da mình. Tôi không được bà già dạy cho làm bánh, làm trái, làm gái, làm mụ.

Ai cũng tưởng làm dâu gia đình một con là nhứt. — Vào đó mà hưởng Mẹ chồng tôi làm việc không hờ tay, không có chuyện gì dám qua mặt bà. Tôi không phải mớ tay vào đâu cả, không xuống bếp, không giặt quần áo, vẫn áy náy không yên vì phận mình là dâu. Bà thích tự tay làm lấy những món ăn ngon cho Thế. Trái cây, mứt bánh bốn mùa xếp hàng trong mấy ngăn tủ. Nhưng đó là của riêng con bà. Tôi rất trẻ con, vẫn thường ăn vụng nhưng khi chồng tôi giấu mẹ đem bánh vào phòng cho vợ là tôi khóc. Đàn ông vẫn có nhiều

cái sơ hở.

Mẹ Thế cầm ngang hạnh phúc của dâu con. Bà quá yêu con, không chịu thấy con san sẻ tình cảm cho một người đàn bà nào cả, bà ghen với dâu, người phá đám, chia hai tình mẫu tử của bà — «Vợ con là người giành con trên tay mẹ» — Trong bữa cơm, nếu chồng tôi lỡ miệng ép vợ ăn thêm hoặc gấp đồ ăn vào bát tôi là bà dằn mạnh đôi đũa xuống mâm. Ia mắng con sen vụng về khê thúi, và sau bữa cơm thế nào tôi cũng bị nói hành nói tỏi. Tôi thấy mình bị loại ra khỏi bàn ăn. Chúng tôi ngồi xa cách, không được khèo chân nhau dưới bàn. Thế luôn luôn quay mặt về hướng mẹ nói chuyện và tôi yên lặng nhai, nuốt. Hai mẹ con xoắn vó nhau, chén tạc, chén thù. Mẹ chàng gấp cho chàng miếng cá không xương, lát thịt phao câu, khổ cá nướng vàng rộm. Tôi không được mang áo cánh tay trong bữa ăn. Trước mắt mẹ chồng tốt hơn nên mặc quần đen. Hễ có bà là tôi xa Thế. Trở về phòng ngủ, Thế đặt tay lên vai tôi, tôi giận quăng tay chàng xuống. Trên xe điện mẹ Thế ngồi bên tay lái của con. Bà gia tôi trệt xuống làm đối thủ của tôi, tôi không dám dùng chữ tình địch sợ bất hiểu. Khi tôi đang ở trong vòng tay bảo vệ của Thế mà bà ho lên một cái thì phải lật đật nhảy ra thật mau. Tôi không được đi xi nê với chồng. Khi có ai mời dự đám cưới nề nang lắm mẹ Thế mới cho cho phép dâu con sóng vai đi chung ngoài đường. Bà cứ tưởng Thế thờ cúng vợ sẽ lơ mẹ,

nên giành chiếm độc quyền Thế. Những chuyện sẵn sóc âu yếm như thêu khăn tay, mặt gối cho chàng — phần tôi — bà cũng đành hanh làm lấy. Tình mẫu tử và tình luyến ái lẫn lộn nhau. Bà thương con hung dữ, bãi bỏ phần tôi, phần làm vợ. Tôi chịu đựng những cơn ghen âm ỉ của bà. Tôi chỉ được hạnh phúc tròn khi có một gánh cải lương nào ở Nam ra. Đoàn hát ở lại Huế mấy ngày đêm, bà mẹ chồng tôi vắng nhà biệt suốt mấy đêm ngày. Bà sang nhà chú thím ở lại bên thành để đi cho tiện.

Thế thường vuốt má tôi :

— Mẹ già sinh tật, em đừng để ý nghe. Có chi cứ phiền anh, anh chịu.

Tôi cười :

— Em không khổ đâu anh đâu . . . Em chỉ biết có thương anh và đang gắng học thêm cách làm sao cho anh thương lại.

Chàng chích tôi :

— Cám ơn Hiền.

Giữa tôi và mẹ chàng, tình hình luôn luôn căng thẳng. Tôi có thai cũng không cho bà biết. Ghét lắm !

Thế thì thăm bên tai tôi :

— Bữa mô có con, bà bận ẵm cháu nội, Hiền tha hồ ăn hiếp anh.

Tuy thế, mẹ chồng khát khe tôi chỉ khổ một nửa thôi. Ai cũng công nhận tâm tính của bà gia tôi không ác, không đáng ghét, chỉ the the thôi. Cái khổ là khổ vì

chồng. Năm được tóc chồng đâu phải là hơn.

Cái thai mới ba tháng, tôi bắt đầu đan áo sắm tã nệm, sợ đề khi gần ngày mệt nhọc, ngồi lâu đau lưng. Mẹ chồng cũng xúm lo đan áo len cho cháu. Bà cũng chịu khó thúc dục tôi vận động, đi bộ, cắm vói cao, bước dài. Thỉnh thoảng đi chùa cho con thừa hưởng hơi Phật. Tôi tính thăm khi sinh xong sẽ xin bà đem con đổi lấy chồng. Mẹ Thế đan từng bộ đồ len thêu hài tất. Tài nữ công của bà tôi học già đời cũng thua: nằm đan hàng giờ. Thấy tôi rục rịch đón con sớm quá, Thế đưa tay:

— Thôi . . . thôi khi nào gần sinh rồi làm, ở nhà rồi tha hồ mà làm.

Mẹ chàng cũng nói:

— Có mang mà đi đôi với chồng ngoài đường chướng mắt lắm.

Tôi thấy tủi. Chồng tôi sợ xấu lây vì cái bụng tròn to của vợ ư? dám đưa cái đẹp hình thức lên cao hơn tôi sao? Đàn ông thường phụ vợ thăm lên khi vợ mang thai. Khi mình già năm bảy đứa con bên nách nhất định Thế sẽ đâm đầu về phe những đứa con gái mới lớn. Bây giờ chàng đề lộ tầy cái ý muốn không thương những cái gì không đẹp. Thôi, thôi, tôi chỉ có mang một lần này thôi một lần lỡ đại đề dò la tâm địa của chồng.

Lúc đang đeo bông cái hình hài con trước bụng, người mẹ phải giả từ mọi sở thích làm đẹp. Trường

hợp tôi mới thắm. Cái vóc hình tí hon của tôi mà không được xỏ chân vào dày cao gót không biết sẽ ngăn đến chừng nào. Thôi, nên ở nhà. Quen đi lúm chúm trên những gót guốc. Da kao chín phân chứ phải hạ mình vì mấy đôi dày trệt lết thết của mẹ, tôi cảm thấy mất sự thăng bằng tập được từ lâu. Lúc cận ngày, bụng tôi e rùng xuống đất. Nghĩ đến chuyện cứ kéo lê thế mãi cái bọc nặng nề phía trước tôi sợ chông tôi có tư tưởng so sánh đường vòng trên ngực bụng tôi với những đường cong thiếu nữ. Mới sửa soạn cho cuộc đời làm mẹ mà tôi đã trùn rồi. Tôi rên cả ngày. Tôi bàn với bạn lúc nở nhụy sẽ xin đẻ bằng phương pháp không đau. Hấn lắc đầu :

— Không được. Không nên làm trái với thiên nhiên. Mang nặng thì đẻ đau, phải đau đón ê chề mới thương con hung. Mi cứ tưởng tượng trước rất đau rồi khi sinh tự nhiên bớt sợ. Lúc chuyển bụng, nếu mi thấy mình đau hơn một chút nữa e chết, lúc đó là lúc con ra.

Tôi hoảng hốt :

— Rứa thì chết. Thôi, thôi, tao sinh một lần nì rồi sau nuôi con nuôi thôi.

Hồi trưa, lúc Thế đặt tay lên bụng tôi, mẹ chông tôi bắt gặp, bà đặt mạnh cái thăn đang cầm trên tay xuống bàn làm tôi trăn mắt. Thẹn lắm ! Tôi kiểm thảo chồng tôi, bà gia kiểm thảo tôi. Bà đứng đón đầu hạnh phúc của tôi đứng trên quyền lợi của tôi mà

được gì? Tình thương mẹ có bao giờ nguội. Nếu có người phải lo lắng thì người đó là tôi mới phải chứ. Tình mẫu tử có khi còn trong bụng mẹ, nghĩa phu thê nở ra khi con đã biết hoang. Mẹ chồng tôi sắp có cháu nội mà không trả công cho tôi bằng một chút khoan hồng. Tôi đã im lặng để bà lấn đất rất nhiều. Tôi chỉ biết lùi. Bà thẳng tay đẩy mạnh tôi đến hàng rào thép gai. Bà xúp tôi ra khỏi Thế. Tôi tránh mẹ chồng hơn tránh lựu đạn cay. Tôi yếu đuối lắm rồi. Tôi trình bày với Thế vô số điều kiện để xin ra ở riêng vì chúng tôi như hai người ăn vụng hạnh phúc. Ở đây bà yêu con, tôi yêu chồng, hai dòng điện đó chạm nhau nhà phải cháy. Phải xin ra ở riêng, nếu không tôi sẽ làm đơn xin đòi lên Cao nguyên lấy Đê, lấy mọi . . . rồi là hết.

Thế nắm lấy tay tôi tha thiết :

— Mẹ chỉ có mình chúng ta. Mình đi mẹ ở với ai. Rồi mẹ cũng sẽ đi theo . . . Không biết sao mẹ chồng tôi lại nghe được câu chuyện ấy. Buổi tối bà xỉa xói vào mặt tôi :

— Mi muốn chia rẽ mẹ con người ta phải không? Thằng này con tao, tao muốn tròn thì tròn, tao muốn vuông thì vuông. Mi giật dây con tao, hành hạ con tao, mi trả thù tao, con hỗn láo.

Tôi run lẩy bẩy quay sang Thế, lần thứ nhất cãi lại mẹ chồng ;

— Anh Thế, anh đọc sách, đọc truyện nhiều, có

sách vở nào kể chuyện dâu hôn với bà gia hay là từ xưa tới nay ai cũng kết tội mẹ chồng hành hạ nàng dâu ?

— Thôi, thôi .. tôi thua, một mình cô tôi đã sợ, còn kéo theo cả thế hệ trẻ .. sách vở ... ngay từ lúc thằng Thế chạy quanh chạy quất tìm vợ, ngay từ lúc cúi mặt nhìn cô vào nhà làm dâu tôi đã thả tay đầu hàng rồi. Cô với tôi .. vô nghĩa. Cô cướp sống thằng Thế trên tay tôi, cô chà chân lên công trình nuôi nấng con của tôi ... Thế ... mẹ còn sống đây ... thằng mô, con mô dám rinh đồ ra đi ở riêng thách đó ... Nuôi con từ nhỏ .. lớn lên con phụ tình mẹ, phủ nhận mẹ, cưới vợ vì không còn cần mẹ nữa, hết cần mẹ ... Đây này : thời chưa cưới anh đã ca cho nàng nghe :

« Em là lẽ sống của anh, anh xin dâng sự nghiệp dưới chân em » ... Còn tôi, tôi được chi ... ? Chỉ đáng nấu cơm cho anh ăn cho vợ chồng anh ăn.

Chồng tôi mở miệng :

— Em Hiền, em vào phòng nằm nghỉ đi..

Tội bỏ xuống rồi đây. Núp trong phòng tôi vẫn còn nghe :

— Mẹ không yên tâm giao phó con cho một người đàn bà nào cả. Lúc xưa, bạn gái con, mẹ chê hết người này, người kia phá đám, không cho con lấy họ .. mẹ lắm ... con lấy ai cũng được ... con

lấy ai mẹ cũng mất con cả... Con thương mẹ có giới hạn có tuổi, mà hồn mẹ, thịt mẹ đã nhập vào con. Vợ con hành con. mẹ ngủ không được, vợ con cắn con, mẹ đau... Cha con ngày trước...

Bà giấu câu nói tôi không nghe được. Cha mẹ tôi có biết đâu đến đời làm dâu dở khóc, dở cười của con gái, biết đâu đến bệnh thương con của bà mẹ Thế! Hạnh phúc của tôi!

Tôi không than thở với cha mẹ. Con khổ kiêu này chẳng ai bắt lực hơn cha mẹ. Chẳng lẽ rút con về. Cho một đứa con gái đi như thế, cha mẹ tôi nai lưng trả hai năm chưa hết nợ. Mà đã dễ cho đi chưa.

Tôi phải thay đổi không khí, phải sửa lại chương trình sống: rút về nhà cha mẹ ruột đã. Một cảnh, hai quê, cứ một tuần sống với chồng thì một tuần về lại nhà mình. Tôi nên tặng cho bà gia một nửa con người của Thế. Phải chia hai nơi mà ở, mình phải về nhà mình để tìm thêm nét nhăn trên trán cha mẹ... Ghét tở, ghét ai họ Trần:

— Khoai lang củ bỏ củ trần.

Làm dâu xin tránh họ Trần ai ơi! Về nhà mình thì không ai bắt nạt mình cả... Chính sách im lặng đối với mẹ chồng của tôi được khen.. và bà gia tôi bị chê không còn một mảnh nhưng tôi cảm thấy mình đang đi tàu bay giấy. Bận bề sử giặc cho tôi tức thêm bà gia, xui tôi cãi lại, xui tôi nổi loạn.

. . . Thôi, đừng nói đến hạnh phúc nữa mà thêm.

Không bao giờ Thế bệnh vực tôi cả. Yên lặng, tuyệt thực, rồi cũng rứa đó. Thế không cho tôi một lối thoát, chàng chỉ rủ tôi yên lặng. Vợ là một người làm cho cuộc đời mình hết vui. Tôi bỏ đi cho mà coi. Phải đem bớt sách vở về, dọn áo quần về bên nhà một nửa, về nhà ngủ chung với mấy đứa em gái cũng đỡ lạnh. Tôi đầu hàng cả nhà chồng.

Vợ có thể thêm bớt được, chứ mẹ Trời sinh chỉ có một. Nếu tôi và mẹ Thế cùng ngồi ngó dưới sông và nếu chỉ cứu được một người chàng sẽ không ngần ngại kéo mẹ vào bờ và khi đến đất sống rồi chàng mới nhỏ xuống sông vài giọt nước mắt khóc thương người vợ xấu số; và chưa đoạn tang tôi, mẹ chàng lại lễ mễ na trầu cau đi hỏi vợ hai cho con, rồi tấn bi hại kịch gia đình lại tiếp diễn: mẹ Thế ghen với dâu mới.

Nghĩ đến ngang đây tôi cảm thấy chuyện tôi phải chết trôi thảm quá, tôi khóc ròng.

Tôi thông thả đi bộ đợi xe. Đường vắng. Khoan có xe đã đề tôi đi bộ thêm vài chặng đường. Đi xích lô hay dần lên dần xuống động đến con tôi. Tôi đi bộ nhiều quá nên thai gọn Bồng tôi đi chậm lại. Đứa con trong bụng tôi trở mình thốn mẹ nó một cái — Mai sau đá banh tài lắm đây — Tôi đưa tay lên bụng: một chỗ cộm cộm bằng nắm tay tôi — Đưa chân đá kiện đây phải không? — Trói chân lại — Đưa chân đây, sao lại rút về — Trốn đâu rồi — Ăn khê nhé! — Đá mẹ một cái rồi hối hận nằm yên — Mới đó mà đã ngủ rồi,

Tôi nghĩ : « Còn hơn một tháng nữa con mình ra đời. Con ra đời mẹ mừng sướng trước bao vui thú. Con lớn lên, mẹ sẽ dạy con văn A.B.C. và một sớm tựu trường hơi thu bát ngát, mẹ sẽ nắm tay con, dúi bước chân con đến cổng học đường; rồi đêm về, bên ánh nến lung linh, mẹ đứng sau lưng con, tay vịn thành ghế, yên lặng mỉm cười nhìn con tập viết. Ôi hiền quá ! với con, mẹ hiền quá. Với con, tôi không dùng chữ đọc đáo, tôi thì thầm những lời cò diều như bao bà mẹ đã thì thầm.

Lòng tôi se lại, thoáng tỉnh ngộ : tám tháng cưu mang, tôi đã mơ ước gì cho con, tôi đã hy vọng gì cho đời con ở tương lai, hay tôi chỉ sợ để con ra, mình đau thịt, hay là trong những ngày nắng gắt mệt mỏi tôi đã chỉ mong trút mau cái bọc nặng ấy đi ? Con sắp ra đời chỉ đề đe dọa mẹ thôi, sao ? Lúc con chưa có hình hài, tôi đã đan áo, sắm tã ; nhưng chỉ đề đón lấy một phần thể xác của tôi, còn tâm hồn con, tôi đã cho được gì ? Tôi không cho con một ơn huệ tinh thần nào cả sao ?

Tôi giật mình tưởng như nghe tiếng con tôi, đưa con còn trong thai : « Nghĩ đến con đi ! Mẹ sẽ không giận bà nội, sẽ không thắc mắc về tính nết, cử chỉ của cha nữa. Con đến đề giúp đỡ mẹ đây ! »

Thiên hạ vẫn khổ về bà gia, riêng chi mình tôi ? Và chồng tôi, anh Thế của tôi, vẫn yêu vợ và vẫn yêu những cái đẹp khác, anh Thế cũng như hầu hết mọi

người đàn ông. Xã hội vẫn có không biết bao nhiêu là cô mặc áo mỏng mỏng, bao nhiêu là gái cho thuê . . . Nếu tôi chỉ lo về những cái ấy thì biết bao giờ cho ông. Nhưng tôi đã có con. Nghĩ đến nó tôi tìm lại được sự yên ổn. Mãi đến nay tôi mới biết được cái vui làm mẹ.

Đường về nhà xa. Tôi đi bộ tay cầm quyền sách mới mua.

Nắng trời đã dịu lại. Núi Ngự bình trọc đầu tro trên Mấy cây bông dại sửa soạn đi ngủ trước hoàng hôn. Tôi bước mau vào nhà đến bàn làm việc ngồi xuống, tôi dở quyền sách mới mua tìm viết vào một trang để trắng :

trắng :

« Con đầu lòng của mẹ »

Tôi muốn viết mấy lời kỷ niệm gửi lại con tôi khi nó khôn lớn. Nhưng bao nhiêu tình cảm dạt dào tràn đến khiến tôi ngập ngừng khó viết. Tôi ngồi yên xúc động bờ ngõ, như ngừng lại trước cuộc đời mới mở ra trước mắt mình.

Tối. Trời đã thấy ngoài cửa . . .

lòng thành

T h ư a bà,

Lâu nay tôi vẫn theo dõi lời của bà trên mục «giải đáp tâm tình». Bà đã dàn xếp bao nhiêu rắc rối nội tâm. Những người nghe bà giờ đây có lẽ đã bình yên rồi. Hôm nay, tôi xin mạn phép tuần tự kể câu chuyện dài đời tôi và mong bà giúp cho đoạn kết

Vì chuyện ấy có liên quan đến những điều xảy ra trong đời tôi sau này, cho nên mặc dù như thế không được khiêm tốn tôi vẫn phải thưa ngay rằng trước đây bốn năm tôi đã từng là một ca sĩ có tên tuổi ở đô thành. Trời cho tôi giọng hát hay, cái may mắn ấy giúp tôi nuôi sống gia đình

Nhà cũng có anh, nhưng trong hoàn cảnh cần phải hy sinh này, anh tôi lại làm reo đời cho có một gia đình riêng của anh. Đàn ông lấy vợ khi nào cũng còn kịp ; nghĩ thế nên cả nhà tôi kết bè phản đối nàng dâu chưa về nhà chồng. Ai mà ưng được người chị dâu biết gần hết chuyện đời ấy, chị nói chuyện liên hồi trước mặt đàn ông. Chị quá tỉnh táo, không bao giờ để lộ cảm xúc lên mặt hay ngập ngừng im lặng trước nam phái.

Mẹ tôi bảo anh :

— Ờ hấn nhai mày.

Anh tôi nổi cộc. Anh đem cả số tiền tháng lương mới lãnh về chặt hai ra, làm mỗi lửa. Anh đành đoạn thoát ly gia đình ! Cha mẹ tôi có con trai đầu lòng mà không nhờ được. Gánh nặng trên đôi vai ngang. tôi phải hát đêm hát ngày. Ở tuổi hai mươi, con gái bây giờ vẫn còn rất trẻ, nhưng lòng tôi thì già đặng lại. Đau buồn trĩu nặng trên mí mắt. Già tự trong già ra Tôi không có nhan sắc để giúp đỡ cho tiếng hát cổ tránhhi chuyện buồn để tìm tươi non cho gương mặt.

Tôi theo học nhạc từ năm mười lăm. Trên đầu lưỡi tôi vẫn quen nháy nhót những tiếng ca rộn rã Ở chéo khăn tay. trên ngực áo mặc ở nhà, luôn luôn khắp khểnh những nét nhạc vui đời. Gia đình niu nhờ tiếng ca của tôi Tôi đem hơi ca đổi lấy tiền. Các chị em ở nhà đi ra đi vào môn guốc, ai cũng đẹp hơn tôi cả. Trồi nhất là Thanh, cốt cách chứa trong cái bằng tú tài Có người mời Thanh đóng phim. Thanh cười. Nó đang chờ ngày làm bà lớn Trong cuộc sống thiếu điều kiện vật chất nhưng vẫn trau chuốt bề ngoài dĩ nhiên chúng tôi va chạm lung tung. Lục đục cãi nhau cả ngày từ khi mặt trời mọc cho đến lúc trăng lên. Gây gổ sa đà, mê man, quên cả việc đóng cửa gương để phòng hàng xóm. Bao nhiêu tật, bao nhiêu tướng trên người đều bị xoi ra hết. Thật là nhìn ra, nhìn vào, đời ở đâu cũng đều thấy khổ. Làm con gái trong nhà này như làm tướng

cướp Thanh hét ra lửa, ngọn đèn của nó bao giờ cũng độc, hạ liền đích thủ trong nháy mắt :

— Đó đó là chị, chị Liên của tôi đó Chừng ấy tuổi rồi mà chưa có chồng. Chị tưởng cha mẹ hãnh diện vì chị lắm chắc. Không đi cho rồi, còn ở nhà báo hại mãi. Vẫn biết chị luống tuổi thì sinh ra gắt gỏng khó nết : nhưng ai dại mà làm nạn nhân cho sự khùng hoảng kia.

Phần tôi, lập đầu công trong gia đình nhưng Thanh vẫn tìm cách hạ :

— Đồ « khôn nhà dại chợ » Cái đồ ca sĩ ươn ẹo ra hát bị bọn cao bồi chửi vào mặt cũng phải vuốt mà chịu. Còn về nhà thì.. thì...

Tôi tức giận oằn người Chỉ có cách nói xấu nó với người ngoài mới trả được hận. Ra đường Thanh đẹp, tinh thần cao.

Tôi mắng lại.

— Dù có làm chi đi nữa, ta cũng hãnh diện nuôi mi một phần. Mi là cao bồi ở nhà, cao bồi vườn vì mi chửi tao ở đây còn tụi bạn mi ở dọc đường dọc chợ chửi tao trên bục ca. Cân quá.

Bao giờ gây sự với Thanh, tôi cũng được tiếp sức cả Các chị ở ngoài mỗi người « thờ » vào một câu làm Thanh hao mòn khí phách Bao giờ Thanh cũng phải đương đầu với một lực lượng Thanh cô đơn, nó phải khóc cho sự yếu thế của mình

— Ai cũng có vây cánh cả, chỉ mình là trơ trọi.

Hoàn cảnh dồn mình vào chỗ xấu. Chị Hiền, chị là tiên hiện xuống nhà này, chị hát ra vàng mã. Tôi mà đi khỏi cái nhà này khi khuất mắt cái sào huyết đàn bà là không thềm ngoái lại, không thềm lui một bước. Chị Hiền được, cho chị hơn tôi đi hiện tại bây giờ thì chị hơn đi nhưng đề còn tương lai coi ai đã hơn ai.

Bao giờ cũng khoe vốn ! Tôi mong cho Thanh đi lắm. Tôi mong cho các chị mỗi người có một « lối đi đưa đến thành La mã ».

Thưa bà, chị em cứ xáo trộn mãi nên mẹ hằng ao ước gả trộm cả bầy cho một chàng !

Thời gian làm con gái, chúng tôi sống vô trật tự với nhau ; ngoảnh đi ngoảnh lại tuổi ba mươi đã gần kề. Đêm nằm mà nóng gan, nóng phổi. Cha tôi mài miệt xem sách trọn tuổi già đề quên lo. Mẹ tôi chơi bài tứ sắc và dạy dỗ con cái. Bà la mắng con nhiều nhất là ba câu, đánh tứ sắc ù được ba ván đầu, còn thì « xiu » dài. Khi mẹ rầy chúng tôi vài tiếng không nổi, bỏ đi chỗ khác thì lòng nặng trĩu ; khi mẹ phui áo tang sông tứ sắc thì « túi rỗng không và lòng cũng rỗng không ». Trong chuyện Tàu có anh Trình Giảo Kim xáng được ba búa đầu rồi vác đại phủ co giò chạy, bà có đọc « Thuyết Đường » không ? Mẹ tôi chắc là hậu thân của tướng Tàu đó. Đánh đâu thua đấy. Mẹ muốn thả lỏng cho chúng tôi tự giác lỗi lầm. Có lẽ mẹ tôi bắt chước J. J. Rousseau mà dạy con, theo gương Trình Giảo Kim mà đánh bài,

nên cha tôi mới không giàu sang chẳng ?

Thưa bà, đó là chuyện trong nhà, còn chuyện ngoài đường nữa. Cái khổ vì nghề nghiệp mới chính là tai ách. Đi nắng về sương, ăn ngủ thất thường, tôi tự ví mình với «kiếp cò ăn đêm». Thịt xương hao mòn dần. Trời khuya tê cóng, đường phố nằm yên, chỉ còn mình ca nhi thức, lật đật về gõ cửa nhà mình, lau vội phấn son, lên giường nằm trở mình cho đến sáng. Da mặt ít có dịp trở tự nhiên, ngày đêm vẫn chà xát kem với bụi phấn lẫn lẫn dày và to ra. Hai lá phổi mỏng mảnh của tôi một ngày kia sẽ bờ rệt như đôi cánh bướm. Sau mỗi đêm đại nhạc hội, sinh lực chuyển hết ra cuống cổ, tôi phải ngậm vâm cho ngọt giọng. Người đời ác với chúng tôi lắm. Tôi còn nhớ mãi kỷ niệm hải hùng đêm đầu tiên ra mắt khán giả phòng trà. Cả một bầy thú rừng la ó, huýt còi miêng, đập phá bàn ghế ; tôi co rúm người lại, chơi với chụp lấy cổ chiếc micro tìm một chỗ vịn đỡ ; bọn ác quỷ rú lên làm sao cho mình đỡ sống đỡ chết trên bục ca. . . Để cảm ơn họ mình phải tập trung tất cả sức lực ra hát cho thật hay, uốn người thật dẻo, mỉm cười sao cho lảng.

Giọng hát độc đáo, kỹ thuật vững chắc, tôi từng thắng đi hát và gấp rút thành công. Bà có nhận thấy loài xướng ca của chúng tôi giàu lòng vị tha không ? Mặc người ta gào thét, đá đảo, mặc bọn đàn ông thô bỉ xô đuổi, người ca sĩ vẫn nhơn nhơn như không, cố đem cử chỉ đẹp nhất ra khoe, nụ cười khéo nhất ra

chịu, ra dăng hiến. Bao nhiêu «anh hoa đều phát tiết ra ngoài» bao nhiêu duyên dáng mặn mòi đều vung vãi dưới ánh đèn màu. Người đời không tốt nhưng mình cứ tốt lại. Mình cần họ, mình phải mất cho họ.

Tôi tuyên bố riêng với bạn:

— Mấy anh chàng ở xa ì đông làm tàng . . . Một khi muốn sống gần với ca sĩ thì chết . . . Các con của mẹ ời.

Tiếng hát của tôi có ngôi thứ rõ rệt. Ngoài lúc trau dồi, tập thành với một vài nhạc sư quen thân, tôi còn phải luyện giọng ca, tiếng ngân. Nghe đĩa vừa thích vừa lợi. Tôi còn một phương pháp nhà quê nữa là rút đầu hát vào lu nước nghe tiếng mình như ềnh ương kêu. Mình phải tập cách dồn ép hơi trong trong cổ họng làm sao cho lần lần nghe bớt rồ bớt xốn tai. Đừng để hở cả hai tai, mình phải bịt kín một lỗ tai lại để nghe giọng thật của mình. Phải nghe mình hát để sửa cho mình. Sự tập luyện kéo dài suốt đời ca sĩ. Tôi biết chịu thương chịu khó nên được miễn chuộng. Có người bảo tiếng hát của tôi như hiểu thấu lòng người, như an ủi; đôi khi nghe như vừa khóc vừa hát. Người đời vẫn thích mình làm nũng với họ, lắm khi thật đáng giận, đáng thù, đáng ghét: mình hát cho họ nghe mà họ còn ác với mình.

Một buổi chiều, mấy chị em tôi đang sang trọng đi làm, có hai chàng ôm nhau trên chiếc vespa phanh chậm xe lại, nói vào mặt:

— Các em của anh bữa nay đi ăn sương sớm quá .

Một chị bạn phản ứng liền :

— Quân hạ cấp, ba người . . sáu chiếc gót sắt đâm lủng mắt bây giờ

Tôi nhủ thầm :

— Mẹ rất buồn khi nghe các con nói thế

Càng ngày tôi càng « bay » nhiều ở các phòng trà. Họ tranh nhau mời tôi. Tôi « chương » với họ đủ mọi điều kiện. Vì thiếu những người như tôi cuộc đời sẽ đình công.

. . . Rồi sự lạ ở ngoài xảy vào gia đình chúng tôi. Một người mê giọng hát của tôi và mê luôn cả tôi, đêm đêm trực ở phòng trà nhưng không bao giờ thấy tận mặt thật của tôi cả. Người ta đánh tiếng muốn nói chuyện với tôi để tìm hiểu. Đó là cả một sự huy hoàng và rực rỡ : Tiến sĩ vật lý. Xôn xao quá ! nhưng khi cái xôn xao đã lắng xuống một nửa tôi mới bình tĩnh lại để nghe kể rằng ông nghề vật lý tuổi đã giáp ngũ tuần, tóc mây đã bị thời gian cướp mất một khoanh trên đầu.

Ông đề nghị đến nhà gặp tôi cho biết. Cả mấy chị em cùng đợi

Cha mẹ tôi bàn ra bàn vào rất nhiều. Mẹ cứ hỏi đi hỏi lại đến mười lần tôi có bằng lòng không làm Thanh phải bực :

— Đề còn ngắm dung nhan ông ta đã chứ !

Mẹ tôi chắc lưỡi :

— Lấy chồng già như hủn bây giờ thì sướng

nhưng về sau phải nuôi con mệt. Đợi đến chừng ấy tuổi mới lấy vợ . . . vài năm nữa về hưu trút hết bồn phận cho vợ. Mình nên nghĩ đến sau này một chút . . . cha già con mọn..

Chị Liên cãi lại :

— Ở Mỹ ở Pháp người ta lấy toàn chồng già. Hơn hai ba giáp là chuyện thường. Càng so le càng độc đáo. Tình càng già càng bảo đảm...

Mẹ tôi cười :

— Cơ chi hần hỏi con Hoài thì gả liền, cho thêm con Liên nữa, gả một biểu một.

Thanh cười lộ cả hai hàm răng đều như bắp tươi. Cái lúm đồng tiền thêm duyên trên má bên phải rất sâu. Vẻ đẹp phong phú, khi thôi cười đồng tiền vẫn còn. Nó nói với tôi :

— Bất luận già trẻ lớn bé, ai đáng phục thì lấy. Bọn con trai cùng trang lứa với mình chỉ là một bọn con nít ở trong nắm tay mình, muốn nắm lại lúc nào cũng được cả. Tội mình ví như mấy chiếc đồ. Đàn ông là những cái neo, neo đồ lại, níu đồ cho cứng đề phòng sóng gió, mà neo thì phải lựa thứ tốt, bằng sắt hảo hạng, sắt tra...

Diệu, người chị kế hơn tôi một tuổi, đẹp thua Thanh một ít, hất Thanh ra đề khuyên tôi :

— Con Hiền có sự nghiệp, thiên hạ đều biết. Mi muốn lấy ai cũng có sẵn. Người tầm thường như tao mới đáng lo . . . giá trị cứ đánh vào ông chồng . . .

Mi cần chi mà phải ham . . . Chẳng thà cha mẹ ép rồi mình mới đau khổ mà lấy.

Diệu thích dạy học, tin ở mình. Chị biết mình đẹp, biết món này, món kia, nên biết giá trị của mình từ mọi góc cạnh. Chị nói, rất nhiều lần, cho tôi biết ý nghĩ của chị :

— Ai mà lấy tao sau này sướng lắm nghe.

Một bữa chị nhờ thằng em con dì chở Solex đến trường. Đưa em vùng vằng, Diệu cười với nó :

— Thằng này không biết hân hạnh chi cả. Bao nhiêu người sẽ mời tao lên ô tô của họ. Chừ mi chở tao một bữa đỡ đã...

Chuyện gì mà vào nhà tôi cũng có thể được bàn bạc suốt năm canh. Tôi muốn ngủ quá rồi, chị Diệu vẫn còn hăng :

— Đàn ông bây giờ bần lắm. Họ chỉ cười ai có nghề nghiệp trong tay. Con Hiền lương to hơn tổng thống . . . Nhưng . . . người đàn bà Tây phương có can đảm lấy chồng già vì bên họ có đạo luật ly dị. Chịu lấy ông lão lúc ấy là nghĩ dài sau này còn làm lại, còn tái bản nhiều lần nữa. Mình mà muốn thay chồng thì chỉ có việc trù cho chồng chết hoặc thuốc...

Thưa bà, chuyện lấy chồng, dù là lấy ông già đi nữa cũng đáng làm mình xao động chứ. Tôi chuẩn bị chờ đón, gọt rửa những câu sắp nói cho trơn láng. Tôi hoang mang không biết ông ta đến thăm vào ngày giờ nào. Và . . . mẹ cha đã cố tình làm cho tôi

vắng nhà lúc người ấy xuất hiện. Thanh bưng khay nước ra mời khách và Thanh đã làm cho người ta quên rằng người ta đến đây là vì tôi. Qua phút ban sơ mẹ và các chị đều hiểu rằng tôi đã bị loại tuy chưa vào bán kết. Những lần mấy chị em rút vào trong nhường chỗ cho Thanh tiếp chuyện với nhân vật mới của gia đình, chúng tôi nhìn ra đôi lứa ấy mà thấy cả một sự sắp xếp lộn xộn.

Tôi trêu Thanh :

— Con Thanh tiếp chuyện mệt lắm nghe. Khi không muốn cười hẳn cũng phải bặm miệng cho cái lúm đồng tiền lõm vào. Lỡ quên thì đêm nằm ân hận mãi

SAU ngày Thanh lên xe hơi về nhà chồng thì chị Hoài được làm việc với Mỹ Diệu đi dạy học. Hai phòng trà nữa mời tôi ký giao kèo. Tiền vào nhà tôi cứ như lá mít rụng. Không khí gia đình bây giờ thở ra thở vào thấy khoan khoái lắm. Ngoài số đồ dùng và đồ trang sức thời đại, chúng tôi mỗi người trung bình có hai áo lụa mỡ gà để đi dưới nắng Sài Gòn. (Thi nhân bắt buộc mỗi người con gái đều phải may áo lụa phải không bà?)

Tôi cần hát cũng như tôi cần thở. Tiếng hát của ội bây giờ yên một chỗ nhưng tên tuổi tôi nổi đồn dập.

Cái khó là tạo được thanh thế ban đầu. Tiếng tăm tôi cứ nhẹ nhàng đi lên như bong bóng khinh khí. Đúng là thời kỳ tôi làm mưa làm gió. Tôi than với các anh nhà báo là không ai chia chia xẻ sẻ thân phận tôi ra nhiều miếng nhỏ để hát được nhiều nơi.

Danh vọng đón rước tình yêu. Một trung úy quân y, Chinh, đi hỏi tôi giữa gian nhà chật ních bà con bên ngoại. Chinh đến với tôi hoàn toàn lạ hoắc. Và tôi yêu người đàn ông lạ ấy giữa đám đàn ông quen. Các chàng nghệ sĩ tính sai. Ai cũng tưởng đời làm nhạc phải cột liền với đời ca nữ để « anh đặt lời ca cho nàng đem bán ». Tôi gieo cầu vào địa hạt cao tức là đánh lạc thành kiến của họ.

Chinh cao, to oai, đúng với quan miệm về đàn ông của phụ nữ. Cái bằng cấp của chàng thì cây cối súc vật đều thích. Tôi đã đủ mọi chiều ao ước. Trời đất cùng nhau hân hoan !

Các chị phê bình kín Chinh như thế này :

Người cẩn thận, kỹ lưỡng quá . . . hi ! Chắc là khi cất tiền anh chàng vượt xếp tờ bạc trắng lắm, trắng lắm ờ ờ anh chàng đút bàn ủi điện ủi cho láng, cho phẳng phiu, cầm lên hôn một cái rồi cho vào hòm.

Cái gì ở đầu lưỡi các bà ấy xuất ra cũng trần ai cả !

Tôi nguyện với tình yêu, lúc quay lưng xô ngã cuộc đời con gái tôi sẽ từ bỏ tất cả, xa sân khấu lui khỏi địa vị một ngôi sao để làm một người tầm thường. Tôi sẽ già từ sự nghiệp đang lên, hy sinh cả danh vọng

đề trọn nghĩa làm vợ. Một người đàn bà không thể vừa giỏi bên ngoài vừa giỏi bên trong được. Vì chàng tôi phải ly thân với nghệ thuật. Tên tuổi của tôi phải chết cho lòng thành quẩn quýt bên chàng. Tôi không tự hào mình có ý nghĩ to đáng tuyên bố. Bất cứ nữ nghệ sĩ nào gặp được tình yêu chân thành cũng đều làm thế cả. Đó là ơn huệ tối cao cho đàn ông ở thế gian. Ngoài ra chồng tôi giàu và danh giá, tôi cần chi phải đi làm. Chàng nuôi mười vợ cũng còn dư dả.

Nhưng thưa bà, tôi đã làm vợ chàng trước khi hy sinh. Buổi sáng hôm ấy tôi đến thăm Chinh ở phòng trực. Kinh nghiệm còn sơ suất, đi thăm người yêu mà tôi đánh phấn nọ và mang áo dài nội hóa. Bản tính hiền khiến mình quên cả. Thứ phấn nọ bằng thạch cao nhồi với bột gạo. Chinh chỉ cúi xuống hôn hai lần là bay cả màu trắng.

Hàng nội hóa, chuyên môn sống lại khi bàn ủi nguội, chỉ một tay âu yếm của chàng cũng đủ vò nhăn nếp. Hàng mình còn một cái bậy nữa là mau rũ, sợi xạc lông ra lẫn, làm mình lạc quan cứ tưởng bụng nhỏ lại. Tôi thầm nghĩ đời tư mình không có chi đề phải xin lỗi người yêu cả. Có bao giờ tôi chương hình mình lên mặt báo hay bìa nhạc; lạnh lùng với ký giả, lập nghiêm với nam nghệ sĩ, không bao giờ «em, em» với các «chú» bạn. Ngôn ngữ vẫn còn tân. Một bài báo chê đáng đi của tôi cực khổ. Đòi vai ngang gánh vác nhiều. Chiếc lưng dài muốn trườn tới trước như đề giảm bớt chiều đi lên của bộ ngực.

Niềm vui trong đôi mắt Chinh đón tiếp tôi ở phòng trực. Chàng kéo tôi ngồi bên ghế nhựa. Toàn thân tôi xao xuyến dễ chịu. Chiếc đùi hằn lên trong ống quần satin sát vào lẫn vải lính kaki. Bàn làm việc của Chinh nhiều sách chữ Pháp. Dưới mặt kính bàn có ba chữ: dur, pur, sur. Lần đầu đèn chơi tôi đã chú ý. Đó cũng là một phần nội dung, tâm hồn của chàng.

Tôi mở sắc lấy nho đút cho chàng. Chinh vừa nhai vừa ngậm những cọng tóc mai trên trán tôi. Chung quanh yên lặng, sờ sách, giấy tờ ngăn nắp. Trong phòng trực có vẻ thân mật ấm cúng như phòng làm việc của người chồng trong nhà. Chinh nói chuyện rất ít và có duyên. Tôi nhìn xuống vạt áo dài và hỏi:

— Anh Chinh, nếu cái dĩ vãng của em hắc ám, nếu có người dèm với anh rằng ngày xưa em phải gánh nước, thì anh có tin không? Anh có đi cưới em chẳng?

Chinh vòng tay qua sau lưng tôi:

— Nếu ngày trước em đi gánh nước thì ngày nay anh có người vợ biết được môn gánh nước... À Thanh đã có tin vui chưa?

— Mới nghi ngờ.

Tôi tháo cái khuy bấm cuối cùng của áo dài ra tránh đường xếp nơi bụng mỗi khi ngồi lâu và ngã người ra đằng sau. Chinh nói đột ngột:

— Em đẹp hơn Thanh, chị Diệu, đẹp nhất nhà.

— Vì mắt anh chỉ thấy em nên không quen nhìn những cái khác dù đẹp.

Chinh nhìn tôi, nhìn phủ cả người. Cái khuy áo dài bỏ ngõ. Thớ hàng lót valisère mềm mại như da thịt con gái. Bàn tay Chinh lần lần đi dạo trên người tôi. Tôi cảm biết những cái rùng mình của da thịt, hất tay chàng ra thì bị níu đứng lên. Hơi thở đồ dồn lên mặt. Bốn cái môi dán vào nhau liên hoan rất dài. Tôi có cảm tưởng thân thể vạm vỡ của chàng đồ trên người tôi. Những khớp xương và gân yếu đi rã rời. Trời đất loạng choạng trước mắt. Tinh thần, ý chí không còn nữa. Nước mắt và mồ hôi ướt mặt. Gia đình tôi không ai hay biết tôi mắc nạn ở đây cả. Tất cả chỉ có hai người, chuyện gì mà chẳng xảy ra. Chinh đi khóa cửa lớn, cửa nhỏ và khóa luôn thân thể tôi lại. Thôi đủ hiểu rồi. .

Tại nạn bao giờ cũng kết thúc bằng tiếng khóc tỉ tê của đàn bà. Vết đau đầu tiên có bao giờ lành được. Tôi khóc vì cái quyền làm được mọi sự của đàn ông. Từ đây nhất định đời mình phải dán vào đời chàng. Cuộc sống đã ngã ngũ. Mình vừa ký giao kèo chịu thua.

Những thời gian sau tôi không đến với chàng ở phòng trực. Chúng tôi đi chơi nhiều nơi. Chuyện khó đầu tiên chàng đã qua được rồi đưa đầy thói quen cho những lần sau.

Chinh giới thiệu tôi với những người bạn mới. Chàng hướng dẫn tôi vào hát trong quân đội. Tôi ngạc nhiên lắm :

— Anh Chinh, em sắp lấy chồng còn bày thêm hát

xương gì nữa . . . phải lo giải nghệ lần chứ . . . Anh đừng chiu em không đúng chỗ. Vì con sau này, vì anh bây giờ, em phải từ bỏ tất cả nghệ thuật. Em không thềm đi hát nữa đâu.

Hiền vẫn hát khỏe lắm mà.

Tôi cười :

— Nhưng có chồng thì phải biết coi sóc cửa ngõ chờ chồng đi làm việc về,

— Em không thông minh một tí nào cả. Yêu em, anh đâu phải ngồi nhìn em, anh phải cảm thông hướng đi của em, anh phải hãnh diện lắng nghe tài nghệ của em tung hoành. Nếu anh nhốt em lại. Nghệ thuật sẽ lên án anh. Anh không có can đảm cướp em trên tay nghệ thuật. Anh không xứng đáng làm em phải hy sinh cuộc đời đầy hào quang của em. Anh không có quyền chặn đứng danh vọng của em. Bồn phận của anh là phải thúc đẩy, khuyến khích em : Anh tôn thờ em để em tôn thờ nghệ thuật.

Những lời sốt sắng ấy như dán đôi môi của tôi vào nhau. Lặng đi một lát tôi mới nói được :

— Nhưng từ khi gặp anh, nghệ thuật, người yêu cũ của em, đã tự thấy bất lực, thấy thua sức hấn, nên tự rút lui. Em nhất định ngã trên tay anh . . . Anh đã thắng trận huy hoàng.

— Ờn em to quá, anh không dám nhận . . . Em phải suy tính cho song phẳng đề sau này khỏi phải ân hận

Tôi bỗng bật cười quệt má chàng :

— Nói nghe tuyệt lắm nhưng sau đùng có ghen nghe ông anh.

Một đêm đang ca hát, bỗng dưng tôi thấy buồn nôn. Gắn đây thân thể có phần hư sự Vòng eo và dưới eo cằn ra Công việc máy bộ máy trong thân thể bắt đầu sai chạy lung củng như thể phải chứa thêm một mầm sống nữa. Tôi nghi mình đã « bị » rồi, khi bác sĩ Chinh dò lại thì quả đúng. Chàng cưới tôi với một bào thai còn non như trứng.

T hưa bà, đám cưới xong, đêm ngày tôi vẫn tiếp tục ca hát. Chinh thúc đẩy tôi siêng năng đến phòng trà, Chàng không thuộc hạng đàn ông muốn đóng cửa giữ hạnh phúc ở nhà. Tôi không còn xem việc lấy chồng là một cách tu nữa. Lấy chồng cũng như tiếp tục làm con gái, ca hát liên hồi như lúc xưa. Cha mẹ lố, mình còn một nhòai người vì đã có một gia đình với một ông chồng Nghệ thuật và chồng làm tôi tiêu hao sinh lực.

Tôi xin nhắc lại với bà. bất cứ một nàng ca sĩ nào lúc sắp vu qui cũng phải chịu cho nhà báo ít nhất một lần phỏng vấn, đại đề : Lấy chồng rồi cô có thôi hát không ? — và muôn câu trả lời như đúc kết vào một : — Đợi xem tình yêu của chồng ra sao rồi sẽ xét sau.

Chinh từ chối sự hy sinh cuối cùng ấy. Chàng chỉ nhận xương thịt của tôi còn nghiệp dĩ cầm ca nhường cho nghệ thuật. Chinh muốn gửi tôi cho tất cả thiên hạ, chàng không muốn có riêng, có độc quyền một người vợ. Tôi không hoàn toàn thuộc về một người. Tình yêu chung chạ thế này làm tủi mặt cả vợ lẫn chồng. Tôi không chịu nổi. Một cách gián tiếp, chàng buộc tôi phải đi hát cho cả thiên hạ nghe. Tôi cảm thấy rõ ràng mình bị cưỡng bách yêu nghệ thuật. Chàng thật độc tài vô lý. Tôi suy nghĩ nhiều đêm và cảm thấy đau khổ như thể mình bị ép duyên. Đã ghét thì không thể sống với nghệ thuật được. Mình đâu phải là vật giải trí lành mạnh. Đi hát mà cũng bị ép buộc như lúc còn bé phải xách cặp đi học. Các bạn ca nhi vẫn tôn tôi lên ngôi hoàng hậu vì chồng tôi biết trọng tự do của vợ. Khi mình đã ớn nghệ thuật mà còn xông xáo vào các phòng trà ca hát nữa là tự đẩy dọa mình. Thật là hỗn hào. Đứng trên bục ca nhìn xuống đám thực khách nhồm nhoàn vừa ăn vừa thưởng thức, được nghe những câu đe dọa, những lời nhục mạ thô bỉ, tôi căm thù tất cả, đàn ông và chồng. Ánh đèn thay đổi màu sắc luôn luôn trên da mặt khiến mình cảm thấy vẻ giả dối nhân tạo của mình; lòng oán giận vu vơ, và cái thai đang mọc tứ chi ở bụng dưới mỗi lúc cứ thúc nhẹ dạ dày tổng những chất chua lên cổ khiến tôi vừa ca vừa lợm giọng.

Hát mà không cần biết đến nghệ thuật, dừng dừng lạ hoắc không một chút rung cảm. Tôi trực giác cái đà

Chàng đem tiền gởi hết ở ngân hàng. Chúng tôi có dư bạc nên yêu nhau không phải cần tiền nhìn nhau mà cùng nhìn về nhà băng. Chỉ nhìn theo hướng ấy chúng tôi mới cảm thông nhau. Nhưng chính hướng đi ấy đã giết chết lần mòn tâm trạng và sự nghiệp của tôi. Một thời gian không lâu nữa tôi sẽ bị chết chìm trong lãng quên và trong sự ruồng bỏ của thính giả. Tôi tiên đoán sẽ nhìn tận mặt ngày tàn của mình nên muốn « rụng » trước cho rồi.

Bụng còn sát, bốn đường nhíp trên áo dài chưa nao núng, tôi còn phải lăn lộn với nghề thuật. Cha mẹ và các chị giận lây tôi về chuyện không vâng lời chồng.

Chàng đem tiền gởi hết ở ngân hàng. Chúng tôi có dư bạc nên yêu nhau không phải cần tiền nhìn nhau mà cùng nhìn về nhà băng. Chỉ nhìn theo hướng ấy chúng tôi mới cảm thông nhau. Nhưng chính hướng đi ấy đã giết chết lần mòn tâm trạng và sự nghiệp của tôi. Một thời gian không lâu nữa tôi sẽ bị chết chìm trong lãng quên và trong sự ruồng bỏ của thính giả. Tôi tiên đoán sẽ nhìn tận mặt ngày tàn của mình nên muốn « rụng » trước cho rồi.

Bụng còn sát, bốn đường nhíp trên áo dài chưa nao núng, tôi còn phải lăn lộn với nghề thuật. Cha mẹ và các chị giận lây tôi về chuyện không vâng lời chồng.

chịu ở nhà. Ai cũng tỏ thiện ý giúp đỡ Chinh, dành nhau khuyên răn tôi. Thanh tự lấy mình làm gương để trách :

— Không biết đến bao giờ chị mới hết hát. Chị không biết thương cho thân chị. Chị cũng là người, sao chị cứ tự hành hạ, cứ hạ mình cho thiên hạ giải trí. Đúng là đem bán linh hồn cho người ta chơi, người ta thưởng thức. Ngày nào cũng cứ bêu mặt trước công chúng, quá nhẹ thề. Em thì em ở nhà hãnh diện với địa vị của chồng em. Còn chị đau khổ cho đàn ông hơn là chỉ nắm được thẻ xác của vợ còn tâm hồn thì «muôn sự của chung». Chị là người của ngoài đường. Ai muốn thương chị cũng được, ai muốn nói hồn cũng được. Chị coi em, lúc xưa em định học đến cùng. Lấy anh Thân rồi em cũng còn đi học nhưng một hôm em nghĩ lại mình còn đi học là chưa thương chồng lắm. tội cho chồng, chẳng thà đi làm để giúp đỡ thêm. .

— Nhưng ca hát cũng là một nghề.

— Nghề chị không đứng đắn, không có tôn ti trật tự chi cả, nghề ăn sương tinh thần. Nếu chị đi dạy học hay làm thư ký thì có ai phàn nàn. Chị nghĩ coi anh Chinh cao thượng, hiền lành. Sao chị không cho chuyện lấy chồng rồi là hết. chồng là tất cả .. còn có chi hơn đề mình mơ ước. Đi hát bị tai tiếng suốt đời...

Dù muốn dù không, khi bụng đã lồm cồm tôi cũng phải ở nhà. Nghỉ hát khỏe người như ngày nào cũng

uống thuốc bồ. Da thịt đã đâm chồi ở những chỗ khuyết trên thân thể.

Trên bàn làm việc của Chinh vẫn hàng chữ dư, pur, sur. Chàng có đến ba đức tính chính, không kể những cái phụ từng khác trong khi tôi chỉ có lòng thành yêu chồng. Trong thời kỳ dự bị sinh đẻ, tôi rất sợ phải ngửa tay xin tiền chàng. Tiền chặn ngân hàng giữ hộ, còn tiền lẻ tiền riêng đã cạn từ lâu. Vì tự ái, vì e ấp tôi chỉ sắm cho thai nhi những cái mình có thể. Quà biếu cũng tạm đủ dùng. Con tôi chưa ăn nhờ chi của cha nó cả.

Đến ngày con tôi phá vỡ lòng mẹ đẻ ra ngoài, Chinh đi công tác trạm xa. Mẹ các chị em và anh rề dui tôi vào quân y viện. Mỗi người nịnh một câu cho tôi quên đau nhưng tôi chỉ cần một người, cần hai vòng tay ân ái để lấp khỏa những đau đớn tày trời do đứa con đang làm dữ bên trong. Giờ phút ra đời của thai nhi là một cuộc động đất trong lòng mẹ. Tôi cần một chỗ vai thân yêu để cần, để cào, trả thù những giờ phút sung sướng. Mắt tôi mờ lệ và mồ hôi. Mẹ đưa cho ngậm một lát sâm, tôi cắn cả tay mẹ. Đứa con đang xé rách bào thai, đang xô ngã chỗ cư mang nó để mau ra đời. Nghĩ đến lúc Chinh tìm tôi, tìm đến cái khó nói nhất của thể nhân, tôi nghiêng rặng bóp chặt cánh tay anh rề và nguyên rủa :

— Đồ chó...

Mẹ tôi lau mồ hôi cho tôi và cạn :

— Xấu con.. gắng chịu một chút.

Qua một đêm lộng hành, sáng hôm sau thằng bé mới ra đời. Tiếng khóc lọt lòng của con là bản hùng ca đầu tiên đời làm mẹ của tôi. Tôi mỉm cười, khi anh rề vào thăm tôi khoe

— Đề em chọc cho nó khóc, giọng tenor khá lắm.

Chinh chưa về chào đón con. Tôi muốn kể với chàng nỗi đau đón chịu đựng đêm qua.

Anh rề đánh điện tín ra Huế cho mẹ chồng tôi Mẹ Chinh vào đến nơi mà chàng vẫn chưa xong công tác. Bà đến thăm dâu với một người bạn già. Mẹ Chinh còn rất trẻ. Nét nhan sắc vẫn còn giữ ở khuôn mặt, sống mũi, đường viền môi. Bà trang điểm quý phái và người bà nếu tái giá cũng còn có người yêu được. Vuốt ve thằng cháu dính tôn xong, bà quay sang bà bạn:

— Chị coi dâu tôi ngoan chưa. Đám cưới vừa xong, thiệt hút chưa tàn điệu thuốc Cầm lệ đã để rồi.

Bà kia tiếp liền :

— Thế là chị phúc hơn người ta chứ sao.

Thử xong hai câu nói trên, qua mười lăm phút tôi mới biết trong người thiếu máu sản hậu.

Mẹ Chinh ra Huế liền Hơn một tháng sau thì chết vì đứt mạch máu cổ. Đúng là có phúc, vì tôi không sinh sớm thì bà đâu thấy mặt cháu nội.

Cháu bé quấy lắm. Cháu lộn ngày với đêm Từ mười giờ tối trở đi cháu thức dậy rầy rà cho

đến sáng. Ban ngày thì nhắm tít hai mắt lại; ai đến thăm cũng nhắm lúc ngủ. Cháu là thằng Viêm. Viêm được hai tháng thì thôi khóc đêm. Cặp mắt bây giờ nhiều lúc biết nhìn theo một chiều hướng. Thỉnh thoảng cháu đưa bàn tay bé tí xiu của mình lên ngậm mãi không biết chán. Viêm không phá nữa, tôi phải lồm cồm trở dậy đi hát Áo dài phải may lại vì thân thể nở to ra. Những đường cong lún vào thịt.

Thưa bà, đưa con ra đời làm tôi sạch cả vốn liếng. Giọng hát vàng son tắt đi nghẹn ngào Âm thanh của ngày xưa đã vỡ rồi, khí giới không còn nữa. Bà thử tưởng tượng một danh ca bỗng dưng mất giọng, gái giang hồ mất nhan sắc... cuộc đời cũng bệ rạc như nhau. Tôi chết sớm quá.

Bây giờ tôi hát tạm được như những giọng ca sản xuất từ đất Huế. Nhờ uy thế cũ của một thời ngang dọc tôi chỉ hành nghề ở một phòng trà nhỏ với số lương ít ỏi. Quá khứ bị tổn thương nặng quá. Tôi lấy biệt hiệu khác. Người ta còn nhắc nhở đến tôi một thời gian tỉ như khi một vì sao rụng đi ánh sáng còn xuống trần gian vài năm mới tắt.

Tôi cần tiền ghê gớm, cũng như lâu nay vẫn đòi tự lập.

Chinh thì đi công tác cả đời. Chúng tôi sống hòa bình nhưng không có ánh sáng hạnh phúc. Mỗi người nghĩ mỗi ngả.

Thằng Viêm được một năm rưỡi thì Chinh đi Pháp

tu nghiệp. Mẹ con tôi sống lạnh lẽo với người con gái giúp việc. Ngày tiền chân Chinh đi xa có mấy chị em và một người bạn gái của gia đình, Sương. Sương, bạn của Thanh, thân với chúng tôi như ruột thịt.

Tôi quên nhắc đến Viêm. Đầu tóc, da thịt của cháu thơm mùi con nít một cách dễ thương lạ. Cháu tròn và nục như thằng bé quảng cáo sữa *Guigoz*. Bà mà thấy là thương liền. Chỉ tội là nước da hơi xấu, chắc là sán. Trẻ con vẫn thường bị sán hành. Con ở hay bông Viêm ra nắng. Một buổi, tôi đi trình diễn về thì Viêm nhác chơi nóng nóng đây, tôi hoảng hốt bông con thức suốt đêm. Sáng tôi vội vàng viết thư cho Chinh kể nỗi lo lắng. Hơn một tháng sau mới có thư ở Pháp về. Đại ý bức thư: Con đau là chuyện nhỏ nhất. Đàn bà lo chuyện ấy không nổi sao mà còn quấy rầy, không cho chồng yên tâm tu học phương xa.

Quả thật tôi chưa đủ điều kiện làm đàn bà. Nếu đủ sao còn bị chồng khinh. Tôi đốt bức thư, giấu cảnh bạc phước với chính mình.

Vái trời trả cho tôi vốn liếng ngày xưa, cho tôi tìm lại phong độ cũ. Tất cả không còn nữa nên hạnh phúc mới thẳng cánh bay. Tôi muốn đoạt lại thanh sắc nguyên vẹn ban đầu và sẽ cố gắng trau dồi sự nghiệp để đứng trên địa vị cao ngất của mình nhìn xuống và đề ngửa mặt mỉm cười hào quang danh vọng. Chỉ có cách ấy mới trả thù được. Phải rực rỡ như một tinh

tú, phải cao hơn chồng, phải có sau lưng hàng ngàn kẻ ái mộ.

Hiện tại héo hắt quá.

Bụng cứ Viêm tích được nhiều sản lãi rồi. Tôi hỏi mua chai thuốc tẩy ruột. Viêm phải ăn ngọt đến ba ngày. Ngày thứ nhất tôi cho nó uống làm bốn lần cách nhau một buổi cháo đặc với đường phôi. Hai ngày sau, vì bận tập dượt theo chương trình đại nhạc hội, tôi giao chai thuốc cho người ở, dặn đi dặn lại mấy lần phải coi đồng hồ, cách hai giờ cho em ăn cháo uống thuốc. Đứa con gái ham trai, rót ụp cho con người ta uống cả một lần. Mấy trăm con sản lãi trong bụng thằng bé say thuốc quấy phá ruột gan*đề ra ngoài một lúc. Từng nùi, từng nùi sản đũa chui ra hậu môn. Chúng bò ngo ngoáy chọc thủng dạ dày. Chúng thoát bằng mọi ngả, trồi lên miệng, bò ra lỗ mũi, chui lên cửa hai mắt, bóp nghẹt con tôi tím bầm cả người. Ngồi trên taxi đến nhà thương tôi gào khóc, tôi móc dun lãi trong cổ họng. Viêm ghé miệng hút những con sản trong mũi. Sản ra bít lối làm con tôi tắc thở dọc đường. Tôi chết giả trên nệm xe. Thừa bà, đau chi mà chết cho cam

Tôi viết thư cầu cứu Chinh che chở tinh thần, van xin tình thương để dẫn nỗi khủng hoảng.

Chinh trách tôi bất cần, thiếu ý thức bồn phận. Chàng đau đớn không muốn về nước. Chàng sợ hậu quả tai hại đã cưới vợ nghề sĩ

Nhưng rồi Chinh cũng trở về. Và chúng tôi sẽ

sống hai người hai nôi có đơn cho hết kiếp vợ chồng trong căn nhà rộng thênh. Ngày giờ kế tiếp nhau buồn buồn. Căn nhà thiếu hạnh phúc yên lặng như bệnh viện, thỉnh thoảng mới vang tiếng cười của Sương. Từ khi Viêm chết Sương hay đến ăn cơm với chúng tôi.

Tôi cần Sương đến nhà chơi. Có Sương, Chinh ít lắm lý. Sương tuyên bố « Chỗ nào có Sương mọi người không được buồn ». Sương bắt ai cũng phải cười theo nàng. Nhưng Sương sống cầu thả bất cần như thề mình không phải là con gái, học hành phát phơ cho có lệ. Tâm hồn chai lại, hết mơ ước, không còn muốn nói xấu ai nữa nhưng tôi vẫn nhột nhột trước tính táo bạo của Sương. Ngày hiệp kỵ gia đình, trước tinh thần nghi lễ và bao nhiêu nhân vật cũ, Sương cứ đi theo trêu cha tôi, ông cụ lúc này thường hay đeo kính đen trong nhà, thứ kính mặt rất nhỏ như hình con mắt :

— Bác đeo gương nhỏ tí ti hấp dẫn quá trông như cháu mặt đồ tám deux pièces.

Lúc này Chinh không còn yên lặng trong cách đối xử nữa. Chàng có những câu nói xé đầu óc :

— Hiền phá hư cuộc đời của tôi, phá lở toang cả. Lột tước giọng ca ra khỏi con người thì còn lại chi? Hiền chỉ còn là một cái xác phàm, thua hết, thua hết cả mọi người. Con người của Hiền có chi, nuôi một đứa con cũng đề cho chết .. Vợ tôi chỉ là một cái xác phàm.

Tôi nói rõ cho chàng biết :

— Anh không cần nói tôi cũng hiểu từ lâu. Thái

độ của anh, cách đối đãi của anh đối với tôi từ trước đến giờ đã giảng nghĩa quá nhiều rồi. Khi cưới tôi, anh chưa cân nhắc kỹ lắm. Cái vốn liếng của tôi làm sao bền vững, làm sao dai cho bằng những cái chỉ số lương cao cả của những người vừa học giỏi, vừa đẹp vừa con nhà, sắp hàng lấy chồng la liệt trong xã hội. Tôi biết, anh lấy tôi không phải vì thanh, vì sắc, vì chi tiết khác của con người nghệ sĩ. Bọn xướng ca vô loài chúng tôi có bao giờ giữ tiền đậu, làm ra dễ, mất dễ. Cái tài trời cho của tôi cũng mong manh như bột xà phòng, một thời thôi, sống đó, chết đó. Khi đã tuột dốc thì lăn ừ, tuột thẳng, tuột một mạch. Tôi bây giờ hiện nguyên hình tầm thường rẻ mạt, hết thời. Tâm hồn của tôi, nếu có, thì cũng bị đe dọa quá rồi, con chết, sự nghiệp tan tành. Anh Chính ạ, chính lúc này, lúc cái tinh thần yếu đuối của tôi cần được nâng đỡ, mong trợn xoa dịu, lúc này tôi cần tình thương gia đình, cần anh, bầu vú anh, khao khát tình thương của anh, nhưng lại chính là lúc tôi phải chịu tội, phải trả, chịu trách nhiệm về những cái tội đã đề mất đó. Và anh, từ lâu, anh vẫn thi hành bản án trừng phạt đó. Tôi làm hư đời anh, tôi đâu cố ý.

Tôi nói một hơi dài, nước mắt trào lên nghệt mũi.

— Nếu tôi không lo đi làm tiền, nếu tôi được yên thân ở nhà như bao nhiêu người vợ khác thì Viêm đâu có chết oan . . . Từ khi lấy anh lúc còn thời, còn giọng, tôi đã bất mãn về việc đi hát, tôi cảm thấy như

bị ép buộc phải hiến dâng khoái lạc tinh thần cho thiên hạ.

Chinh nghe nói cũng buồn lắm. Tôi mất ngủ mấy đêm liền cứng hai mí mắt. Sương đến ăn cơm tối và đòi ngủ lại. Hắn đeo chuỗi hạt lòng dòng gấn đến bụng như ca sĩ. Sương lục tung những đồ trang điểm. Áo ngủ của tôi cái nào Sương mặc cũng chật. Khi hắn cỡi áo dài bên trên thân thể chỉ còn mặc một chiếc nịt ngực không dây treo như «deco gương mát» (lời Sương) thì Chinh đi vào. Cả Chinh và Sương đều tỉnh như không.

Khi ăn cơm Sương nói chuyện lầy lỏn. Tối hôm ấy tôi quên cả lịch sự không ngủ với Sương cho có bạn. Sương nằm phòng ngoài nói chuyện vào. Tôi nằm bên Chinh thao thức câm nín. Chừng một giờ khuya thì Sương vùng dậy gõ cửa phòng chúng tôi thình thình. Hai vợ chồng hốt hoảng trở dậy. Tay níu áo khép ngực, miệng Sương nói thật thà đến trắng trợn :

— Em sợ cô đơn — cho em nằm ngủ chung với anh chị...

Tôi trợn mắt xô mạnh Sương ra ngoài :

— Giỡn vừa thôi.

Đứng ngượng ba người nhau vài phút, tôi lật đật kéo tay Sương, lấy gối đến nằm với hắn

Một hôm đi công tác về, Chinh cầm tay tôi bảo :

— Có tin mới cho em . . . tin lành . . . Vì em chán sống ở Sài gòn rồi nên anh đã xin về Huế làm ăn

Sống ở đó yên hơn. Cái mồi này, ở đây mãi chắc em chết yếu. Anh chỉ còn đợi giấy tờ thuyền chuyễn và sự vụ lệnh là bay ra Huế liền. Sương có ông cậu lập một trường mẫu giáo ở Vỹ Dạ. Anh nhờ Sương viết thư xin ông cho một lớp. Em thu xếp ra Huế trước giữ chân, không có người ta giành. Anh phải ra sau vì còn đợi giấy tờ. Em hát hay, thích hợp với nghề. Dạy con nít vui lắm em à, tiếp xúc với tụi ấy mình thấy yêu đời, yêu nghề.

Thưa bà, khi cánh tàu bay lìa mặt đất, từ từ nhướng lên, cúi xuống Sài gòn lần chót, nhìn những người đứng dưới đất làm nền cho cảnh biệt ly. mắt tôi bỗng vướng phải hình ảnh Chinh đứng bên Sương, rất xứng đáng. Tôi lạnh người, cảm thấy chắc chắn mình bị phỉnh. Cảm giác tức tối bẽ bàng như sa mù phong kín tâm tư làm tôi không thấy gì nữa. Nước mắt lặng lẽ chảy một đường nhỏ dài xuống hết mặt; tôi nuốt những giọt sắp xuống bên trong mũi và ngồi yên như những người khác. Sắp đặt không cao chi cả mà cũng dụ được mình. Người ta đẩy tôi ra bằng một miếng mồi tầm thường. Có những chặng đường nặng mây, tàu bay chao mũi, tôi ậm oẹ nôn mửa. Một bà người Huế ngồi bên cạnh bảo :

Đi máy bay lần đầu phải không chị? Tôi lắc đầu. Cờ hòng lợm mãi. Nước vàng vọt ứa ra. Có nên tin rằng chuyện buồn nôn là một triệu chứng vui.

Tôi ở nơi nhà xưa cũ, cột kèo choáng hết diện

tích. Nhà rộng thênh thang gió vào bốn ngả. Thời tiết Huế nặng như chì. Đôi lúc trời thật mâu thuẫn vừa nắng vừa mưa. Chiều chiều, những ngọn gió nồm thổi trái phương hướng làm mình ngái ngái trong người.

Thưa bà, cần chi, có chi đó mà trở lại. Huế với Sài gòn có bao lâu, muốn bay về lúc nào chẳng được. Quay lại làm gì. Miễn cưỡng ghép hai cái xác không hồn vào nhau để khinh bỉ nhau suốt đời sao? Lý hay tình chi cũng bỏ hết. Cứ cho đấy là chuyện ly thân mà pháp luật là đôi tâm hồn tự làm chứng lấy. Tôi nhất định sang tên chồng cho người khác, cúi đầu sống cho mình.

Nhưng thưa bà tôi phải cô đơn rõ ràng như vậy thiên hạ có cười không. Họ có cho là quá đại không? Tôi xin bà một quyết định: về với chồng, ở lý đất Huế hay quay lui lại sống cùng cha mẹ. Bà đã thu xếp việc nhà cho bao kẻ mất hạnh phúc xin bà giúp tôi một chuyển. Xin đội mãi ơn bà.

TRẦN THỊ NHON HIỀN

<i>THỜ DÀI</i>	.	.	.	.	.	.	7
<i>VÒNG TAY ANH</i>	.	.	.	.	.	.	37
<i>NGÀY XUÂN ĐÊM XUÂN</i>							97
<i>NHÌN XUÔNG</i>	.			.		.	111
<i>LÒNG THÀNH</i>	.	.	.	.	.	.	137

nhà xuất bản thời mới

đã in

THƯ NHÀ TÙY BÚT CỦA VÕ PHIẾN • HẸM BỐN GIỜ TRONG ĐỜI MỘT NGƯỜI ĐÀN BÀ TRUYỆN CỦA XTÊ-PHAN VAI DO TRẢNG THIÊN DỊCH • TIỂU THUYẾT HIỆN ĐẠI TIỂU LUẬN VĂN HỌC CỦA TRẢNG THIÊN • GUỒNG MÁY TRUYỆN CỦA GIẢNG PÔN XÁC DO TRẦN PHONG GIAO DỊCH • THƠ TRẮNG THƠ CỦA ĐỖ TẤN • NGƯỜI TÙ TRUYỆN CỦA VÕ PHIẾN • CẢI CHẾT CỦA I-VĂNG I-LÍCH TRUYỆN CỦA TÔN-XTÔI DO VŨ ĐÌNH LƯU DỊCH • LÁ VẪN XANH TRUYỆN CỦA VÕ HỒNG • NGƯỜI CUỒNG MÃ LAI TRUYỆN CỦA XTÊ-PHAN VAI DO TRẦN ĐÌNH KHẢI DỊCH • NHỮNG HẠT CÁT TRUYỆN CỦA THẾ UYÊN • THỜ DÀI TRUYỆN CỦA TÚY HỒNG

sẽ in

TRUYỆN HAY CÁC NƯỚC TRUYỆN NGẮN QUỐC TẾ HIỆN ĐẠI DO MINH HOÀNG CHỌN VÀ DỊCH • CỐ MỘT NỤ CƯỜI TRUYỆN CỦA PHRĂNG XOA VA-GĂNG DO NGUYỄN MINH HOÀNG DỊCH • ÔNG CHỒNG MUÔN THUỞ TRUYỆN CỦA ĐỐT-TÔ-XKI DO TRẢNG THIÊN DỊCH • LỘT XÁC TRUYỆN CỦA DUY LAM • VỤ ÁN TRUYỆN CỦA KÁP-KA DO NGUYỄN MINH HOÀNG DỊCH • AN NA KÁ-RÊ-NIN TRUYỆN CỦA TÔN-XTÔI DO NGUYỄN MINH HOÀNG DỊCH • ĐỐT LỬA BUỔI CHIỀU TRUYỆN CỦA Y UYÊN • MỘT MÌNH TRUYỆN CỦA VÕ PHIẾN • NHỮNG TRÀO LƯU LỚN TRONG TƯ TƯỞNG HIỆN ĐẠI TIỂU LUẬN TRIẾT HỌC CỦA ĂNG-ĐRÊ MÔ-ROA DO TRẢNG THIÊN DỊCH
thư từ, bản thảo gửi ông võ phiến 160 phan đình phùng sài gòn

IN XONG NGÀY 30-8-1964
TẠI NHÀ IN TÂN TRUNG
378. NGUYỄN TRÃI CHỢ LỚN

**CÁC SÁCH
ĐÃ ẪN HÀNH
CỦA NHÀ XUẤT BẢN
THỜI MỚI**

Thư từ và bản thảo gửi đến nhà xuất bản xin theo địa
chỉ : ông Võ Phiến 160 Phan đình Phùng Sài gòn

THƯ NHÀ

Tùy bút của Võ Phiến — 160 trang, — 38đ.

Ít nhà văn nào vào lúc này đạt được tới mức độ tinh vi của anh. Tôi không thể kể ra hết những đoạn văn đẹp những ý tưởng hàm súc, những nhận xét tinh tế... Anh đã sai khiến ngòi bút của anh đến mức độ làm vinh dự cho ngôn ngữ Việt.

Thứ Lang (Văn học số 5 tháng 3-1963)

HẦM BỐN GIỜ TRONG ĐỜI MỘT NGƯỜI ĐÀN BÀ

Truyện của Xtê-Phan Vai (Stefan Zweig) do Trùng Thiên dịch — 120 trang — in lần thứ hai — 28đ.

Một trong những tấm thảm kịch sáng suốt nhất của cuộc sống hiện đại, của nhân loại muôn đời.

Rô-manh Rô-lăng (Romain Rolland)

Văn dịch của Trùng Thiên mực thước mà bóng bẩy, diễn tả trọn vẹn tư-tưởng của tác-giả một cách uyển chuyển, tài tình...

Cô Thu Liễu (Tin sách tháng 4-1963)

GUỒNG MÁY

Truyện của Giăng Pôn Xac (J. Paul Sartre) do Trần phong Giao dịch — 200 trang — 48đ — đã bán hết.

Một vấn đề máu chót trong tình trạng các nước chậm tiến, lồng trong một câu chuyện tình gay cấn, sâu sắc, dữ dội...

Truyện dài đầu tiên của Giăng Pôn Xac được dịch sang Việt ngữ, bằng một ngòi bút rất điêu luyện.

THƠ TRẮNG

Thơ của Đỗ Tấn — 100 trang — 30đ.

Ý thơ Đỗ Tấn như một men rượu mạnh, trong có pha trộn cái khôn ngoan của tuổi 40, cái dũng mãnh của tuổi 30, và niềm tin yêu của tuổi 20. Hơi thơ Đỗ Tấn như một cánh diều đang nhốt bão lốc phóng khoáng của tuổi 20, cơn gió dạt dào của tuổi 30, và làn gió thoảng êm đềm của tuổi 40.

Phong Giao (Tin sách tháng 10.1963)

TIỂU THUYẾT HIỆN ĐẠI

Tiểu luận văn học của Trùng thiên — 190 trang — 42đ.

Riêng phần biên khảo văn học (...) có ba tác phẩm nổi bật (trong năm 1963): *Tiểu thuyết hiện đại*, của Trùng thiên, *Lược khảo văn học và Chủ nghĩa thực dân* của Nguyễn văn Trung. Những tác phẩm này có một cái nhìn tổng hợp và có một số nhận xét tinh tế, tiến bộ, vượt hẳn những tác phẩm cũ cùng loại.

Cô Phương thảo (Bách khoa số 169)

Phải nói cuốn sách thật cần thiết và bổ ích trong buổi giao thời này.

Hà Hoài (Văn nghệ số 24)

CÁI CHẾT CỦA I-VĂNG I-LÍCH

Truyện của Tôn-xtôi (Tolstói) do Vũ đình Lưu dịch — 100 trang — 32đ.

Đây chắc chắn là một trang những thiên truyện vĩ đại nhất. Tôi chắc không ai có thể đọc đến mà không thấy bàng hoàng.

Giăng Ghê-hen-nô (Jean Guéhenno)

NGƯỜI TÙ

Truyện của Võ Phiến — 112 trang — in lần thứ hai — 36đ.

Và điềm đáng khen ngợi nhất vẫn còn nhắc lại : khai thác những tâm trạng, những con người, những cuộc sống u uất nhất, Võ Phiến vẫn cố gắng đi vào những chiều sâu, tìm kiếm cái tính chất « người » tiềm ẩn, giấu kín dưới những bề ngoài vô nghĩa, làm tính chất căn bản cho từng sáng tác của ông.

Nguyễn Đăng (Sáng tạo số 16)

LÁ VÂN XANH

Truyện của Võ Hồng — 175 trang — 42đ.

Võ Hồng có biệt tài gọi lại những kỷ niệm, những kỷ niệm càng xa, càng thấy hiện lên một cách rõ hơn trong hầu hết các truyện của ông.

Uyên-uyên (Tin sách tháng 1-1964)

NGƯỜI CUỒNG

MÃ LAI

Truyện của Xê-phan Vai do Trần đình Khải dịch — 180 trang — 50đ.

Amok là hỏa ngục của dục tình, ở đó cuộc sống tiềm ẩn xoắn teo lại, bị thiêu đốt, nhưng được soi sáng bằng ánh lửa của chốn vực thẳm.

Rô-manh Rô-lăng

NHỮNG HẠT CÁT

Truyện của Thế-uyên — 130 trang — 38đ.

Tác phẩm đầu tiên của một tác giả trẻ xuất sắc. Những bản khoản hoài nghi của thế hệ hôm nay, trong không khí tình yêu đầy quyến rũ của tuổi trẻ.